

L 62-5
L 145

R. Veidemans,

Darba ministrijas departamenta direktors

Ziņas par
**starptautisko sociālo
likumdošanu**

Darba ministrijas izdevums

Rīgā, 1923

L 62-5
145

57

L
34

Ziņas par
**starptautisko sociālo
likumdošanu**

Sakopojis

R. Veidemans,

Darba ministrijas departamenta direktors

Darba ministrijas izdevums

Rīgā, 1923

L. V. S.
In 86765

[Redacted]

28

П

0809069209

Ievads

Uz Versaļas līguma pamata nodibinātās, tagadējās starptautiskās darba likumdošanas vispārējais uzdevums ir raudzīt ar šajā līgumā minētiem līdzekļiem nodibināt pasaulē pēc iespējas taisnīgu sociālās dzīves līdzsvaru starp darba devējiem un ņēmējiem, liekot atbildību par starptautiskās darba konferencēs pieņemto lēmumu realizēšanu uz Tautu Savienībā ieejošām valstīm. Ar zocīalo jautājumu izšķiršanas ievirzīšanu starptautiskās sliedēs ir visā pasaulē ienesta jauna spēcīga zocīalās dzīves strūkla, zocīalo jautājumu internacionālīzācīja. Ar to ir iespējams ienest vienlīdzību un plānveīdību nacionālo valstu zocīalās dzīves nokārtošanā, pie kam tiek vienmēr ņemti vērā katras valsts īpatnējie klimatīskie un ģeografīskie un dažos gadījumos arī cīti apstākļi. Zocīalā, t. i. saīmniecīski-sabīedrīskā dzīve ir par pamatu daudz cītām nacionālo valstu un sabīedrības grupu attīcībām; ar zināmu vienlīdzību šajā laukā mazīnas nevīenlīdzība arī cītos laukos. Tiek mazīnāta aiz nevīenlīdzīga darba laīka un cītiem nevīenlīdzīgiem darba apstākļiem pastāvošā nacionālo kapitālu nīknā konkurence pasaules tīrgos, caur kō mazīnas kaŗi un cīti starptautīski konfīklti, netīek izgāisīnātas tautu bagātības, ātrākā gaitā īet uz priekšu saīmniecīskā un kultūrelā attīstība un visas pasaules tautas var dzīvot vīeglāku dzīvī. Zīnāms, tas vīss vėl nākotnes darbs, kad starptautīskā līkumdošana būs īegājusi t. s. pilnīgi nacionālo valstu mīesā un asīnīs, kad būs sadzīedētas kara rētas un nacionālo valstu attīstības gaita varēs turpīnāties bez tagad stīpri jūtāmiem kara īzsauktīem saīmniecīskīem kavēkļīem, kas vīenā pasaules daļā radījis pārpīlnību un otrā badu un bezdarbu. Izlīdzīnāšanās ir nepīecīešāma pat pārpīlnībā dzīvojošīem un tas, kā redzam, maz pāmazām notīek. Sīlikti ir, ka Zīem. Amerīkas Sav. valstīs un Krievīja vėl neņem daļību starptautīskā darba līkumdošanā, kas, bez šaubām, ātrāki ļautu šīem pretpolīem līdzsvarotīes pārējās saīmniecīskās un arī polītīskās dzīves laukā. Tomēr starpt. darba bīrojs neīzslēdz varbūtību šīs līelās valstīs netālā nākotnē redzēt kopējā valstu saīmē, pie kopēji pieņemto lēmumu dzīvē īzvešanas, jo pasaules saīmniecīskās attīstības gaitas līkumīem nevar pārlēkt, tīe ir neīzbēgāmi vīenlīdzīgi vīisām tautām. Darbs ir vērtību ražotājs un tamdēļ darba spēks ir jāsaudzē kā pasaules labklājības pamats un jāīzsargā no pāragras bojā īešanas. Šī vērtību ražotājā spēka līelo nozīmī un saudzēšanas nepīecīešāmību sāka tīkai tagad, līdz ar

Tautu Savienības un Starpt. darba biroja nodibināšanos, pilnīgā mērā atzīt, kad bija jāsak atjaunot pasaules kara sagrūtā saimnieciskā un kultūrelā tautu labklājība.

Pirmie mēģinājumi izšķirt darba jautājumus starptautiski, tika izdarīti jau 80. un 90. gados pagājušā gadu simtenī no Francijas parlamenta, Šveices nacionalās padomes un vācu valdības. Par to lielā mērā bija ieinteresētas un uz to spieda nacionalās un starptautiskās strādnieku organizācijas. 1890. gadā, 15. martā Berlinē sanāca pirmā starptautiskā darba konference, kurā piedalījās 12 Vidus-Eiropas valstis. Konferencē pieņēma uz bērnu un sieviešu darbu attiecošos lēmumus. Šīs konferences lēmumi, protams, valstīm nebija saistoši un pa lielākai daļai viņi netika arī dzīvē izvesti, bet pati šī ideja par nacionalo valstu kopdarbību zocialā laukā vairs neizzuda un tapa arvien popularaka, līdz tagadējais pasaules karš, bez neskaitāmiem ļaunumiem, deva, kā vienu no savām pozitīvām sekām, starptautiskos darba parlamentus, kuŗos ieiet valdību, darba devēju un strādnieku priekšstāvji.

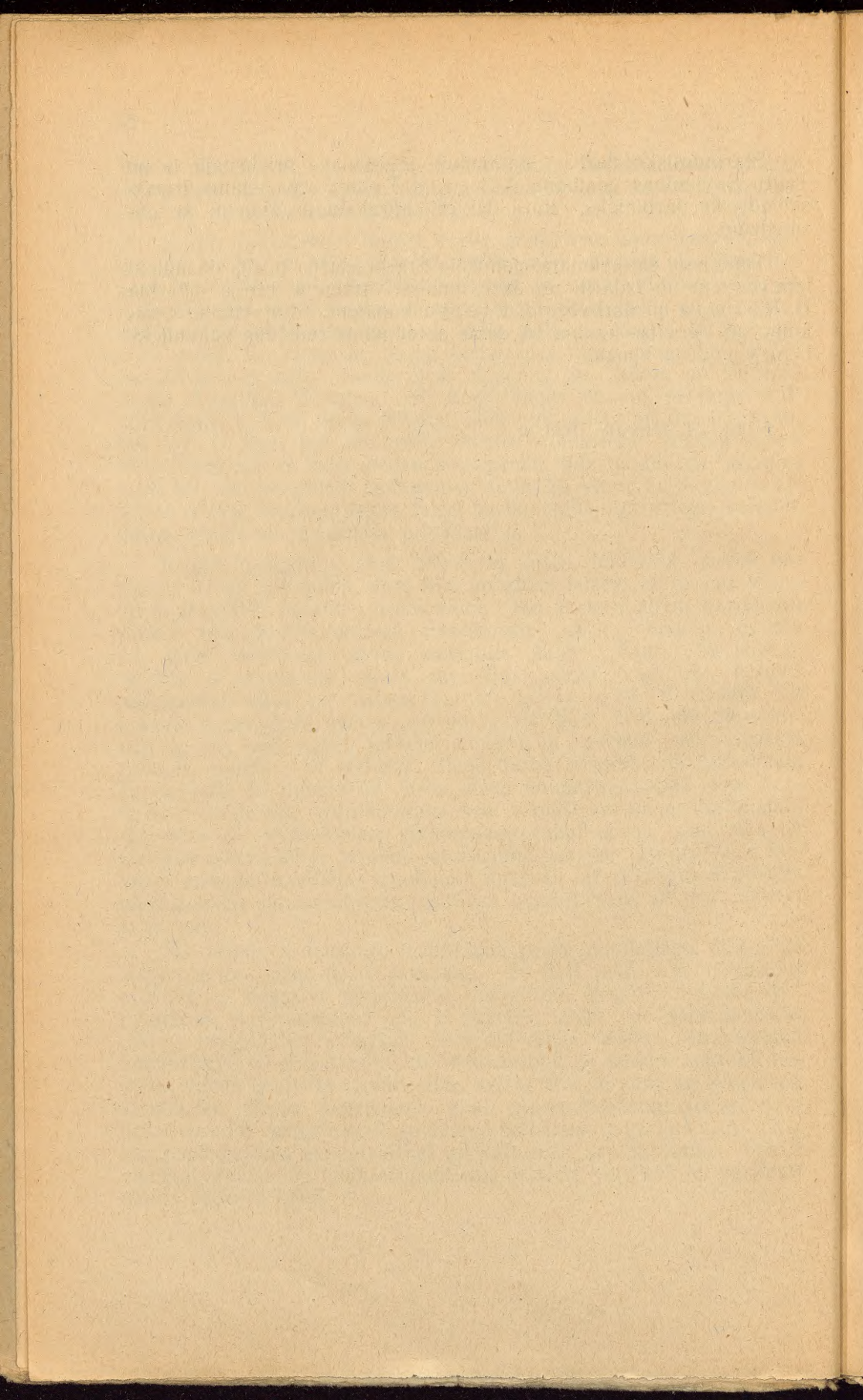
Karam beidzoties, abas karotājas puses deklarēja savus uzskatus darba jautājumā, kuŗš bija no abām pusēm atzīts par vienu no svarīgākām pasaules problemām. Šie uzskati abām karotājām pusēm bija gandrīz līdzīgi. Sabiedrotie, savā Versaļas līguma 13. daļā, deklarēja savus uzskatus šādi: „Tautu Savienības mērķis ir vispārējs miers un šāds miers var tikt ieviests atbalstoties tikai uz taisnību zocialā dzīvē. Tādēļ ka pasaulē lielas ļaužu masas cieš no netaisnības, trūkuma un nabadzības, kas rada valstu iekšējo nemieru un apdraud arī vispārējo pasaules mieru — ir steidzīgi jālabo darba apstākļi: kā maksimāla darba laika un minimālās darba algas noteikšana; cīņa pret bezdarbu; strādnieku apdrošināšana pret vispārējām un profesionalām slimībām un sakropļojumu gadījumiem; tāpat bērnu, jaunātnes un sieviešu aizsardzība; invalidu un vecuma pensijas; biedrošanās brīvības principu izvešana, strādnieku interešu aizstāvēšana ārzemēs; profesionalās un tehniskās izglītības organizēšana un citi līdzīgi uzdevumi.

Šīs plašās programmas realizēšana prasa neatlaidīgu darbu un stingru gribu viņas dzīvē izvešanā. To lielā mērā var iespaidot pozitīvi vai negatīvi ieinteresēto sabiedrības grupu organizācijas. Ievadītais starptautiskais ceļš ir pareizs, izejot no saimnieciskās dzīves turpmākām attīstības perspektīvēm. Mūsu saimnieciskā nostiprināšanās prasa saites ar Vakareiropu, jo izoletā stāvoklī neviena valsts uzplaukt nevar. Tas saista mūs ar tām arī piemēroti vienlīdzīgu darba noteikumu ziņā. Šos noteikumus konzekventi dzīvē izvedot rasiēs iespēja nodibināt iespējamu zocialu mieru, kas nepieciešams saimnieciskai un kultūrelai uzplaukšanai. Tas ir vienīgais reālais un tādēļ arī pareizais ceļš, pa kuŗu sāk iet pasaules tautas pēckara laikā.

Starptautisko darba jautājumu izvešanas priekšgalā ir no Tautu Savienības nostādīts *Alberts Tomā*, pazīstams franču sabiedrisks darbinieks, kuŗa dzīves aprakstu un ģimetni še pasniedzam.

Tulkojumi šai grāmatai nemi no Starpt. darba biroja dažādiem izdevumiem un izdarīti no darb. ministr. ārzemju biroja pārziņa *H. Rāceņa* un darbveža *J. Līcīša* kungiem. Konvenciju, ieteikumu un Versaļas līguma 13. daļas noteikumus rediģējis valodnieks *Dravnieka* kungs.

Rīgā, 24. janvarī 1923. g.

Īsa Alberta Tomà (Thomas) biogrāfija

Dzimis Šampinjā (Champigny) pie Marnes 16. jūnijā 1878. Viņa tēvs, nelielas maiznīcas īpašnieks nelika visas pūles, lai dēlu varētu ievietot licejā.

Dēļ teicamām sekmēm mācībās viņš tika godalgots ar vairākām godalgām un 1898. g. viņš piedalījās „l'Ecole Normale“ konkursā, kurā viņam tika piespriesta ceļojuma stipendija no toreizējā izglītības ministra Leona Buržuā. Šinī savā ceļojumā Alberts Tomà nāca pirmo reizi sakaros ar Krieviju. Zem šī ceļojuma iespaيدا radās viņa jaunības darbs, brošūra: „Krievija kā kolonizētāja rāsa“.

Nokalpojīs vienu gadu kara dienestā viņš pabeidza pēdējos trīs mācības gadus tā saucamajā „Normalajā skolā“ (Ecole Normale).

1900. g. viņš viens no pirmiem nolika pie Parizes universitātes iestāšanās eksamenu un 1903. g. vēstures kandidāta eksamenu.

Saņēmis no universitātes stipendiju, viņš devās uz Vāciju zinātniskā ceļojumā un tur pavadīja veselu gadu, kur viņš klausījās Berlīnes universitātē lekcijas, un vāca ziņas par arodnieciskiem jautājumiem.

Atgriezies Francijā Tomà publicēja nelielu grāmatu par Vācijas arodniekiem, kurā iemantoja zināmu ievērību sabiedrībā.

1904. g. Žores nodibināja laikrāstu „l'Humanité“. Viņš uzaicināja Tomà par vienu no laikraksta redaktoriem un uzticēja tam strādnieku un sociālo jautājumu nodaļas vadīšanu. Tanī pašā laikā viņš izdeva nelielu žurnālu „La Revue Syndicaliste“, kas vēlāk tika pārdēvēts par „Revue Syndicaliste A Coopérative“, kurš kādu laiku pirms kara apvienojās ar veco Benua Malò vadīto arodnieku žurnālu. Alberts Tomà šinī žurnālā it sevišķi apskatīja strādnieku un arodjautājumus, kuri tikpat „l'Humanité“, kā arī citur saistīja galvenā kārtā viņa interesi. Līdz ar to viņš pūlējās iedziļināties rūpnieciskā un ekonomiskā dzīvē un sakarā ar šo viņu uzaicināja par līdzstrādnieku lielais dienas laikraksts „L'Information“.

Tanī pašā laikā viņš laida atklātībā otro sējumu no Žoresa rediģētā sava darba par otro Francijas ķeizārvalsti un sociālisma vēsturi.

Spiests nodarboties ar Šampinjas municipalitātes lietām, viņš tur tika 1908. g. ievēlēts par padomnieku un 1910. g. par deputātu. Dedzīgi aizstāvēdams strādnieku intereses Tomà blakus Žoresam ieņēma strādnieku kustībā redzamu vietu.

Tomà iejaukšanās lielajā Francijas dzelzsceļnieku streikā 1910. g. izbīdīja viņu par redzamu politisku darbinieku. Par visu savu

darbības laiku likumdošanas iestādēs viņš turpināja nodarboties ar ekonomiskiem un strādnieku jautājumiem. 1914. g. viņu no jauna ievēlēja parlamentā. Jūlija beigās iesākās karš. Gandrīz pašā kara sākumā viņš tika no kara ministra deleģēts gādāt par kara materiālu izgatavošanu armijai, kurī tika stipri pieprasīti. Dažu mēnešu laikā, braukdams dienu un nakti no Francijas viena stūra līdz otram, atrazdamies pastāvīgi ceļā no kara ministrijas uz galveno štabu un atkal atpakaļ, vai arī ceļā no fabrikām uz fronti, viņš noorganizēja visu municijas ražošanu priekš tā saucamiem „75” lielgabaliem, kurī tika no armijas dzīvi pieprasīti, kā arī citas municijas ražošanu.

Kad ieroču, un it sevišķi smagās artilērijas krīze kļuva vēl asāka, tad valdība viņu uzaicināja uzņemties visu uz šo lietu attiecošos darbību. Tomā nodibināja valsts apakšsekretariatu artilērijas un šaujamo materiālu lietās.

Tā kā artilērijas lietu apakšsekretariata darbība arvienu vairāk paplašinājās, pievienojot viņā smacējošās gāzes, automobiļus, spridzināmās vielas un dzinējspēku, tad 1916. g. beigās šo iestādi pārdēvēja par bruņošanās un kara materiālu ministriju.

Caur šiem darbiem viņa vārds kļuva pazīstams visā Eiropā; dēļ tās lielās intensīvitātes ar kādu viņš izveda kara materiālu izstrādāšanu. Pateicoties tai, Francija dažreiz pat pārspēja vareno Angliju ražošanas ziņā un ne netikvien kā apmierināja savas vajadzības, bet arī sabiedroto prasības pēc kara materialeem.

1916. g. Alberts Tomā kopā ar Viviani aizceļoja uz Krieviju, lai nodibinātu starp abām valstīm kopdarbību municijas jautājumā. Uz turieni viņš atgriezās 1917. g. kā ministrs un uzturējās tur vairākus mēnešus kā ministris un sūtnis.

1917. g. septembrī viņš ar savas partijas (z.-d.) piekrišanu atteicās ieiet jaunajā ministru kabinetā, kurā sastāvs nedeva garantiju, ka kara materiālu ražošana un vispārējā kara operāciju vadīšana tiks turpināta līdzšinējos apmēros. Tomā tad no jauna ieņēma savu vietu parlamentā, kā armijas komisijas loceklis. Viņš ņēma dalību katrā no parlamenta spertā solī par armijas kontroli un šinī ziņā viņa agrākā ministra darbība tam stipri nāca par labu.

Partijas iekšējā darbībā viņš uzstājās par ciešu vienotu kopdarbību tēvijas aizstāvēšanā un par tāda miera noslēgšanu, kurš dibinātos uz nāciju aizsardzību. Viņš uzstājās tikpat Francijā kā Eiropā par tautu tiesību propagandētāju.

Uzsākdams no jauna savu arodnieka darbību, viņš nodibināja 1918. g. sākumā „strādnieku un sociālo informāciju” un tikpat parlamentā, kā arī ārpus tā viņš aizstāvēja spēji pamodušos kooperatīvu darbību.

1919. g. novembrī Tarnas zocialistu federācija uzaicināja Albertu Tomā, kurš pazīstams kā viens no darbīgākiem un uzticamākiem Žoresa darbības biedriem, lai viņš uzņemtos viņa vietu parlamentā, kurā pēc lielā zocialistu runātāja nāves bija kļuvusi tukša.

Pēc apbrīnojamās savas politiskās tīrības ziņā vēlēšanu cīņas viņš tika ievēlēts par Tarnas departamenta priekšstāvi.

1919. g. beigās, neraugoties uz to, ka viņš Vašingtonas konferencē nebija piedalījies, tikpat strādnieki, kā darbdevēji, kuri sastādīja administratīvo padomi, izvēlēja viņu par starptautiskā darba biroja direktoru.

1920. g. janvarī pēc tam, kad administratīvā padomē ieejošie delegāti bija apspriedušies ar savām valdībām, administratīvā padome savā otrā sesijā viņu vienbalsīgi apstiprināja par starptautiskā darba biroja direktoru.

Kopš tā laika viņš ir nodevies vienīgi starptautiskā darba biroja nodibināšanai un attīstīšanai, kuŗš zem viņa spēcīgā ierosinājuma tiešām sola to uzdevumu izpildīšanu, kādi birojam ir uzdoti ar Versaļas miera līgumu.

Starptautiskā darba organizācija

Iemesli, kuri izsauca starptautiskās darba organizācijas dibināšanu, ir uzskaitīti šīs organizācijas statutu ievadā (sk. Versaļas līguma XIII. daļu.) Šinī ievadā teikts, ka ievērojot tagadējos sociālos apstākļus, kuri lielam skaitam ļaužu vēl liek ciest trūkumu un ne taisnību, kas rada nemieru un apdraud arī vispasaules mieru, *steidzami jālabo darba apstākļi*. Kā pamats un izejas punkts šo jautājumu nokārtošanai jāņem *socialā taisnība*, jāliek viscaur vadīties no taisnības un humanitātes sajūtām. Uz to pamata vienojoties tiek starp valstīm noslēgts līgums (13. daļa), kurā teikts, ka Tautu Savienībā ietilpstošās valstis skaitas arī par starptautiskās darba organizācijas locekļiem. 1922. g. februārī par starptautiskās darba organizācijas locekļiem skaitījas sekošas valstis:

Albānija, Lielbritānija, Austrija, Argentīna, Gvatemala, Panama, Austrālija, Haitī, Paragvaja, Beļģija, Hēdijasa, Persija, Bolīvija, Hondurasa, Perū, Brazīlija, Indija, Polija, Bulgārija, Itālija, Portugāle, Čīle, Japāna, Rumānija, Ķīna, Kanāda, Salvadora, Kolumbija, Kuba, Zviedrija, Kosta-Rīka, Latvija, Šveice, Dānija, Līberija, Serbu, Kroātu un Sloveņu karalvalstis, Vācija *), Lietuva, Ekvadora, Luksemburģa, Siama, Igaunija, Jaunzēlande, Spānija, Somija, Nikaragva, Čekoslovākija, Francija, Holande, Urugvaja, Grieķija, Norvēģija, Venecuēla.

Starptautiskās darba organizācijas rīcības organi ir: Valstju — locekļu priekšstāvju galvenā konference, starptautiskais darba birojs un administratīvā padome (vadība).

Galvenā konference

Saskaņā ar līguma 389. pantu galvenai konferencei jānotur sēdes pēc vajadzības, bet ne retāki, kā reizi gadā.

Konference sastādās no katras valsts 4 priekšstāvjiem, no kuriem 2 ir valdības, 1 darbdevēju un 1 strādnieku autoratīvāko organizāciju priekšstāvji.

Katram priekšstāvim var būt tehniski padomnieki, bet ne vairāk kā 2 priekš katras notiekošās sekcijas dienas kārtībā uzņemta jautājuma.

*) Vācija un Austrija tika pielaistas uz Vašingtonas konferences lēmuma pamata (1919. p. oktobrī).

Ja konferencē jāizlemj uz sievietēm attiecošies jautājumi, tad vismaz vienam no tehniskiem padomniekiem jābūt sievietei.

Tos priekšstāvjus, kuri nav valdības priekšstāvji, valstis apņemas iecelt saziņā ar galvenām darbdevēju resp. strādnieku arodorganizācijām, ja tādas pastāv.

Galvenā konference taisa svaus lēmumus konvencijas projektu vai ieteikumu veidā. Abos gadījumos galīgai projekta vai ieteikuma pieņemšanai ir vajadzīgs $\frac{2}{3}$ balsu vairākums.

Saskaņā ar līguma 405. panta noteikumiem, katra valsts apņemas, ilgākais gada laikā pēc galvenās konferences sesijas slēgšanas, (jeb ja tas ārkārtēju apstākļu dēļ gada laikā nav iespējams, tad — tiklīdz tas iespējams, bet ne vēlāk par 18 mēnešiem pēc konferences sesijas slēgšanas), — iesniegt ieteikumu vai konvencijas projektu attiecīgām iestādēm, lai tās to izvestu dzīvē kā likumu vai lai spertu citus soļus. Šinī pantā ir arī paredzēts, ka tad, kad jautājums grozās ap konvencijas projektu, valstij, kuŗa saņēmusi likumdevējas iestādes piekrišanu, jāpaziņo konvencijas projekta ratifikācija Tautu Savienības galvenam sekretaram un jāspēr nepieciešamie soļi attiecīgās konvencijas noteikumu dzīvē izvešanai. Ja jautājums grozās ap ieteikumu, tad valstij jāpaziņo spertie soļi sekretaram.

405. pants bez tam nosaka, ka no galvenās konferences taisītie lēmumi pieņemami, piemērojoties sekošam pamatprincipam:

„Ar ieteikuma vai konvencijas projekta pieņemšanu galvenā konference nekādā ziņā neuzliek valstij par pienākumu, ierobežot jau pastāvošo likumdošanas ceļā izvesto plašāko strādnieku aizsardzību.“

406. pants nosaka, ka katra tādā veidā raticicētā konvencija reģistrējama no Tautu Savienības galvenā sekretara, un ka konvencijas dzīvē izvešana pienākas tikai tām valstīm, kuŗas to ratificējušas.

Galvenā konference līdz šim noturējusi 4 sesijas: pirmo — Vašingtonā (1919. gada oktobrī — novembrī), kad pieņēma 6 konvenciju projektus un 6 ieteikumus, otro — Dženovā 1920. g. jūnijā — jūlijā), kad pieņēma 3 konvenciju projektus un 4 ieteikumus; trešo — Žeņevā (1921. g. oktobrī — novembrī) kad pieņēma 7 konvencijas projektus un 8 ieteikumus; ceturto — Žeņevā (1922. g. oktobrī — novembrī) kad pieņēma ieteikumu par iecelošanu un izcелоšanu. Galveno konferenču priekšsēdētāji bija:

1919. g. Vašingtonā: V. B. Vilsons, darba sekretars (Savienotās Valstis), 1920. g. Dženovā: Barons Majors De-Planšs (Itālija), 1921. g. Žeņevā: Vikons Lords Burnhams (Lielbritānija), 1922. g. Žeņevā — Vikons Lords Burnhams (Lielbritānija).

1919. g. Vašingtonas konferencē pieņēma sekošus konvencijas projektus un ieteikumus: konv. par darblaika noteikšanu rūpniecības uzņēmumos uz 8 stundām dienā un 48 stundām nedēļā; konv. par bezdrabu; iet. attiecībā uz bezdarbu; iet. par valstu

savstarpīgām attiecībām pret strādniekiem - ārzemniekiem; konv. par sieviešu nodarbināšanu pirms un pēc dzemdēšanas; konv. par sieviešu naktsdarbu; iet. par mēra apkaŗošanu; iet. par sieviešu un bērnu aizsardzību pret saindēšanos ar sviņu; iet. dibināt iestādi sabiedriskās veselības aizsardzībai; konv. par bērnu minimalo vecumu, tos pieņemot rūpniecības darbos; konv. par bērnu naktsdarbu rūpniecībā; ieteikumu par Bernē 1906. gadā pieņemtās starptautiskās konvencijas piemērošanu, aizliedzot lietot balto (dzeltenu) fosforu sērkociņu rūpniecībā.

1920. g. D Œ e n o v a s k o n f e r e n c ē, kuŗa tika veltīta jūrniecības jautājumiem, pieņēma sekošus konvenciju projektus un ieteikumus:

Iet. par darblaika ierobežošanu zvejniecībā; iet. par darblaika ierobežošanu iekšējo ūdensceļu kuģniecībā; iet. par nacionālo statutu izstrādāšanu jūrniekiem; konv. par bērnu minimalā vecuma noteikšanu, pielaižot tos darbos uz jūras; iet. par jūrnieku apdrošināšanu pret bezdarbu; konv. par bezdarba atlīdzību kuģa bojā iešanas gadījumā; konv. par vietu apgādāšanu jūrniekiem.

1921. g. Œ e n e v a s k o n f e r e n c ē pieņēma sekošus konvencijas projektus un ieteikumus:

Iet. par bezdarba novēršanu lauksaimniecībā; iet. par lauksaimniecībā nodarbināto sieviešu aizsardzību pirms un pēc dzemdēšanas; iet. par sieviešu naktsdarbu lauksaimniecībā; konv. par bērnu nodarbināšanu lauksaimniecības darbos; iet. par bērnu un pusaudžu nakts darbu lauksaimniecībā; iet. par tehniskās izglītības pacelšanu lauksaimniecībā; iet. par laukstrādnieku dzīvokļiem un guļas vietām; konv. par laukstrādnieku biedrošanās un koalīcijas tiesībām; konv. par atlīdzību strādniekiem nelaimes gadījumos lauksaimniecības darbā; iet. par sociālo apdrošināšanu lauksaimniecībā; konv. par nedēļas atpūtu rūpniecības uzņēmumos; iet. par nedēļas atpūtu tirdzniecības uzņēmumos; konv. par svina baltuma lietošanu krāsošanā; konv. par pusaudžu minimalā vecuma noteikšanu, pielaižot tos darbā kā kurinātājus vai kā ogļu padevējus; konv. par kuģniecībā nodarbināto bērnu un pusaudžu obligatorisko medicīnisko izmeklēšanu.

1922. g. Œ e n e v a s k o n f e r e n c ē pieņēma sekošus ieteikumus: Ieteikums piesūtīt starptautiskam darba birojam statistiskās ziņas par iecelošanu, izcelošanu, atgriešanos dzimtenē un izcelotāju - iecelotāju tranzītu. Bez tam tika pieņemts uz administratīvo padomi attīcošais Versaļas līguma 393. panta pārgrozījums, pēc kuŗa administratīvās padomes locekļu skaits ir: valdību priekšstāvji 16, darbdevēju 8, strādnieku 8. No 16 valdību priekšstāvjiem 6 jābūt no ārpus Eiropas valstīm; 2 darbdevēju un 2 strādnieku priekšstāvjiem jābūt no ārpus Eiropas valstīm. Tiks priekšā likts Tautu Savienības apstiprināšanai un tikai pēc tās pieņemšanas stāsies spēkā.

Starptautiskais darba birojs

393. pants nosaka:

Starptautiskais darba birojs padots administratīvai padomei, kura sastāv no 24 personām, ieceltām saskaņā ar sekošiem noteikumiem:

Starptautiskā darba biroja administratīvā padome sastāv no: 12 valdību priekšstāvjiem; 6 personām, izvēlamām no konferences delegātiem, kā darba devēju priekšstāvjiem; 6 personām, izvēlamām no konferences delegātiem, kā strādnieku un kalpotāju priekšstāvjiem.

No 12 valdību priekšstāvjiem 8 iecelami no valstīm, kurām ir lielākā rūpnieciska nozīme un 4 iecelami no tām valstīm, kuri norādīti šim nolūkam no valdību priekšstāvjiem konferencē, izņemot 8 augšā minēto locekļu delegatus.

Sēdekļi, kuri pienākas 8 valstīm ar lielāko rūpniecisko nozīmi, tiek ieņemti no Beļģijas, Kanadas, Vācijas, Francijas, Lielbritānijas, Itālijas, Japānas un Šveices.

Starptautiskā darba biroja administratīvā padome sastādas pašlaik šādi:

Priekšsēdētājs: Arturs Fontēns. (Francija).

Vice-priekšsēdētāji: Carlier (Beļģija, darbd.); Oudegeest (Holande, aroda internac. sekretars, strādnieku priekšstāvis).

Valdību priekšstāvji:

Leymann (Vācija), Mahaim (Beļģija), Murdock (Kanada), Quezada (Čili), Comte de Altea (Spānija), Mannio (Somija), A. Fontaine (Francija), Volfe (Anglija), Sir L. Kershaw (Indija), Solinas (Itālija), Dauke (Japāna), Sokol (Polija).

Darbdevēju priekšstāvji:

Kolomb (Šveice), Genmill (Dienv. Afrika vietnieks), Carlier (Beļģija), Lithgow (Anglija), Pinot (Francija), Marchesi (Itālija), Hodac (Čekoslovākija).

Strādnieku priekšstāvji:

Wissell (Vācija), Tom Moore (Kanada), Šürch (Šveice), Jouhau (Francija, vietnieks), Poulton (Anglija), Oudegeest (Holande), Thorberg (Zviedrija).

Administratīvās padomes locekļu mandāti derīgi 3 gadus. Padome izvēlējusi budžetkomisiju, kurai jāpārbauda biroja izdevumi un reglamenta komisiju, kurai jānokārto konferences darbības gaitas jautājumi.

Līguma 396. pants nosaka biroja darbību sekoši:

Starptautiskā darba biroja funkcijās ietilpst ievākt un izdalīt visas ziņas, attiecībā uz strādnieku stāvokļa un darba dzīves iekārtas starptautisku nokārtošanu un, it sevišķi, skatīt cauri jautājumus, kādus tas nodomājis celt priekšā konferencei, lai noslēgtu

starptautiskās konvencijas, kā arī izvest dzīvē no konferences uzdotās sevišķās izziņas.

Birojs sagatavo konferences sesiju dienas kārtību: izpilda, saskaņā ar līguma noteikumiem, uzdevumus, kurus tie viņam uzliek attiecībā uz starptautiskiem sarežģījumiem; sastāda un publicē franču, angļu un kuŗā katrā citā valodā, kādu administratīvā padome atrod par vajadzīgu, periodisku biļetenu par rūpniecības un darba jautājumiem, kuriem ir starptautiska nozīme.

Vispārīgi birojs izpilda kopā ar šī panta uzliktām funkcijām visus citus uzdevumus un funkcijas, kuŗas viņam uzdod konference.

Miera līgums nosaka, ka starptautiskā darba biroja direktors iecelams no administratīvās padomes, no kuŗas viņš saņem norādījumus un pret kuŗu viņš atbild kā par kārtīgu biroja vadību, tā arī par visu citu viņam uzticēto uzdevumu kārtīgu izpildīšanu. Direktors iecel pats savus ierēdņus, un ciktāl tas savienojams ar darba ražīgumu, izvēlas dažādu tautību personas. Zinamai daļai no šīm personām jābūt sievietēm.

Birojs aptver pašlaik — direkciju un 3 nodaļas ar nepieciešamām administratīvām sekcijām.

Direktoru iecēla administratīvā padome savā 2. sesijā 1920. g. janvari. Vice-direktoru tūlīt pēc tam iecēla direktors.

Direkcija

Direktors: Alberts Tomā (Albērt Thomā).

Vice-direktors: H. B. Buttlers (H. B. Buttler).

Kabinets

Kabineta priekšnieks: G. Flerijs (G. Fleury). Kabinetam pievienotas sekošas nozares: Juridiskais padomnieks: J. de Vilalonga. Preses nozare: M. Viple. Kontroles nozare: Lourtiaux.

Diplomatiskā nodaļa

Nodaļas vadītājs: E. Phelan.

I. Vispārējā sekcija:

Sekcijas vadītājs: C. Pōne.

Sarakstīšanās par Versaļas miera līguma XIII. un citu miera līgumu attiecīgo daļu piemērošanu ar iztulkošanu; konferenču sagatavošana; konferences rakstu birojs un no konferences kārtības rullja norādītie uzdevumi. Sarakstīšanās par konferencē pieņemto konvencijas projektu ratificēšanas veidu; administratīvās padomes un tās komisiju kanceļa; sakaru uzturēšana ar Tautu Savienību; vispārēja sarakstīšanās ar valdībām.

2. Konvenciju sekcija

Sekcijas vadītājs: prof. A. Grimshaw.

Sarakstīšanās attiecībā uz starptautiskā darba konferencē pieņemto konvencijas projektu un ieteikumu dzīvē izvešanu un iztul-

košanu; saskaņā ar miera līguma 408. panta noteikumiem iesūtītie valdību ziņojumi; oficiālā biļetena izdošana franču un angļu valodā (vācu tulkojums iznāk zem nosaukuma „Amtliche Mitteilungen“), konferences un komisiju sēžu protokolu sastādīšana; dažādas iztaujas un ziņojumi.

Emigrācijas sekcija

Vadītājs: Dr. L. Varlez.

Emigrācijas un imigrācijas jautājumi; strādnieku - ārzemnieku aizsardzība; sarakstīšanās ar valdības iestādēm un privatām organizācijām, kuras ieinteresētas šajos jautājumos; ziņojumu sastādīšana starptautiskajai emigrācijas komisijai; ziņu sakārtošana par izceļotājiem un ieceļotājiem (likumi u. t. t.); rakstu sastādīšana biroja publicējumiem.

Sakropļoto apgādības sekcija

Vadītājs: A. P. Tiksié.

Karā sakropļotie; darba invalidi; darba nespējīgie vispāri; darba nespējas atlīdzības novērtēšana un noteikšana; mākslīgi locēkli; iemācīšana jaunā arodā; vietu apgādāšana un algas invalīdiem; invalīdu un zocīālā apdrošināšana; darba spējas zaudējušo strādnieku starptautiskā aizsardzība; akli strādnieki.

Zinātnisko pētījumu nodaļa

Nodaļas vadītājs: Dr. Royal Meeker.

Statistiskā sekcija

Sekcijas vadītājs: Dr. Karl Pribram.

Statistisko ziņu apvienošana un ievākšana attiecībā uz cenām, dzīves dārdzību, algām, kā arī par visiem citiem uz darbu attiecinīgiem jautājumiem; statistiskas aprēķināšanas metodu un tabeļu izstrādāšana, lai ievestu vienlīdzību darba statistikā.

Darba likumdošanas sekcija

Sekcijas vadītājs: Sofija Sanger.

Projekta izstrādāšana par darba likumdošanas jautājumiem; dažādo valstīs izdoto svarīgāko strādnieku likumu un valdību administratīvo rīkojumu tulkošana un izdošana par jaunu franču, angļu un vācu valodās.

Publikācijas sekcija

Vadītājs: P. Waelroeck.

Starptautiskā darba biroja izdevumiem nolemto rakstu pārbaudīšana, sagatavošana un izdošana: „Starptautiskais darba apskats“, „Starptautiskā darba gada grāmata“, sevišķi ziņojumi un dažādi citi izdevumi. Apskatam nolemto mēnešziņojumu vākšana; rakstu un zinātnisku darbu tulkošana. Sekcija izpilda redakcijas sekretariāta uzdevumus attiecībā uz visiem rakstiem un dokumentiem pirms to publicēšanas augšā minētos izdevumos.

Vispārīgu izziņu un studiju sekcija

Vadītājs: Dr. Viljams Martins.

Ziņojumu sagatavošana direkcijai. Izziņu vākšana un apstrādāšana par garīga darba strādniekiem, to arganizacijām, zocialapdrošināšanu un citiem jautājumiem.

Rūpniecisko attiecību sekcija

Vadītājs: J. Chappey.

Ziņojumu izstrādāšana par attiecībām rūpniecībā, kā arī par jautājumiem attiecībā uz darba noteikumu nokārtošanu kolektīvo līgumu veidā, it sevišķi attiecībā uz darba laiku un darba atlīdzības veidu.

Bezdarba sekcija

Vadītājs: Edgard Milhaud.

A. Vispārīgi pētījumi un izziņas.

Ziņojumi par faktiem un problemām attiecībā uz bezdarbu, ciklāl bezdarba svārstīšanās un pret bezdarbu speramie soļi ir sakarā ar saimniecisko stāvokli; īpatnējas gada laiku vai gadījuma krīzes u. t. t.); no Dženovas konferences uzdotā izziņa par bezdarbu.

B. Bezdarba tehniskā sekcija

Vadītājs: Henri Fuss.

Salīdzinoši pētījumi par bezdarba apkaŗošanas metodēm un uz tām attiecošamies tehniskām problemām (statistiskas metodes, bezdarbnieku pabalstīšana un apdrošināšana, vietu apgādāšana, sabiedrisko darbu stingra sadalīšana u. t. t.) faktu pētīšana par bezdarbu un ziņojumu periodiska publicēšana.

Rūpnieciskās veselības sekcija

Vadītājs: Dr. L. Carozzi.

Visi jautājumi par rūpniecisko higienu; dažādās valstīs izdoto attiecīgo likumu un rīkojumu salīdzināšana; priekšdarbi vispārējām un atsevišķām izziņām par veselībai kaitīgām profesijām.

Rūpnieciskās drošības sekcija

Vadītājs: F. Ritcman.

Pētījumi par nelaiemes gadījumu novēršanas līdzekļiem rūpniecībā; attiecīgo fabriku inspekcijas ziņojumu koncentrēšana; salīdzinošu projektu izstrādāšana par darba inspekciju rūpnieciskās valstīs; laikrakstu izvilkumi par aizsarglīdzekļiem rūpniecībā un ziņojumu sastādīšana par šo priekšmetu priekš biroja publikacijām.

Lauksaimniecisko iautājumu sekcija

Vadītājs: Dr. V. Riddell.

Laukstrādnieku apstākļi, sevišķi attiecībā uz darblaiku, algām, bezdarbu un līgumiem.

Krievu jautājumu sekcija

Vadītājs: Dickinson.

Pētījumi par darba apstākļiem Krievijā, un „Zocialo informaciju krievu pielikuma“ izstrādāšana un dažādi citi ziņojumi par darba apstākļiem Krievijā un Ungarijā, sakaru uzturēšana ar Tautas Savienības krievu bēgļu komisariatu, attiecībā uz kuŗu sekcija izpilda padomdevēja vietu visos jautājumos par krievu bēgļu darbu un vietu apgādāšanu.

Ziņojumu un ārējo sakaru nodaļa

Nodaļas vadītājs: Dr. G. r. di Palma Castiglione.

Vispārējā sekcija

Vadītājs: G. Johnston.

1. Archivs

Vadītājs: A. Baumeisters.

Avizēs un apskatos parādījušos ziņojumu un izziņu sakārtošana; avižu izgriezumu izdalīšana dažādām sekcijām; tarifligumu sakārtošana; dažādu skaitļu un pētījumu rezultata pazīošana citām biroja sekcijām; tāpat ziņu sniegšana citām sekcijām par visiem materialiem, kuŗi varētu citu sekciju ierēdņu darbu atvieglināt.

2. Nacionalo ziņu birojs

Vadītājs: Dr. G. Gallone.

Avižu un mēnešrakstu caurskatīšana svarīgu notikumu izziņai zocialās politikas laukā, ziņojumu un rakstu sastādīšana biroja publicējumiem; paskaidrojumu došana valdībām, darbdevēju, strādnieku un citām organizacijām; sakaru uzturēšana ar biroja korespondentiem; sakari ar nacionalām organizacijām saziņā ar satiksmes nozari.

Šī sekcija sadalas valodu grupās (angļu, franču, Skandināvijas — valodas, itaļu, spaniešu, portugaļu, slāvu valodas un japāņu valoda).

3. „Informations sociales“ (zocialo informaciju) izdošanas sekcija

Vadītājs: Dr. G. Thélin.

„Informations sociales“ (agrāk „Informations quotidiennes“), kuŗas iznāk reiz nedēļā, un visu šī izdevuma pielikumu redakcija un izdošana.

4. Tulkojumu sekcija

Vadītājs: A. Michelet.

Tulkojumu centralbirojs.

Starptautisko sakaru sekcija

1. Starptautisko darbdevēju organizaciju sekcija

Vadītājs: P. Devinat.

Sakari ar starptautiskām darbdevēju organizacijām; ziņojumi par šo organizaciju darbību biroja publikacijām.

2. Starptautisko strādnieku organizāciju sekcija

Vadītājs: J. J. de Roode.

Sakari ar starptautiskām arodsavienībām, kā arī ar katras valsts kustību; ziņojumi birojam par šo organizāciju darbību — publicēšanai.

3. Kooperācijas jautājumu sekcija

Vadītājs: Dr. Fauquet.

Kooperācijas kustība un ziņu izstrādāšana par šo kustību.

4. Jūrniecības jautājumu sekcija

Vadītājs: E. C. Randall.

Sakari ar rederu un jūrnieku organizācijām; ziņojumu sastādīšana par šo organizāciju darbību.

Pārdošanas un publikācijas birojs

Biroja vadītājs: R. Joucla-Pelons.

Biroja izdoto darbu izsludināšana un pārdošana; sakari ar agenturām; biroja priekštāvniecība mesēs un izstādēs.

Biblioteka

Vadītājs: O. Selmer Andersen.

Centralbiroji

Iekšējās administrācijas birojs

Biroja vadītājs: F. F. Lloyd.

Apgādniecības birojs

Biroja priekšnieks: F. Soulier-Valbert

Grāmatvedība

Biroja priekšnieks: F. M. Collins.

Personāla birojs

Biroja priekšnieks: V. E. Ellison.

Komisijas

Starptautiskais darba birojs ir sev nodrošinājis lietpratēju un tehniķu līdzdalību, kuŗi nodarbināti dažādās komisijās.

Starptautiskās emigrācijas komisija tika dibināta uz Vašingtonas konferences rezolūcijas pamata un sanāca 1921. g. augusta mēnesī zem Lorda Ullsvatera vadības. Viņa iesniedza ziņojumu Ženevas konferencē un šis jautājums par emigrāciju tika uzņemts 1922. g. konferences dienas kārtībā.

Paritetās jūras komisijas dibināšanu nolēma administratīvā padome 1920. g. martā. Administratīvās padomes priekšsēdētājs ir tāī pašā laikā arī šīs komisijas priekšsēdētājs. Komisija sastāv no 2 administratīvās padomes locekļiem, 5 rederu un 5 jūrnieku priekštāvjiem. Komisija ziņo darba birojam par visiem uz kuģniecību attiecošāmiem jautājumiem.

Padomdevēju komisija jautājumos par veselības aizsardzību rūpniecībā, kuŗas dibināšanu lika priekšā Vašingtonas konference, tika pagaidām sastādīta un sanāca 1921. g. oktobrī. Administratīvā padome galīgi izlēma jautājumu par viņas dibināšanu 1922. g. janvarī. Komisija sastādās vienīgi no lietpratējiem; lielākā daļa viņai piekrītošo jautājumu tiek izšķirta sarakstīšanās ceļā.

Ženevas konference lika priekšā dibināt komisiju uz mēri attiecošos jautājuma izšķiršanai. Šī komisija pagaidām atrodas tapšanas stadijā. Viņas uzdevums būs sīki izpētīt problēmu par mēra dīgliem un iesniegt laikā administratīvai padomei ziņojumu lai tā varētu vēl šo jautājumu likt priekšā 1923. g. konferencē. Minētā komisijā ieies lietpratēji no ieinteresētām valstīm.

Bezdarba komisiju dibināja saskaņā ar Vašingtonas konferencē pieņemto rezolūciju 1920. g. jūnijā. Viņas uzdevums ir izdibināt, kādā kārtā vislabāk savācamas un publicējamas uz bezdarbu attiecošās ziņas. 1920. g. novembrī un decembrī viņa uzklusija dažādu lietpratēju domas, kuŗi vēlāk iesniedza sēdē attiecīgu memorandumu. 1921. g. aprīlī administratīvā padome piekrita komisijas priekšlikumam, iesniegt valdību pārbaudīšanai zinamus ierosinājumus.

Zociālās apdrošināšanas lietpratēju sapulce sanāca 1921. g. septembrī starptautiskā darba birojā un pārbaudīja jautājumu par to, kā vislabāk nokārtot dažādo valstu lietpratēju kopdarbību ar starptautisko darba biroju un kādā veidā būtu dibinama padomdevēju komisija. 1921. g. septembrī administratīvā padome pilnvaroja direktoru ievākt no lietpratējiem ziņas visos uz kara sakropļotiem attiecošos jautājumos.

Valstu korespondenti

Nozīmīgākās valstīs iecelti kopā 5 korespondenti, kuŗu uzdevumā ietilpst ziņot birojam par lielām rūpnieciskām un strādnieku kustībām. Viņi izpilda starpnieku lomu starp biroju un valdību un darba devēju un strādnieku savienībām. Korespondenti ir:

Francijā: Maris Roques, 13, rue ne Labade, Paris VIIIb. Lielbritānijā: J. E. Herbert, 26, Buckingham Gate, London, S. W. I. Itālijā: Angelo Cabrini, 12, via Calabria, Rom. Savienotās Valstis: E. H. Greenwood, 618, Seventeenth Street, Washington. Vācijā: A. Šlicke, Scharnhorststrasse, 35, Berlin, N. W. 40.

Publikācijas:

„Amtliche Mitteilungen“ — starptautiskā darba biroja nedēļas organa „Bulletin office“ (officiel Bulletin) vācu tulkojums.

Publicē biroja oficiālo dokumentu tekstu, Administratīvās padomes un dažādo komisiju sēžu protokolus, ziņas par konvenciju ratificēšanu, kā arī dažādās valstīs, sakarā ar konvenciju projektiem

un ieteikumiem, izstrādāto likumu projektus. „*Revue internationale du Travail*“ (starptautiskais darba apskats); mēnešraksts angļu un franču valodā).

Iztirzā darba un rūpniecības jautājumus sakarā ar darbu. Sniedz ievērojamāko rakstnieku un ekonomistu, kā arī darbdevēju un darbnēmēju aprindu rakstus šajos jautājumos; sniedz bez tam starptautiskā darba biroja rakstus un statistiskas tabeles par cenām, dzīves iztikas izdevumiem, bezdarbu, algām un darba laiku, veselības aizsardzību rūpniecībā un nelaimes gadījumos darbā, par darba devēju un darba ņēmēju organizāciju darbību, izceļošanu, biedrošanos, aroda izglītību, uz lauksaimniecību attiecīgus jautājumus un citas, attiecošās uz darbu — viņa visplašākā nozīmē, — ziņas; dod īsus pārskatus par svarīgākiem, oficiēliem publicējumiem un bibliografiskas ziņas par darba jautājumos izdotām grāmatām dažādās valodās.

„*Informations sociales*“ (Zocialā informācija) (nedēļas izdevums angļu un franču valodā). Sniedz īsa ziņojuma veidā svarīgākās ziņas par ekonomiskiem un sabiedriskiem jautājumiem. Šis izdevums ir agrāko „*Informations quotidiennes*“ turpinājums.

Dažus no šiem ziņojumiem publicē ar attiecīgo valstu korespondentu starpniecību Berlinē, zem nosaukuma „*Presse-Mitteilungen*“ un Romā — zem nosaukuma „*Informations sociales*“.

„*Questions russes*“ (krievu jautājumi). Pielikums pie „zocialām informācijām“ (iznāk katrās 14 dienās, angļu un franču valodā). Sniedz ziņas tulkojumu un īsu izvilkumu veidā no krievu laikrakstiem, kurus birojā saņem, par darba apstākļiem, transportu, ražas izredzēm, finansēm un vispārīgi par Krievijas saimniecisko stāvokli; sniedz arī dažādu Krievijas palīdzības komisiju un līdzīgu iestāžu ziņojumus.

„*Annuaire international du Travail*“ (starptautiskā darba gada grāmata), iznāk angļu, franču un vācu valodās. Sniedz ziņas par oficiēlo un citu iestāžu nodibināšanu saimnieciskos un darba jautājumos; bez tam īsus pārskatus par starptautisko darba organizāciju un Tautu Savienību, ziņas par dažādo valstu sabiedrisko iestāžu tiesībām un pienākumiem darba jautājumos un galveno darbdevēju un fiziska un garīga darba strādnieku, kara dalībnieku, u. t. t. organizācijām; arī par kooperatīviem.

„*Série législative*“ („likumu sērija“), iznāk angļu, franču un vācu valodā. — Sniedz dažādās valstīs izdoto uz darbu attiecošos likumu, rīkojumu, administratīvu noteikumu u. t. t. tekstus. Šis izdevums uzskatāms kā Bāzeles starptautiskās darba valdes biļetena likumu daļas turpinājums. Chronoloģisks un kritisks pārskats par gada laikā izdotiem likumiem, rīkojumiem u. t. t. tiek pievienots katram gada gājumam.

„*Documents de la Conférence internationale du Travail*“ (starptautiskās darba konferences materiāli), iznāk

franču un angļu valodā. Šajos dokumentos ietilpst: a) valdībām iesniegtās jautājumu listes un pēc tām izstrādātie ziņojumi; b) konferences sēžu stenogramas; c) galīgi pieņemto konvencijas projektu un ieteikumu teksts; d) dažādi citi dokumenti. Dažas jautājumu listes, arī vācu, itaļu un spāņu valodās. Konferences protokoli tiek publicēti arī spāņu valodā.

„E t u d e s e t d o c u m e n t s“ (dažādi publicējumi), kušos ietilpst starp citu „Pastāvīgās darba organizācijas statuti un noteikumi“.

Starptautisko darba konferenču pieņemtās konvencijas un ieteikumi

I. Vašingtonas konferences konvencijas (1919. g.)

Konvencijas projekts par darblaika noteikšanu rūpniecības uzņēmumos uz 8 stundām dienā un 48 stundām nedēļā

Tautu Savienības starptautiskās darba organizācijas galvenā konference,

sasaukta Vašingtonā no Amerikas Savienoto valstu valdības 1919. g. 29. oktobrī,

nolēmdama pieņemt dažādus priekšlikumus attiecībā uz „8 stundu darba dienas vai 48 nedēļas stundu principa piemērošanu,” kurš jautājums ir Vašingtonā noturētās konferences sesijas dienas kārtības 1. punkts, un

nolēmdama, ka šie priekšlikumi dodami starptautiskās konvencijas projekta veidā,

pieņem sekošu konvencijas projektu, kurš ratificējams no starptautiskās darba organizācijas locekļiem, saskaņā ar 1919. g. 29. jūnija Versaļas līguma un 1919. g. 10. zepembra St.-Žermainas līguma daļu noteikumiem par darbu.*)

1. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot, zem jēdziena „rūpniecības uzņēmumi” jāuzskata:

- a) kalnraktuves, akmeņlaustuves un citi ierīkojumi apakšzemes bagātību izmantošanai,
- b) uzņēmumi, kuŗos vielas paratavo, pārstrādā, tīrī, izlabo, izgriezno, pabeidz, sagatavo pārdošanai, iznīcinā vai kuŗos vielas veido, ieskaitot arī kuŗu būvniecību, kā arī elektrības un citāda veida dzinējspēka ražošana, pārveidošana un pārsūtīšana;
- c) visādu ēku, dzelzsceļu, ielu dzelzsceļu, ostu, doku, dambju, kanālu, iekšējo ūdensceļu, ceļu, tuneļu, tiltu, viaduktu, ūdeņu novadamo kanālu un viņu tīklu, aku, telegrafa un telefona ietaišu, elektrisko instalāciju, ūdens vai gāzes ietaišu būvēšana, pārbūvēšana, uzturēšana, izlabošana, pārveidošana vai

*) Tā kā konvencijas projektu ievads un beigas (par ratifikāciju) konvencijām ir līdzīgas, tad lai neatkārtotos, pārējām konvencijām, kur sevišķības nebūs, tos atlaidīšu nost. Tāpat ar ieteikumiem.

noplēšana, vai citu būves-, kā arī sagatavošanas un priekšdarbi augšā minētiem darbiem;

- d) personu vai preču pārvadāšana pa zemes ceļiem, dzelzsvai iekšējiem ūdensceļiem vai pa jūru, ieskaitot preču piegādāšanu dokos, ostmalās, kuģu būvētavās un preču noliktavās, izņemot roknešus.

Attiecīgus priekšrakstus par pārvadāšanu pa jūru un pa iekšējiem ūdensceļiem noteiks sevišķa konference par jūras un iekšēju ūdeņu kuģniecību darbu.

Katras valsts attiecīgā iestāde noteiks robežu, kas šķir rūpniecību no vienas puses un tirdzniecību un lauksaimniecību no otras puses.

2. pants

Visos sabiedriskos vai privatos rūpniecības uzņēmumos vai viņu nozarēs, lai tie būtu kāda veida būdami, izņemot tos, kuŗos nodarbināti vienīgi vienas paŗas ģimenes locekļi, personala darba laiks nedrīkst pārsniegt 8 stundas dienā un 48 stundas nedēļā, paredzot sekoŗus izņēmumus:

- a) šās konvencijas noteikumi nav piemērojami attiecoties uz personām, kuŗas ieņem uzraudzības, vadības vai uzticības vietu;
- b) ja darblaiks pēc likuma, paraŗam, vai vienoŗanās starp darbdevēju un strādnieku organizacijām (vai tādām nepastāvot, starp darbdevēju un strādnieku priekŗstāvjjiem) vienā vai vairākās nedēļas dienās ir mazāks par 8 stundām, tad uz attiecīgas iestādes rīkojumu vai vienoŗanos starp minētajām ieinteresēto organāzācijām jeb priekŗstāvjjiem, var pārējās nedēļas dienās pīelaist 8 stundu darblaika robežu pārkāpŗšanu. Œinī pantā paredzētā robeŗas pārkāpŗšana nedrīkst nekad pārsniegt 1 stundu dienā;
- c) ja darbi notiek maiņās, darblaiku var pagarināt pāri par 8 stundām dienā un 48 stundām nedēļā ar noteikumu, ka darblaika vidējais stundu skaits 3 nedēļu vai īsākā laikā nedrīkst pārsniegt 8 stundas dienā un 48 stundas nedēļā.

3. pants

2. pantā paredzēto darblaika robežu var pārkāpt nelāimes gadījumos, kuŗi notikuŗi vai draud notikt, vai arī kad jāizdara steidzami darbi pie maŗinām un darba rīkiem, vai „force majeure“ gadījumā, bet vienīgi tādos apmēros, cik tad ir vajadzīgs, lai izsargātu uzņēmumu no kārtīgas darba gaitas traucējumjiem.

4. pants

2. pantā paredzēto darblaika robežu var pārkāpt pie darbiem, kuŗu nepārtrauktā gaita, paŗu darbu rakstura dēļ, jānodroŗina ar nepārtrauktī sekojoŗām maiņām, bet ar to noteikumu, ka vidējais darblaiks nepārsniedz 56 stundas nedēļā. Œāda kārtība nedrīkst

aizskārt strādnieku tiesības uz brīvlaiku, kāds viņiem var būt nodrošināts ar valsts likumiem kā atlīdzība par nedēļas atpūtas dienu.

5. pants

Izņēmuma gadījumos, kad 2. pantā noteiktās robežas atzītu par nepiemērojamām — bet tikai šinīs gadījumos — varētu, vienojoties starp darbdevēju un strādnieku organizācijām, uzstādīt ilgākam laikam planu, kas nokārto darbdienas garumu, ja valdība, kurai šī vienošanās jādara zināma, tās noteikumiem dod rīkojuma spēku.

Vidējais darblaiks pēc plāna noteiktā nedēļu skaitā nedrīkst nekādā ziņā pārsniegt 48 stundas nedēļā.

6. pants

Atsevišķās rūpniecībās vai arodos attiecīgā sabiedriskā iestāde ar rīkojumiem noteic:

- a) ilgstošus izņēmumus, kādi pielaižami sagatavošanas vai palīga darbiem, kurus nepieciešami izvest virs uzņēmumā vispārīgi noteiktā darblaika, vai zināmām strādnieku grupām, kuŗu darbs, pēc viņa būtības, strādājams ar pārtraukumu;
- b) pagaidu izņēmumus, kurus varētu pielaiest, lai uzņēmumiem dotu iespēju tikt galā ar darba ārkārtīgiem sastrēgumiem. Šādi rīkojumi izdodami pēc sazināšanās ar ieinteresētām darbdevēju un strādnieku organizācijām tur, kur tādas pastāv. Viņiem jānoteic virsstundu maksimālais skaits, kāds pielaižams katrā atsevišķā gadījumā. Maksa par šīm virsstundām jāpalielina vismaz par 25 proc. samērā ar normalo algu.

7. pants

Katrai valdībai jāpaziņo starptautiskajam darba birojam:

- a) saraksti par darbiem, kuŗi ierindoti kā tādi, kas nepieciešami strādājami nepārtraukti, kā to nosaka 4. pants.
- b) sīki ziņojumi par 5. pantā paredzētiem nolīgumiem un to piemērošanu dzīvē;
- c) sīki ziņojumi par rīkojumiem, kuŗi izdoti uz 6. panta pamata, un par viņu izvešanu dzīvē.

Starptautiskajam darba birojam jāiesniedz katru gadu ziņojums par šo lietu starptautiskās darba organizācijas galvenai konferencei.

8. pants

Lai atvieglotu izvest konvenciju dzīvē, katram darbdevējam pienākas:

- a) darīt zināmu ar sludinājumiem, kuŗi izlikti redzamā veidā viņa uzņēmumā vai citā piemērotā vietā, vai arī citādā no valdības atzītā veidā, darbu sākumu un beigas vai maiņas darbos katras maiņas sākumu un beigas. Darba stundas jānoteic tā, ka viņas nepāriet šai konvencijā paredzētās ro-

bežas un reiz paziņotas nevar tikt grozītas citādi, kā valdības atzītā veidā un kārtībā;

- b) darīt līdzīgā kārtā zinamus darblaikā pielaiestos atpūtas brīžus, kuri nav uzskatāmi par darblaiku;
- c) ievest sarakstā visas uz šās konvencijas 3. un 6. pantu pamata nostrādātās virsstundas pēc valsts likumu vai attiecīgu iestāžu rīkojumu noteikumiem.

Kādas personas nodarbināšana virs a punktā noteiktām darba stundām vai b punktā noteiktos atpūtas brīžos, uzskatāma par nelikumīgu.

9. pants

Šo konvenciju piemērojot Japānā atļauti sekoši pārgrozījumi un papildinājumi:

- a) Kā „rūpniecības uzņēmumus“ starp citu jāuzskata:
 - 1. pantā a punktā uzskaitītie uzņēmumi;
 - 1. panta b punktā uzskaitītie uzņēmumi, ja viņos nodarbinātas vismaz 10 personas;
 - 1. panta c punktā uzskaitītie uzņēmumi, ja viņi ietilpst no kompetentas iestādes definētā jēdzienā „fabrika“; 1. panta d punktā uzskaitītie uzņēmumi, izņemot personu vai preču pārvadāšanu pa zemes ceļiem, preču piegādāšanu dokos, kuģu būvētavās, ostmalās un noliktavās, kā arī roknešus un, neskatoties uz nodarbināto personu skaitu pie 1. panta b un c punktā uzskaitītie uzņēmumi, kuģos kompetenta iestāde atzīmē kā ļoti nedrošus vai ar veselībai kaitīgiem darbiem;
- b) sabiedriskā vai privatā rūpniecības uzņēmumā nodarbinātu personu, ne jaunāku par 15 gadiem, tiešais darblaiks nedrīkst pārsniegt piecdesmit septiņas stundas nedēļā, izņemot neizstrādāta zīda rūpniecības uzņēmumus, kuģos augstākais darblaiks varētu būt sešdesmit stundas nedēļā;
- c) sabiedriskos vai privatos rūpniecības uzņēmumos vai viņu nozarēs nodarbināto zem 15 gadiem vecu pusaudžu un raktuvju apakšzemes darbos nodarbinātu personu, neskatoties uz viņu vecumu, tiešais darblaiks nekādā ziņā nedrīkst pārsniegt četrdesmit astoņas stundas nedēļā;
- d) darblaika robežas var tikt mainītas saskaņā ar šās konvencijas 2., 3., 4. un 5. p. p. noteikumiem, taču pieļautais pagarinājums attiecībā uz normālo nedēļas darblaiku nevar būt lielāks par to, kādu pielaiž minēto pantu noteikumi;
- e) nepārtraukts 24 stundu garš nedēļas atpūtas laiks jāpiešķir bez izņēmuma visiem strādniekiem;
- f) Japānas rūpniecības likumdošana, kas attiecinā savus noteikumus tikai uz uzņēmumiem, kuģos nodarbina vismaz 15 cilvēkus, jāgroza tā, ka to turpmāk attiecinā arī uz uzņēmumiem, kuģos nodarbinātas vismaz 10 personas.

- g) šī panta nupat minētie noteikumi stājas spēkā visvēlākais 1922. g. 1. jūlijā, bet ar šī panta d burtu grozītie IV. panta noteikumi stājas spēkā visvēlākais 1923. g. 1. jūlijā.
- h) šī panta c burtā paredzētā vecuma robeža jāpalielina no 15 uz 16 gad. visvēlākais līdz 1925. g. 1. jūlijam.

10. pants

Britanijas Indijā jāpieņem 60 stundu darba nedēļas princips priekš visiem tiem kalpotājiem, kas nodarbināti pašlaik zem rūpniecības likumdošanas esošos rūpniecības uzņēmumos un kādu likumu piemērošanu nodrošina Indijas valdība, kā arī raktuvēs un seviškos dzelzsceļu darbos, kuri šim nolūkam uzskaitīti no attiecīgas iestādes. Šī iestāde nedrīkst atļaut pārgrozījumus ārpus augšā minētām robežām, kā tikai ievērojot šīs konvencijas 6. un 7. p. p. noteikumus. Šās konvencijas pārējie priekšdarbi netiek piemēroti Indijā; taču nākošai galvenās konferences sesijai jāskata cauri turpmākā darblaika sašaurināšana.

11. pants

Šās konvencijas noteikumi neattiecas ne uz Ķīnu, Persiju, ne Siamu, tomēr darblaika ierobežošana šinīs zemēs jāskata cauri kādā no nākošām galvenām konferences sesijām.

12. pants

Šās konvencijas noteikumus piemērojot Grieķijā, noteikumu spēkā stāšanās laiku saskaņā ar 19. pantu var atlikt uz 1923. g. 1. jūliju priekš sekošiem rūpniecības uzņēmumiem:

- 1) sēroglekļa fabrikas,
- 2) skābju fabrikas,
- 3) ādu minamās fabrikas,
- 4) papīra fabrikas,
- 5) grāmatsietuves,
- 6) kokzāģētavas,
- 7) tabakas noliktavas un uzņēmumi, kur tabaka apstrādājama,
- 8) virszemes darbi raktuvēs,
- 9) dzelzslietuves,
- 10) kaļķu fabrikas,
- 11) krāsotavas,
- 12) stikla fabrikas (pūtēji),
- 13) gāzes iestādes (kurinātāji),
- 14) preču iekraušana un izkraušana un vēlākais līdz 1924. g.

1. jūlijam priekš šādiem rūpniecības uzņēmumiem:

- 1) mehaniškā rūpniecībā: mašīnu būvē, naudas skapju būvē, svaru, medības skrošu, dzelzs un bronzas lietuves, skārdnieku darbnīcās, viķēšanas (alvošanas) iestādēs, hidraulisku aparātu fabrikās;
- 2) būvniecībā: kaļķu ceplim, cementa un ģipsa fabrikām, ķieģeļu un dakstiņu ceplim, podniecībās, marmorzāģētavās, būv- un zemes darbos;

- 3) tekstilrūpniecībā: visādās austuvēs un vērptuvēs, izņemot krāsotavas;
- 4) uztura vielu rūpniecībā: dzirnavās, maizes ceptuvēs, konditorejās, vīna, degvīna un dzērienu darītavās, alus brūžos, eļļas spiestuvēs, saldējumu un augļu ūdens darītavās, šokolades un saldējumu vielu fabrikās, desu un konzervu fabrikās, lopkautuvēs un skārņos;
- 5) ķīmiskā rūpniecībā: sintetisku krāsu fabrikās, stikla fabrikās (izņemot pūtējus), terpentīna un vīnakveņa fabrikās, skābekļa un farmaceitisku vielu fabrikās, gāzes iestādēs (izņemot kurinātājus), linu eļļas spiestuvēs, glicerīna fabrikās, kalcija — karbīda fabrikās;
- 6) ādu rūpniecībā: apavu fabrikās, ādu lietu fabrikās;
- 7) papīra rūpniecībā un spiestuvēs: kuvēru, tirdzniecības grāmatu, kastiņu un maišiņu fabrikās, grāmatu sietuvēs, litografijās un cinkografijas iestādēs;
- 8) apģērbu rūpniecībā: veļas un drānu šūšanas darbnīcās, spodrgludinātavās, gultas palagu, mākslīgu puķu, spalvu, pozamentu, cepuru un lietussargu fabrikās;
- 9) kokrūpniecībā: galdnieku, mucnieku, ratnieku darbnīcās, mēbeļu un krēslu fabrikās, bilžu rāmju fabrikās, susekļu un slotu fabrikās;
- 10) elektrības uzņēmumos: elektrības strāvas ražojamās iestādēs, elektrības instalācijas darbnīcās;
- 11) zemes ceļu satiksmē: dzelzsceļu un ielu dzelzsceļu kalpotāji, šoferi un ormaņi.

13. pants

Rumānijā šīs konvencijas noteikumi saskaņā ar 19. pantu var nākt spēkā līdz 1924. g. 1. jūlijam.

14. pants

Šās konvencijas noteikumus var atcelt visās valstīs kara vai citos gadījumos, kas apdraud valsts drošību.

15. pants

Šās konvencijas ratifikācijas, saskaņā ar 1919. g. 28. jūnija Veršajas līguma XIII. daļas un 1919. g. 10. septembra Sen-Žermenas līguma noteikumiem, jāpaziņo Tautu Savienības galvenam sekretāram reģistrēšanai.

16. pants

Katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, kurš šo konvenciju ratificē, uzņemas to piemērot savās kolonijās, īpašumos un protektoratos, kuri paši sevi pilnīgi nepārvalda, izņemot sekošo:

- a) kad konvencijas noteikumi būtu nepiemērojami vietējo apstākļu dēļ,
- b) lai pārgrozījumus, kuri būtu vajadzīgi piemērojot konvenciju vietējiem apstākļiem, varētu ieviest šinī konvencijā.

Katram loceklim jāpaziņo starptautiskam darba birojam lēmums, kas attiecas uz katru viņa koloniju vai īpašumu vai katru protektorātu, kuri paši sevi pilnīgi nepārvalda.

17. pants

Tiklīdz divu starptautiskās darba organizācijas locekļu ratifikācijas būs reģistrētas sekretariātā, Tautu Savienības galvenais sekretars par to paziņos visiem starptautiskās darba organizācijas locekļiem.

18. pants

Šī konvencija stāsies spēkā no tās dienas, kad Tautu Savienības galvenais sekretars tādu paziņojumu izdarīs; viņa saistīs tikai tos locekļus, kuri savas ratifikācijas būs reģistrējuši sekretariātā. Tādējādi priekš katra locekļa šī konvencija stāsies spēkā no tās dienas, kad šā locekļa ratifikacija būs reģistrēta sekretariātā.

19. pants

Katrs loceklis, kurš šo konvenciju ratificē, uzņemas viņas noteikumus izvest dzīvē ne vēlāk par 1921. g. 1. jūliju un spert visus soļus, kas būtu nepieciešami, lai šos noteikumus izvestu dzīvē.

20. pants

Katrs loceklis, kurš šo konvenciju ratificē, var to pēc notecejušiem 10 gadiem, skaitot no pirmās spēkā stāšanās dienas, uzteikt ar rakstisku paziņojumu Tautu Savienības galvenam sekretaram, kurš to reģistrē. Šis uzteikums stājas spēkā tikai pēc notecejušā gada, skaitot no tās dienas, kad tas reģistrēts.

21. pants

Starptautiskā darba biroja administratīvai padomei ir vismaz reizi ik pa desmit gadiem jāceļ priekšā galvenai konferencei ziņojums par šās konvencijas dzīvē izvešanu un jālemj par sās konvencijas caurskatīšanas vai grozīšanas jautājuma uzņemšanu konferences dienas kārtībā.

22. pants

Šās konvencijas franču un angļu teksti ir autentiski.

Konvencijas projekts par bezdarbu

1. pants

Katrs šo konvenciju ratificējošais loceklis paziņos, cik iespējams īsos laika sprīžos, kuri taču nedrīkst pārsniegt trīs mēnešus, starptautiskam darba birojam visas statistikās vai citādas pie rokas esošas ziņas attiecībā uz bezdarbu, ieskaitot visas ziņas par soļiem, kas sperti vaj paredzēti spert, lai karotu pret bezdarbu. Vienmēr, ja tas vien ir iespējams, ziņām jābūt savāktām ar tādu aprēķinu, ka paziņojums varētu notikt trīs mēnešu laikā no tā laika, uz kuru šīs ziņas attiecas.

2. pants

Katram loceklim, kas šo konvenciju ratificē, jāierīko bezmaksas darba apgādāšanas biroju tīkls, kas nolikts zem centralās iestādes kontroles. Nodibināmas darbdevēju un strādnieku priekšstāvju komitejas, pie kurām jāgriežas visās lietās, kas attiecas uz šo biroju darbību.

Ja kopīgi pastāv privāti un sabiedriski bezmaksas darba apgādāšanas biroji, tad jāspēr solji, lai šo biroju darbību valstiski saskaņotu.

Dažādu nacionālo zistemu darbību starptautiskais darba birojs saskaņos ar ieinteresētām zemēm.

3. pants

Starptautiskās darba organizācijas locekļiem, kuri šo konvenciju ratificē un kuri ir ievēduši apdrošināšanas zistemu pret bezdarbu, uz ieinteresēto locekļu savstarpēju līgumu noteikumu pamata ir jāiekārto, ka viena starptautiskās darba organizācijas locekļa strādnieki izceļotāji, atrazdamies uz otra locekļa teritorijas, saņemtu tās pašas apdrošināšanas atlīdzības, kuŗas saņem strādnieki izceļotāji no šā otrā locekļa teritorijas.

4. p. sk. darblaika konv. 15. p. un tālāki.

Konvencijas projekts par sieviešu nakts darbu

1. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot par rūpniecības uzņēmumiem jāuzskata:

a) kalnraktuves, akmeņlaustuves un citi ierīkojumi apakšzemes bagātību izmantošanai;

b) rūpniecības, kuŗas priekšmetus ražo, pārveido, izlabo, izrotā, izgatavo, sagatavo pārdošanai, iznīcina vai kuŗās vielas pārstrādā, ieskaitot kuŗu būvniecību, dažāda veida dzinējspēka, kā arī elektrības ražošana, pārveidošana un pārsūtīšana;

c) ēku un dažādu būvju, dzelzceļu, ielu dzelzsceļu, ostu, doku, dambju, kanalu, iekšējo ūdensceļu iekārtas, ceļu, tuneļu, tiltu, via-dukta, ūdens novadāmo kanalu un viņu tīklu, aku, telegrafu un telefona ietaišu, elektrisko instalāciju, gāzes un ūdens iestāžu celšana, atjaunošana, uzturēšana, izlabošana, pārbūve vai noplēšana un citi būvdarbi, kā arī tiem vajadzīgie priekšmeti un zemes darbi;

d) personu un preču pārvadāšana pa zemes ceļiem, dzelzsceļiem, iekšējiem ūdensceļiem vai pa jūru, ieskaitot preču piegādāšanu dokos, izkraujamās vietās, kuŗu būvētavās un noliktavās, izņemot roknešus.

Katras valsts kompetentā iestāde noteic robežu starp rūpniecību no vienas puses, tirdzniecību un lauksaimniecību no otras puses.

2. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot ar jēdzienu „nakts“ nozīmē vismaz vienpadsmit nepārtrauktu stundu laiku, kurā ietilpst notecējušais laika sprīdis no plkst. desmitiem vakarā līdz pieciem rītā.

Valstīs, kur nekādi rikojumi neattiecas uz sieviešu nakts darbu rūpniecības uzņēmumos, ar jēdzienu „nakts“ varētu pagaidām, bet ne ilgāk kā trīs gadi, nozīmēt pēc valdības ieskata tikai desmit stundu laika sprīdi, kurā ietilptu stundas no plkst. desmitiem vakarā līdz pieciem rītā.

3. pants

Sievietes, neskatoties uz vecumu, nevar tikt nodarbinātas pa nakts laiku nevienā uzņēmumā, ne uzņēmuma nozarē, izņemot uzņēmumus, kuŗi nodarbina tikai vienas pašas ģimenes locekļus.

4. pants

3. pantu nepiemērot:

a) jā kādā uzņēmumā, iejaucoties dabas spēkam (force majeure) notiek neparedzēts darbības pārtraukums (kam nav periodiska rakstura).

b) jā apstrādā pirmvielas vai ātri bojājošās vielas, un ir vajadzīgs, lai glābtu šās vielas no nenovēršamas samaitāšanās.

5. pants

Indijā un Siamā 3. panta dzīvē izvešanu var apturēt valdība, izņemot to, kas attiecās uz rūpniecībām (fatories), kuŗas kā tādas ir apzīmētas valsts likumdošanā. Par visiem izņēmumiem jāpaziņo starptautiskam darba birojam.

6. pants

Rūpniecības uzņēmumos, kuŗi padoti gada laiku iespaidam un visos sevišķu apstākļu gadījumos 2. pantā atzīmēto nakts laiku sešdesmit dienas gadā var pamazināt uz 10 stundām.

7. pants

Zemēs, kuŗās klimāts dienas darbu dara sevišķi grūtu, nakts laiks var būt īsāks, kā augšminētos pantos teikts, bet ar to noteikumu, ka tai vietā attiecīgs atpūtas laiks piešķirams pa dienu.

8. p. sk. konv. par darblaiku 15. p. un tālāki.

Konvencijas projekts par sieviešu nodarbināšanu pirms un pēc dzemdēšanas

1. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot, par rūpniecības uzņēmumiem jā-uzskata:

a) kalnraktuves, akmeņlaustuves un citi ierīkojumi apakšzemes bagātību izmantošanai.

b) rūpniecības, kuŗas priekšmetus ražo, pārveido, tīra, izlabo, izrotā, izgriezno, sagatavo pārdošanai, iznīcina vai kuŗas

vielas pārstrādā, ieskaitot kuģu būvniecību, dažāda veida dzinējspēka, kā arī elektrības ražošana, pārveidošana un pārsūtīšana;

- c) ēku un dažādu būvju, dzelzsceļu, ielu dzelzsceļu, ostu, doku, dambju, kanalu, iekšējo ūdensceļu iekārtas, ceļu, tuneļu, tiltu, viaduktu, ūdens novadāmo kanālu un viņu tīklu, aku, telegrafa un telefona ietaišu, elektrisko instalāciju, gāzes un ūdens iestāžu celšana, atjaunošana, uzturēšana, izlabošana, pārbūve vai noplēšana un citi būvdarbi, kā arī tiem vajadzīgie priekšdarbi un zemes darbi;
- d) personu un preču pārvadašana pa zemes ceļiem, dzelzsceļiem, iekšējiem ūdensceļiem vai pa jūru, ieskaitot preču piegādāšanu dokos, izkraujamās vietās, kuģu būvētavās un noliktavās, izņemot roknešus.

Katras valsts kompetentā iestāde noteic robežu starp rūpniecību no vienas puses, tirdzniecību un lauksaimniecību no otras puses.

2. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot, ar jēdzienu „sieviete“ apzīmē katru sievieti kārtas personu, neskatoties uz viņas vecumu vai tautību, vai tā precējusies vai neprecējusies, un arī jēdzienu „bērns“ apzīmē katru bērnu — laulības vai ārļaulības.

3. pants

Katrā sabiedriskā vai privātā rūpniecības vai tirdzniecības uzņēmumā vai viņu nozarēs, izņemot tos uzņēmumus, kur nodarbināti vienīgi vienas pašas ģimenes locekļi, sievietei:

- a) sešu nedēļu laika sprīdi pēc dzemdēšanas nevar pielaut strādāt;
- b) ir tiesība atstāt darbu, uzrādot ārsta apliecību, kuŗā teikts, ka dzemdēšana var notikt sešu nedēļu laikā;
- c) jāsaņem par visu viņas prombūtnes laiku, saskaņā ar a un b burtu, palīdzība, kuŗa pietiekoša, lai viņu un viņas bērnu uzturētu labos higieniskos apstākļos; minētā palīdzība, kuŗas lielumu noteic katras valsts kompetenta iestāde, ņemama no sabiedriskām zūmām jeb to gādā ar apdrošināšanas sistemu. Viņai ir arī tiesība uz brīvu ārsta vai vecmātes palīdzību. Nekāda no ārsta vai vecmātes pielaista kļūda dzemdējamo dienu noteicot, nevar būt par kavēkli, saņemt palīdzību, uz kuŗu viņai ir tiesība, sākot no tās dienas, kad ārsta apliecība izdota, līdz tai dienai, kad dzemdēšana notiek;
- d) ir tiesība uz divām pusstundām atpūtas, ja pa to laiku viņa pati zīda savu bērnu.

4. pants

Ja sieviete atstāj darbu, saskaņā ar šās konvencijas 3. panta a un b burtu, vai viņas prombūtnes laiks ir ilgāks aiz slimības, kuŗa

ar ārsta zīmi atzīta, kā cēlusies sakarā ar viņas grūtniecību vai dzemdēšanu un kuŗa neļauj viņai uzsākt darbu, ir nelikumīgi darbdevējam viņu atļaut vai viņai uzteikt, kamēr viņas prombūtne nav sasniegusi maksimālo laiku, kuŗu noteic katras valsts kompetenta iestāde.

5. p. sk. konv. par darblaiku 15. p. un tāļāki.

Konvencijas projekts par bērnu minimālo vecumu, tos pieņemot pie rūpniecības darbiem

1. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot par rūpniecības uzņēmumiem jāuzskata:

a) kalnraktuves, akmeņlaustuves un citi ierīkojumi apakšzemes bagātību izmantošanai;

b) rūpniecības, kuŗās priekšmetus ražo, pārveido, tīra, izlabo, izrotā - izgatavo, sagatavo pārdošanai, iznīcina vai kuŗās vielas pārstrādā, ieskaitot kuŗu būvniecību, dažāda veida dzinējspēka, kā arī elektrības ražošana, pārveidošana un pārsūtīšana;

c) ēku un dažādu būvju, dzelzsceļu, ielu dzelzsceļu, ostu, doku, dambju, kanālu, iekšējo ūdensceļu iekārtas, ceļu, tunelu, tiltu, via-dukta, ūdeņu novadamo kanālu un viņu tīklu, aku, telegrafa un telefona ietaišu, elektrisko instalāciju, gāzes un ūdens iestāžu celšana, atjaunošana, uzturēšana, izlabošana, pārbūve, vai noplēšana un citi būvdarbi, kā arī tiem vajadzīgie priekšdarbi un zemes darbi;

d) personu un preču pārvaŗāšana pa zemes ceļiem, dzelzsceļiem, iekšējiem ūdensceļiem vai pa jūru, ieskaitot preču piegādāšanu dokos, izkraujamās vietās, kuŗu būvētavās un noliktavās, izņemot roknešus.

Katras valsts kompetentā iestāde noteic robežu starp rūpniecību no vienas puses, tirdzniecību un lauksaimniecību no otras puses.

2. pants

Par četrpadsmit gadiem jaunākus bērnus nevar nodarbināt sabiedriskos vai privatos rūpniecības uzņēmumos vai viņu nozarēs, izņemot tādus, kuŗos nodarbojas vienīgi vienas pašas ģimenes locekļi.

3. pants

2. panta noteikumi neattiecas uz bērnu darbu arodnieciskās skolās, bet ar noteikumu, ka šis darbs pielaižams un uzraugams no attiecīgas valsts iestādes.

4. pants

Šās konvencijas noteikumus piemērojot kontroles labā, katram rūpniecības uzņēmuma priekšniekam jāved saraksts par visām viņa nodarbinātām personām, kuŗas jaunākas par 16 gadiem, atzīmējot viņu dzimšanas dienu un gadu.

5. pants

Kas attiecas uz šās konvencijas piemērošanu Japānā, tad pie 2. panta atļauti sekoši pārgrozījumi:

a) par divpadsmit gadiem vecākus bērnus var pieņemt darbā, ja viņi jau pabeiguši savu pamatskolas apmēra izglītību;

b) kas attiecas uz jau darbā esošiem 12—14 gadus veciem bērniem, tad var pieņemt pārejošus noteikumus.

Atceļami tagadējā Japānas likuma noteikumi, kas pielaiž pie dažiem viegliem darbiem par 12 gadiem jaunākus bērnus.

6. pants

2. panta noteikumi nav piemērojami Indijā, taču Indijā nevar nodarbināt par 12 gadiem jaunākus bērnus:

a) fabrikās, kas lieto dzinējspēku un kuņas nodarbina vairāk par 10 personām,

b) raktuvēs, akmeņu laustuvēs un visāda veida zemes bagātību izmantošanai rūpniecībā,

c) pasažieru un preču pārvadāšanā pa dzelzsceļiem, pasta satismē un preču piegādāšanā dokos, izkrauamās vietās un kuģu būvētavās, izņemot roknešus.

7. p. sk. konv. par darblaiku 15. p. un tālāki.

Konvencijas projekts par bērnu darbu rūpniecībā

1. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot par „rūpniecības uzņēmumiem” jāuzskata:

a) kalnraktuves, akmeņlaustuves un citi ierīkojumi apakšzemes bagātību izmantošanai;

b) rūpniecības, kuņas priekšmetus ražo, pārveido, tīra, izlabo, izrotā, izgatavo, sagatavo pārdošanai, iznīcina vai kuņas vielas pārstrādā, ieskaitot kuģu būvniecību, dažāda veida dzinējspēka, kā arī elektrības ražošana, pārveidošana un pārsūtīšana;

c) ēku un dažādu dzelzsceļu, ielu dzelzsceļu, ostu, doku, dambju, kanālu, iekšējo ūdensceļu iekārtas, ceļu, tuneļu, tiltu, viaduktu, ūdeņu novadamo kanālu un viņu tīklu, aku, telegrafa un telefona ietaišu, elektrisko instalāciju, gāzes un ūdens ietaišu, būvju celšana, atjaunošana, izlabošana, pārbūve vai noplēšana un citi buvdarbi, kā arī tiem vajadzīgie priekšdarbi un zemes darbi.

d) personu un preču pārvadāšana pa zemes ceļiem, dzelzsceļiem, iekšējiem ūdensceļiem vai pa jūru, ieskaitot preču piegādāšanu dokos, izkrauamās vietas, kuģu būvētavas un noliktavas, izņemot roknešus.

Katras valsts kompetentā iestāde noteic robežu starp rūpniecību no vienas puses, tirdzniecību un lauksaimniecību no otras puses.

2. pants

Ir noliegts nodarbināt nakts darbos pusaudžus zem 16 gadiem privatos vai sabiedriskos rūpniecības uzņēmumos vai viņu nozarēs, izņemot tos, kur nodarbināti tikai vienas pašas ģimenes locekļi un izņemot šeit tālāk minētos gadījumus:

Nakts darba noliegums neattiecas uz pusaudžiem, kuri vecāki par 16 gadiem un kuri nodarbināti šeit tālāk minētās rūpniecībās pie darbiem, kuriem pēc savas būtības jābūt nepārtrauktiem dienu un nakti:

a) dzelzs un tērauda fabrikās; darbos, kur lieto reverbier- un regenerācijas krāsnis un dzelzs drāts un bleķa galvanizejamās darbos (izņemot karsējamās darbnīcas);

b) stikla fabrikās;

c) papīra fabrikās;

d) cukura izejvielu fabrikās;

e) zeltu saturošu minerālu redukcijas darbos.

3. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot, ar jēdzienu „nakts“ nozīmē vismaz vienpadsmit nepārtrauktu stundu laiku, kurā ietilptu notecējušais laika sprīdis no pulksten desmitiem vakarā līdz pieciem rītā.

Akmeņ- un brūnogļu (lignīta) raktuvēs var novirzīties no atpūtas laika, kāds paredzēts iepriekšējā pantā, tad, ja intervāls starp diviem darba laika sprīžiem ietver 15 stundas, bet nekad, ja šis intervāls ietver mazāk par 13 stundām.

Ja valsts likumdošana aizliedz nakts darbu visiem kalpotājiem maizes ceptuvēs, šī rūpniecībā var ņemt laika sprīža vietā no plkst. desmitiem vakarā līdz pieciem no rīta laika sprīdi no plkst. deviņiem vakarā līdz četriem no rīta.

Zemēs, kur pusdienā darbu pārtrauc uz kādu laiku, nakts atpūtas laiks var būt mazāks par 11 stundām, bet tikai tad, ja pa dienu dod attiecīgu papildu atpūtu.

4. pants

2. un 3. pantu noteikumi neattiecas uz 16—18 g. vecu pusaudžu naktsdarbu, ja iejaucas neparedzēts un nenovēršams dabas spēku (force majeure) gadījums, kuram nav periodisks raksturs un liek šķēršļus normalai rūpniecības uzņēmuma gaitai.

5. pants

Kas attiecas uz šo konvenciju Japānā līdz 1925. g. 1. jūlijam 2. pants piemērojams tikai pie bērniem, kuri jaunāki par piecpadsmit gadiem, un sākot no minētā laika, 2. pants piemērojams pie bērniem, kuri jaunāki par 16 gadiem.

6. pants

Kas attiecas uz šās konvencijas piemērošanu Indijā, ar jēdzienu „rūpniecības uzņēmums“ apzīmēs tikai „fabrikas“, kurās kā tādas atzīmētas ar Indijas „Likumu par fabrikām“ (Indian Factory Act),

un 2. pants nav piemērojams pie sieviešu kārtas pusaudžiem, kuŗi vecāki par 14 gadiem.

7. pants

Ja ļoti nopietni apstākļi to prasa sabiedrības interesēs, 16—18 gadu pusaudžu naktsdarba noliegumu var atcelt attiecīgā valsts iestāde.

8. p. sk. darblaika konv. 15. p. un tālāki.

Vašingtonas konferences ieteikumi

Ieteikums attiecībā uz bezdarbu

Tautu Savienības starptautiskās darba organizācijas galvenā konference

sasaukta Vašingtonā no Amerikas Savienoto Valstu valdības 1919. g. 29. oktobrī,

nolemdama pieņemt dažādus priekšlikumus „attiecībā uz līdzekļiem novērst bezdarbu un apkarot viņa sekas“, kuŗš jautājums ir Vašingtonā noturetās konferences sesijas dienas kārtības 2. punkts, un

nolemdama, ka šie priekšlikumi dodami ieteikuma veidā, pieņem sekošu ieteikumu, kuŗš nododams izskatīt starptautiskās darba organizācijas locekļiem, lai tie to izvestu dzīvē vai kā valsts likumu vai citādi, saskaņā ar 1919. g. 28. jūnija Versaļas līguma un 1919. g. 10. septembra Sen-Žermainas līguma attiecīgo daļu noteikumiem par darbu.

1. pants

Galvenā konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis spertu soļus, kas aizliegtu maksas darba apgādāšanas biroju vai tirdzniecisku darba apgādāšanas iestāžu dibināšanu.

Kas attiecas uz jau pastāvošiem birojiem, konference ieteic, lai viņu darbība tiktu padarīta atkarīga no valdības izdotās atļaujas un lai tiktu sperti visi soļi to izbeigšanai, tiklīdz tas iespējams.

2. pants

Galvenā konference eeteic katram starptautiskās darba organizācijas loceklim ka strādnieku grupu vākšana vienā valstī, lai tos nodarbinātu otrā, nevar notikt citādi, kā ar ieinteresēto valstu vienošanos un saziņā ar katras valsts ieinteresētā aroda darbdevējiem un strādniekiem.

3. pants

Galvenā konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis dibinātu lietderīgu apdrošināšanas sistemu pret bezdarbu, vai nu kā valdības iestādi, vai ar valdības pabalstiem tām sabiedrībām, kuŗu statuti paredz priekš viņu locekļiem bezdarba atlīdzības izmaksu.

*) Pārējiem ieteikumiem ievadu izlaižu.

4. pants

Galvenā konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, sistematizē to darbu izvešanu, kas uzsākti uz sabiedrisku iestāžu rēķinu un lai rezervē šos darbus, cik vien tas iespējams, priekš bezdarba laika un priekš apgabaliem, kas sevišķi piemeklēti no šās klizmas.

Ieteikums par apiešanās savstarpību, attiecoties uz strādniekiem ārzemniekiem

I.

Galvenā konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis nodrošina uz savstarpības un savstarpēju ieinteresēto valstu līguma noteikumu pamata, strādniekiem ārzemniekiem un viņu ģimenēm, kuri nodarbināti uz viņa teritorijas, visas tās priekšrocības, kuŗas bauda legalās robežās pēc strādnieku aizsardzības likumiem un noteikumiem, kā arī biedrošanās tiesības, viņu pašu strādnieki.

Ieteikums dibināt iestādi sabiedriskas veselības aizsardzībai

I.

Galvenā konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis ierīko, cik ātri vien iespējams, un ja viņš to līdz šim vēl nav darījis — ne tikai sistemu, kas nodrošina fabriku un darbnīcu pārraudzību, bet arī vēl sabiedrisku iestādi, kuŗai speciāli uzdots strādnieku veselības aizsardzība un kuŗa stāsies sakaros ar starptautisko darba biroju.

Ieteikums par sieviešu un bērnu aizsardzību pret saindēšanos (sagiftēšanos) ar svīnu

I.

Galvenā konference ieteic starptautiskās darba organizācijas locekļiem, ka sakarā ar briesmām, kas apdraud sievietes kā mātes, dažos rūpniecības darbos un lai atļautu bērniem fiziski attīstīties, jānoliedz nodarbināt sievietes un par 18 gadiem jaunākus pusaudžus sekošos darbos:

- a) pie krāsnīm, kuŗas reducē cinka un svīna rūdus;
- b) apstrādāt, pārstrādāt vai reducēt svīnu saturošus pelnus, kā arī tīrīt svīnu no sudraba;
- c) kausēt svīnu un vecu cinku vairumā;
- d) lodēt vai pagatavot kausējumus, kuŗi satur vairāk par desmit procentiem svīna;
- e) pagatavot svīna oksīdu (litharge), svīna dzeltens (massicot), miniumu, svīna baltumu, oranž-miniumu (mine-orange) svīna sulfātu, svīna chromātu vai svīna silikātu (frite);
- f) sagatavot elektrisko akumulatoru pagatavošanai un izlabošanai vajadzīgās smēres;
- g) tīrīt darbnīcas, kuŗās augšām minētos darbus veic.

Bez tam konference ieteic, ka nodarbināt sievietes un par 13 gadiem jaunākus pusaudžus tādos darbos, kur lieto svina sālis, nevar pielaut citādi, kā ar noteikumu, ja ievēro sekošo:

- a) putekļi un tvaiki novēršami tūlīn, viņiem izceļoties ar ventilāciju uz vietas;
- b) darbnīcas un darba rīki uzturami tīrībā;
- c) attiecīgai iestādei ziņojams par visiem saindēšanās (sagītēšanās) gadījumiem ar svinu un par atbildības izsniegšanu cietušiem;
- d) periodiski medicīniski izmeklējamās visas augšā minētos darbos nodarbinātas personas;
- e) pietiekoši ierīkojamās apģērbjamās, mazgājamās un ēdamās istabas un apgādājamās ar specialām aizsargu drēbēm;
- f) noliedzams ņemt darbnīcās ēdienu un dzērienu līdz.

Bez tam konference ieteic, ka rūpniecībā, kur ir iespējams kūstošas svina sālis mainīt ar vielām, kas nav kaitīgas, šo kūstošo svina sāļu lietošana būtu norobežojama uz stingrākiem noteikumiem.

Attiecībā uz šo priekšlikumu svina sāls uzskatama kā kūstoša, ja pieci procenti no viņa svara, pārrēķinot metāla vērtībā, kūst 0,25% sālskābes ūdens atšķaidījumā.

Ieteikums par Bernē 1906. gadā pieņemtās starptautiskās konvencijas piemērošanu, aizliedzot lietot balto (dzeltenu) fosforu sērkokciņu rūpniecībā

I.

Galvenā konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis pievienojas, ja viņš to vēl nav darijis — pie Bernē 1906. gadā pieņemtās starptautiskās konvencijas attiecībā uz aizliegumu lietot balto (dzeltenu) fosforu sērkokciņu rūpniecībā.

Ieteikums par mēra apkaurošanu

I.

„Galvenā konference ieteic starptautiskās darba organizācijas locekļiem spert soļus, lai nodrošinātu vai nu ražošanas vietā, vai ja tas nav iespējams, izkraužamā ostā, vilnas dezinfekciju, par kuŗu varētu domāt, ka tā satur mēra dīgļus.“

II. Dženovas konferences konvencijas (1920. g.)

Konvencijas projekts par bezdarba atbildību kuŗa bojā iešanas gadījumā

Tautu Savienības starptautiskās darba organizācijas galvenā konference,

sasaukta Dženovā, 1920. g. 15. jūnijā no starptautiskā darba biroja administratīvās padomes,

nolemdama pieņemt priekšlikumus attiecībā uz „kontroli, ievērojot noteikumus, jūrniekus dienestā pieņemot; vietu apgādāšanu; noteikumiem, kā piemērojamas jūrniekiem novembra mēnesī Vašingtonā noslēgtās konvencijas, un ieteikumiem par bezdarbu un apdrošinašanu pret bezdarbu“, kāds jautājums ir Dženovā noturētās konferences sesijas dienas kārtības otrais punkts, un

nolemdama, ka šie priekšlikumi dodami starptautiskās konvencijas veidā,

pieņem sekošu konvencijas projektu, kas ratificējams no starptautiskās darba organizācijas locekļiem, saskaņā ar 1919. g. 28. jūnija Versaļas līguma, kā arī 1919. g. 10. septembra Sen-Žermenas, 1919. g. 1. novembra Neuilly un 1920. g. 1. jūnija Grand Trianon līgumu attiecīgo daļu noteikumiem.

1. pants

Piemērojot šo konvenciju, jēdziens „jūrnieks“ ir attiecinams uz visām personām, kas nodarbinātas uz visiem jūras satiksmes kuģiem.

Piemērojot šo konvenciju, zem jēdziena „kuģis“ jāsaprot visi kuģi, laivas un peldoši līdzekļi, kādi viņi arī nebūtu, vai privatīpašums vai sabiedriska, un kuņus lieto jūras kuģniecībā, izņemot kara kuņus.

2. pants

Kautkuņa kuģa bojā iešanas gadījumā armatieram jeb personai, ar kuņu jūrnieks ir slēdzis līgumu par kalpošanu uz kuģa, jāmaksā katram uz šo kuģi nodarbinātam jūrniekam atlīdzība par bezdarbu, kas cēlies no kuģa bojā iešanas.

Šī atlīdzība jāmaksā par visām tiešām jūrnieka bezdarba laika dienām līgumā paredzētās algas apmērā, taču kopējo atlīdzības apmēru, kas būtu jāmaksā uz šīs konvencijas pamata, var ierobežot uz divu mēnešu algas lielumu.

3. pants

Šī atlīdzība bauda tās pašas priekšrocības kā par darblaiku nopelnītā alga, un lai viņas saņemtu, jūrnieki var rīkoties tādā pašā veidā kā neizmaksāto algu dēļ.

4. pants

Katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, kas šo konvenciju ratificē, uzņemas to piemērot tajos savos īpašumos, protektoratos un kolonijās, kurī paši sevi pilnīgi nepārvalda, ar sekošiem iebildumiem:

a) kad konvencijas noteikumi nav piemērojami vietējo apstākļu dēļ,

b) lai pārgrozījumus, kas būtu vajadzīgi, piemērojot konvenciju vietējiem apstākļiem, varētu ievest šinī konvencijā.

Katram loceklim jāpaziņo starptautiskam darba birojam lēmums, kas attiecas uz viņa protektorātiem, īpašumiem vai kolonijām, kurī paši sevi pilnīgi nepārvalda.

5. pants

Šās konvencijas oficiālās ratifikācijas, saņēnā ar 1919. g. 28. jūnija Versaļas līguma XIII. daļā paredzētiem noteikumiem, kā arī 1919. g. 10. septembra Sen-Žermenas, 1919. g. 27. novembra Neuilly un 1920. g. 4. jūnija Grand Trianon līgumiem, jāpaziņo Tautu Savienības galvenam sekretaram, kurš tās reģistrē.

6. pants

Tiklīdz divu starptautiskās darba organizācijas locekļu ratifikācijas būs reģistrētas sekretariatā, Tautu Savienības galvenais sekretars par to paziņos visiem starptautiskās darba organizācijas locekļiem.

7. pants

Šī konvencija stāsies spēkā no tās dienas, kad Tautu Savienības galvenais sekretars tādu paziņojumu izdarīs; viņa saistīs tikai tos locekļus, kuri savas ratifikācijas būs likuši reģistrēt sekretariatā. Tādējādi priekš katra cita locekļa šī konvencija stāsies spēkā no tās dienas, kad šā locekļa ratifikacija būs reģistrēta sekretariatā.

8. pants

Ievērojot 7. panta noteikumus, katrs loceklis, kas šo konvenciju ratificē, uzņemas viņas noteikumus izvest dzīvē ne vēlāk par 1923. g. 1. jūliju un spert visus priekš tam vajadzīgos soļus.

9. pants

Katrs šo konvenciju ratificējušais loceklis pēc notecējušiem 10 gadiem no spēkā stāšanās dienas, var viņu uzteikt ar rakstisku paziņojumu Tautu Savienības galvenam sekretaram, kurš to reģistrē. Uzteikums stāsies spēkā ne āgrāk, kā gada laikā pēc viņa reģistrēšanas.

10. pants.

Starptautiskā darba biroja administratīvai padomei vismaz reizi ik pa desmit gadiem jāliek priekšā galvenai konferencei ziņojums par šās konvencijas dzīvē izvešanu un jālemj par konvencijas caurskatīšanu vai grozīšanas jautājuma uzņemšanu konferences dienas kārtībā.

11. pants

Šās konvencijas franču un angļu teksti ir autentiski.

Konvencijas projekts par vietu apgādāšanu jūrniekiem

1. pants

Piemērojot šo konvenciju, zem jēdziena „jūrnieki“ jāsaprot visas personas, izņemot virsniekus, kas kā kuģa ļaudis nodarbināti uz jūras satiksmes kuģiem.

2. pants

Jūrnieku vietas apgādāšana nevar būt kā tirdznieciskas peļņas avots ne priekš vienas personas, ne sabiedrības, ne iestādes. Ne-

viena vietas apgāde nevar spiest neviena kuģa jūrniekus maksāt kautkādu atlīdzību, tiešu vai netiešu, vienam cilvēkam, sabiedrībai vai iestādei.

Katrā valstī likums noteiks sodu par šī panta noteikumu pārkāpšanu.

3. pants

Pretēji otrā panta noteikumiem, katrai personai, sabiedrībai vai iestādei, kas pašlaik nodarbojas peļņas nolūkā ar vietu apgādāšanu, var pagaidam atļaut, ar valdības piekrišanu, turpināt savu darbību zem noteikuma, ka šī darbība nolikta zem valdības kontroles, kas aizsargātu ieinteresēto (abpusējas) tiesības.

Katrs šo konvenciju ratificējošais loceklis uzņemas spert visus vajadzīgos solus, lai, cik ātri vien iespējams, likvidētu tirdzniecību ar vietu apgādāšanu jūrniekiem un kuņai ir peļņas raksturs.

4. pants

Katrs šo konvenciju ratificējošais loceklis rūpēsies, lai tiktu organizēta un uzturēta lietišķa un vajadzībām piemērota bezmaksas jūrnieku vietu apgādāšanas biroja sistēma. Šo sistēmu varētu organizēt un uzturēt:

- 1) vai armatieru un jūrnieku attiecīgas sabiedrības, kuņas strādātu kopīgi zem kādas centralas iestādes kontroles,
- 2) vai, ja šāda veida kopēja darbība nav iespējama, valsts pati. Šo biroju darbību ved personas, kuņām ir jūrnieka prakse.

Ja pastāv dažāda tipa vietu apgādāšanas biroji, jāspēj soli, lai viņu darbība saskaņotos uz valstiska pamata.

5. pants

Jānodibina komitejas, sastāvošas līdzīgā skaitā no armatieru un jūrnieku priekšstāvjiem; ar tām jāsazinās par visu, kas attiecas uz šo biroju darbību.

Par visu pārējo katras zemes valdībai pienākas sīki noteikt šo komiteju pilnvaras, it īpaši, kas attiecas uz viņu priekšsēdētāju izvēlēšanu no nebiedru vidus, kā arī viņu padošanu valsts kontrolei un palīdzības pieņemšanu no personām, kas interesējas par jūrnieku labklājību.

6. pants

Kamēr notiek vietu apgādāšanas operācijas, jūrnieks patur tiesību izvēlēties sev kuģi un armatieri, un armatieram — izvēlēties sev kuģa laudis.

7. pants

Jūrnieku pieņemšanas līgumos jābūt visām vajadzīgām garantijām, kas nodrošina ieinteresētās puses, un jūrniekiem jādod iespēja izskatīt šo līgumu iepriekš un pēc parakstīšanas.

8. pants

Katram šo konvenciju ratificējošam loceklim jāspēj soli, lai šī konvencijā paredzētie atvieglinājumi jūrnieku vietu apgādāšanā

būtu pieejami arī visiem šo konvenciju ratificējušo zemju jūrniekiem, vajadzības gadījumā izlietojot privatus birojus, bet ievērojot, ka darba noteikumi būtu apmēram tie paši.

9. pants

Katrai zemei pienākas lemt, vai viņa pieņem vai nepieņem noteikumus, kas līdzinātos šās konvencijas noteikumiem un kas attiecas uz kuģa klāja (deķa) virsniekiem un virsniekiem-mehaniķiem.

10. pants

Katram šo konvenciju ratificējušam loceklim jāziņo starptautiskam darba birojam visi dati — statistiski vai citādi, kādi viņam būtu, attiecībā uz jūrnieku bezdarbu un jūrnieku vietu apgādāšanas iestāžu darbību.

Starptautiskam darba birojam pienākas, saziņā ar katras zemes valdību un ieinteresētām organizācijām, saskaņot dažādu valstu jūrnieku vietu apgādāšanas sistēmas.

11. p., sk. konv. par bezdarba atl. kuģu bojā ieš. gad. 4. p. un tālāki.

Konvencijas projekts noteikt minimālo vecumu bērniem, tos pieļaut darbos uz jūras

1. pants

Piemērojot šo konvenciju, zem jēdziena „kuģis“ jāsaprot visi kuģi, laivas un peldoši līdzekļi, kādi viņi arī nebūtu, vai privatīpašums vai sabiedriska un kuģus lieto jūras kuģniecībā, izņemot kara kuģus.

2. pants

Bērnus zem 14 gadiem nevar nodarbināt uz kuģiem, izņemot tos, uz kuģiem vienīgi nodarbināti vienas ģimenes locekļi.

3. pants

2. panta noteikumi neattiecas uz bērnu darbu uz mācības kuģiem, ar noteikumu, ka šos darbus atzīst un uzrauga valdības iestāde.

4. pants

Lai varētu kontrolēt šās konvencijas noteikumu piemērošanu, katram kuģa kapteinim vai īpašniekam jāved kuģa ļaužu saraksts, kurā atzīmētas visas uz kuģa nodarbinātās personas, kas jaunākas par 16 gadiem, ar viņu dzimšanas datiem.

5. p., sk. konv. par bezdarba atl. 4. p. un tālāki.

Dženovas konferences ieteikumi

Ieteikums par darblaika ierobežošanu iekšējo ūdensceļu kuģniecībā

Tautu Savienības starptautiskās darba organizācijas galvenā konference,

sasaukta Dženovā 1920. g. 15. jūnijā no starptautiskā darba biroja administratīvās padomes,

nolemddama pieņemt dažādus priekšlikumus, attiecībā uz „novembra mēnesī Vašingtonā izstrādātās konvencijas noteikumu piemērošanu jūrniekiem (šās konvencijas noteikumi satur darblaika ierobežošanu visos rūpniecības uzņēmumos, kā arī visos jūras un — sevišķi noteiktos apstākļos — arī iekšējo ūdensceļu transporta uzņēmumos, uz 8 stundām dienā un 48 stundām nedēļā), ņemot vērā šās piemērošanas attieksmi uz kuģa ļaužu skaitu un uz noteikumiem par higienu un novietošanu dzīvojamās telpās, kurš jautājums ir Dženovā noturētās konferences sesijas dienas kārtības pirmais punkts, un

nolemddama šos priekšlikumus dot ieteikuma veidā, pieņem sekošu ieteikumu, kurš nododams izskatīt starptautiskās darba organizācijas locekļiem, lai tie to kā likumu vai citādi izvestu dzīvē, saskaņā ar 1919. g. 28. jūnija Versaļas līguma, kā arī 1919. g. 10. septembra Sen-Žermenas, 1919. g. 1. novembra Neuilly un 1920. g. 4. jūnija Grand Trianon līgumu attiecīgu daļu noteikumiem.

Ievērodama miera līgumos esošo deklarāciju, pēc kuŗas visām rūpniecības apvienībām būtu jācenšas pieņemt, cik vien to atļauj sevišķi apstākļi, kādos viņas varētu atrasties „astoņu stundu darbdienu jeb 48 stundu darba nedēļu kā mērķi, kas jāsasniedz tur, kur viņš vēl nav sasniegts“, starptautiskā darba konference ieteic:

I.

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis izdod likumus, ja viņš to jau nav darījis, kas ierobežo, saskaņā ar miera līgumos esošo deklarāciju, darblaiku personām, kas nodarbinātas iekšējo ūdensceļu kuģniecībā; lai šie likumi paredz sevišķus noteikumus, kuri varētu būt vajadzīgi iekšējo ūdensceļu kuģniecībā sevišķu klimatisku vai rūpniecisku apstākļu dēļ, un ka šie likumi tiktu izstrādāti saziņā ar ieinteresētām darbdevēju un strādnieku organizācijām.

II.

Lai starptautiskās darba organizācijas locekļi, kuŗu zemes bagātas upēm un tiek lietotas kopīgi no viņu kuģiem, noslēdz savstarpēju vienošanos, ar nolūku ierobežot darblaiku personām, kuŗas nodarbinātas minēto iekšējo ūdeņu kuģniecībā, saskaņā ar iepriekš minēto deklarāciju un saziņā ar ieinteresētām darbdevēju un strādnieku organizācijām.

III.

Lai šie valsts likumi un vienošanās būtu, cik vien iespējams, saskaņā ar galveniem konvencijas projekta principiem par darblaiku, kas pieņemts no starptautiskās darba konferences Vašingtonā, taču ievērojot atsevišķu ieinteresēto valstju sevišķos klimatiskos un citus apstākļus.

IV.

Lai, šo ieteikumu dzīvē izvedot, katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, cik tas uz viņu attiecas un saziņā ar ieinte-

resētām darbdevēju un strādnieku organizacijām, noteiktu starpību starp iekšējo ūdeņu kuģniecību un jūras kuģniecību, un lai lēmumus šinī lietā paziņotu starptautiskam darba birojam.

V.

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, divu gadu laikā pēc Dženovas konferences slēgšanas, nosūta starptautiskam darba birojam ziņojumu par soliem, kādi sperti, lai šo ieteikumu izvestu dzīvē.

Ieteikums par darblaika ierobežošanu zvejniecībā

I.

Ievērodama miera līgumos esošo deklarāciju, pēc kuŗas visām rūpniecības apvienībām būtu jācenšas pieņemt, cik vien to atļauj sevišķi apstākļi, kādos viņas varētu atrasties, astoņu stundu darbdienu jeb 48 stundu darba nedēļa kā mērķis, kas jāsasniedz tur, kur viņš vēl nav sasniegts, starptautiskā darba konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis pieņemtu likumu, kas šai virzienā ierobežotu darblaiku visiem strādniekiem, kas nodarbināti zvejniecībā un ar sevišķiem noteikumiem, kas ievērotu šās rūpniecības atsevišķus apstākļus katrā zemē; un ka šos likumus katra valdība izstrādātu saziņā ar ieinteresētām darbdevēju un strādnieku organizacijām“.

Ieteikums par jūrnieku apdrošināšanu pret bezdarbu

I.

„Galvenā konferencē, ar nodomu nodrošināt no 1919. g. 28. novembra Vašingtonā pieņemtā ieteikuma par bezdarbu, tā trešās daļas piemērošanu jūrniekiem, ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis ievēd priekš jūrniekiem lietīšķu apdrošināšanas sistemu pret bezdarbu, kas ceļas no kuģu bojā iešanas vai cita iemesla, izsniedzot no valdības atvēlētus pabalstus profesionālām organizacijām, kuŗu statuti paredz bezdarba atlīdzību izsniegšanu saviem biedriem.“

Ieteikums par nacionalu statutu izstrādāšanu jūrniekiem

I.

„Starptautiskā darba konference, ievērojot, ka skaidri un sistematiski katras valsts likumus kodificējot, visas pasaules jūrnieki, lai arī viņi būtu nodarbināti uz savas zemes vai svešzemes kuģiem, varētu labāki zināt savas tiesības, kā arī pienākumus, un, ievērojot, ka šāda kodifikācija atvieglinās un paātrinās izstrādāt starptautiskos jūrnieku statutus, ieteic katram starptautiskās darba organizācijas loceklim ievietot vienā jūrnieku statutā visus likumus un priekšrakstus attiecībā uz jūrniekiem, kā tādiem.“

III. Ženevas konferences konvencijas (1921. g.)

Konvencijas projekts par atlīdzību strādniekiem nelaimes gadījumos lauksaimniecības darbā

Tautu Savienības starptautiskās darba organizācijas galvenā konference,

sasaukta Ženevā no starptautiskā darba biroja administratīvās padomes un tur sanākusi 1921. g. 25. okt. uz 3. sesiju,

nolemdama pieņemt dažādus priekšlikumus attiecībā uz laukstrādnieku aizsardzību pret nelaimes gadījumiem, kāds jautājums ietilpst sesijas dienas kārtības 4. punktā, un

nolemdama, ka šie priekšlikumi dodami starptautiskas konvencijas projekta veidā,

pieņem sekošu konvencijas projektu, kurš ratificējams no starptautiskās darba organizācijas locekļiem, saskaņā ar Versaļas līguma XIII. daļas un citu miera līgumu attiecīgo daļu noteikumiem.

1. pants

Katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, ratificēdams šo konvenciju, uzņemas attiecināt uz visiem algotiem laukstrādniekiem savus likumus un noteikumus par atlīdzību nelaimes gadījumos cietušiem caur darbu vai darba dēļ.

2. pants

Šās konvencijas oficiālās ratifikācijas, saskaņā ar Versaļas līguma XIII. daļas un citu miera līgumu attiecīgo daļu noteikumiem, jāpaziņo Tautu Savienības galvenam sekretaram reģistrēšanai.

3. pants

Šī konvencija stāsies spēkā, tiklīdz divu starptautiskās darba organizācijas locekļu ratifikācijas būs reģistrējis galvenais sekretars.

Viņa saistīs vienīgi tos locekļus, kuŗu ratifikacija būs reģistrēta sekretariatā.

Tādejādi šī konvencija priekš katra locekļa stāties spēkā, sākot no tās dienas, kad viņa ratifikacija būs reģistrēta sekretariatā.

4. pants

Tiklīdz divu starptautiskās darba organizācijas locekļu ratifikācijas būs reģistrētas sekretariatā, Tautu Savienības galvenais sekretars par to paziņos visiem starptautiskās darba organizācijas locekļiem. Tāpat viņš paziņos tiem arī, ka reģistrētas tās ratifikācijas, kuŗas viņam vēlāk būs paziņojuši citi organizācijas locekļi.

5. pants

Ievērojot 3. panta noteikumus, katrs loceklis, kuŗš šo konvenciju ratificē, uzņemas izvest dzīvē 1. panta noteikumus ne vēlāk par 1924. gada 1. janvāri un spert soļus, kas būtu nepieciešami, lai izvestu šos noteikumus dzīvē.

6. pants

Katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, kurš šo konvenciju ratificē, līdz ar to uzņemas viņu piemērot savās kolonijās, īpašumos un protektoratos, saskaņā ar Versaļas līguma 421. panta un citu miera līgumu attiecīgo pantu noteikumiem.

7. pants

Katrs loceklis, kurš šo konvenciju ratificējis, var to pēc 10 notecējušiem gadiem, skaitot no pirmās spēkā stāšanās dienas, uzteikt, paziņojot ar rakstu Tautu Savienības galvenam sekretāram, kurš to reģistrē. Šis uzteikums stājas spēkā tikai pēc viena gada, skaitot no tās dienas, kurā viņš reģistrēts sekretariatā.

8. pants

Starptautiskā darba biroja administratīvai padomei vismaz reizi ik pa 10 gadiem jāceļ priekšā galvenai konferencei ziņojums par šās konvencijas dzīvī izvešanu un jāizšķir, vai ir vajadzīgs uzņemt konferences dienas kārtībā jautājumu par šās konvencijas caurskatīšanu vai pārgrozīšanu.

9. pants

Šās konvencijas franču un angļu teksti ir autentiski.

Konvencijas projekts**par laukstrādnieku biedrošanās un koalīcijas tiesībām**

1. pants

Katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, ratificēdams šo Konvenciju, uzņemas nodrošināt visām lauksaimniecībā nodarbinātām personām tās pašas biedrošanās un koalīcijas tiesības, kā rūpniecības strādniekiem un atcelt visus likumus vai citādus noteikumus, kuri laukstrādniekiem šīs tiesības ierobežo.

2. p. (sk. konv. par atl. nel. gad. 2. p. un tālāki).

Konvencijas projekts**par bērnu nodarbināšanu lauksaimniecības darbos**

1. pants

Par 14 gadiem iauņākus bērnus nevar nodarbināt sabiedriskos vai privatos lauksaimniecības uzņēmumos vai šo uzņēmumu nozarēs, pa to laiku, kurš noteikts skolas mācībām. Ja viņus nodarbina ārpus skolas stundu laika, tad darbs nedrīkst būt tāds, kurš varētu kaitēt viņu sekmēm skolā.

2. pants

Lai iegūtu praktisku arodniecisku izglītību, mācības laiku un stundas var tā iekārtot, ka bērnu varētu nodarbināt pie viegliem lauksaimnieciskiem darbiem, it īpaši pie viegliem ražas novākšanas darbiem. Tomēr kopējais skolas apmeklējama laiks gadā nedrīkst būt īsāks par 8 mēnešiem.

3. pants

1. panta noteikumi neattiecas uz tiem darbiem, kurus bērni strādā tehniskās skolās, ja vien šos darbus atzīst un pārrauga attiecīga sabiedriskā iestāde.

4. (sk. konv. par atl. nel. gad. 2. p. un tālāki).

**Konvencijas projekts
par nedēļas atpūtu rūpniecības uzņēmumos**

1. pants.

Šo konvenciju dzīvē izvedot, par rūpniecības uzņēmumiem jāuzskata:

- a) kalnraktuves, akmeņlaustuves un visādu vielu izdabūšana no zemes;
- b) uzņēmumi, kurus vielas tiek pagatavotas, pārstrādātas, tīrītas, izlabotas, izgreznotas, pabeigtas, sagatavotas pārdošanai, izjauktas, iznīcinātas vai kurus dažādas vielas tiek veidotas, šeit ieskaitot arī kuģu būvniecību, kā arī elektrības un citāda veida dzinējspēku ražošana, pārveidošana un pārsūtīšana;
- c) visādu ēku, dzelzceļu, tramvaju, ostu, doku, dambja, kanālu, iekšzemju ūdensceļu, ceļu, tuneļu, tiltu, viaduktu, ūdensvadu, aku un ūdensvadu tīklu, telefona un telegrafa ietaišu, elektrisko instalāciju, ūdens vai gāzes ietaišu būvēšana, pārbūvēšana, izlabošana, pārveidošana, uzturēšana vai noplēšana vai citi būves, kā arī sagatavošanas un priekšdarbi augšā minētiem darbiem;
- d) personu vai preču pārvadāšana pa zemes ceļiem, dzelzs- vai iekšējiem ūdensceļiem, ieskaitot preču piegādāšanu dokos, ostmalās, preču noliktavās un kuģu būvētavās, izņemot roknešus.

Pie visa, kas šeit uzskaitīts, ir jāievēro vēl dažādi sevišķi nacionāla rakstura izņēmumi, kādi paredzēti Vašingtonas konvencijā, kuŗa ierobežo darbdienu rūpniecības uzņēmumos uz 8 stundām dienā un 48 stundām nedēļā, pie tam šie izņēmumi jāievēro tiktāl, cik tie piemērojami šai konvencijai.

Bez visa, kas augšā uzskaitīts, ja tas izrādās par nepieciešamu, katrs loceklis var noteikt robežu, kas šķir rūpniecību no vienas puses un tirdzniecību un lauksaimniecību no otras puses.

2. pants

Visas personas, kuŗas nodarbinātas kādā sabiedriskā vai privatā rūpniecības uzņēmumā vai tā nozarēs, izņemot nākošos pantos pievestos izņēmuma gadījumus, katrā 7 dienu ilgā laika periodā bauda atpūtu, kuŗai jābūt vismaz 24 nepārtrauktu stundu ilgai.

Šī atpūta jāpiešķir, cik vien tas iespējams, visam personalam katrā uzņēmumā gluži tai pašā laikā.

Atpūtas dienai jāsakrīt, ciktāl tas iespējams, ar to dienu, kuŗa svinama pēc zināmās zemes vai apgabala tradīcijām vai parašām.

3. pants

Katrs loceklis var neattiecināt 2. panta noteikumus uz rūpniecības uzņēmumiem, kuŗos nodarbināti vienas pašas ģimenes locekļi.

4. pants

Katrs loceklis var 2. panta noteikumus atļaut izņēmumus pilnīgi vai daļai (ieskaitot atpūtas atcelšanu vai viņas samazināšanu), pie tam it sevišķi ņemot vērā piemēriġos ekonomiskos un humanitaros uzskatus un pēc sazināšanās ar atbildīgākām darbdēvju un strādnieku savienībām tur, kur tādas pastāv.

Šāda sazināšanās nav vajadzīga tādos gadījumos, kur šādi izņēmumi jau pielauti ar pastāvošiem likumiem.

5. pants

Katram loceklim, cik vien tas iespējams, jāizdod noteikumi, kas paredz uz 4. panta pamata atceltā vai samazinātā atpūtas laika vietā citu atpūtas laiku, izņemot tikai tos gadījumus, kur uz vienošanās vai vietēju parašu pamata šāda atpūta jau ieviesta.

6. pants

Katram loceklim jā sastāda saraksts par visiem tiem izņēmumiem, kādi pielaisti saskaņā ar šās konvencijas 3. un 4. pantu un tas iesūtams starptautiskam darba birojam. Katram loceklim bez tam vēl pēc katriem diviem gadiem jāpaziņo par visām šajā sarakstā izdarītām pārgrozībām.

Starptautiskam darba birojam par šo lietu jāceļ priekšā ziņojums galvenai starptautiskās darba organizācijas konferencei.

7. pants

Lai atvieglotu šās konvencijas noteikumu izvešanu dzīvē, katram uzņēmējam, direktoram vai uzņēmuma pārzīnim uzliekams par pienākumu:

- a) gadījumā, kur nedēļas atpūtu dod visam uzņēmuma personālam kopēji vienā laikā, kopējās atpūtas stundas un dienas darīt zināmas ar iestādēs vai citās piemērotās vietās redzami izliktiem sludinājumiem, vai arī, citādā no valdības atzītā veidā;
- b) ja personālam nedod kopēju atpūtu, darīt zināmus tos strādniekus un kalpotājus, kuŗi bauda atsevišķu atpūtu un aprādīt to ar sarakstu, kuŗš sastādīts tādā veidā, kā to atzīst valsts likumi vai attiecīgas valsts iestādes izdotie rīkojumi.

8. (sk. konv. par atl. 2. p. un tālāki).

Konvencijas projekts
par pusaudžu minimalā vecuma noteikšanu, pielaižot tos darbā kā
kurinātājus vai kā ogļu padevējus

1. pants

Šo konvenciju dzīvē izvedot, zem jēdziena „kuģis“ jāsaprot visi kuģi, laivas un peldu līdzekļi, kurus lieto jūras kuģniecībā, neskatoties uz to, vai tie ir sabiedrības vai privatipašums, izņemot kara kuģus.

2. pants

Par 18 gadiem jaunākus pusaudžus aizliegts nodarbināt uz kuģiem kā kurinātājus vai kā ogļu padevējus.

3. pants

2. panta noteikumi neattiecas:

- a) uz pusaudžu nodarbināšanu uz apmācības kuģiem, ar to nosacījumu, ja vien šis darbs tiek atzīts un pārraudzīts no attiecīgas iestādes;
- b) uz pusaudžu nodarbināšanu uz kuģiem, kurus dzen galvenā kārtā ar citu un ne ar tvaika spēku;
- c) uz ne par 16 gadiem jaunāku pusaudžu nodarbināšanu, ja tie no ārsta izmeklēti un atzīti par fiziski spējīgiem, un ja viņi tiek nodarbināti uz kuģiem, kurus lieto vienīgi kabotāžu braucieniem Indijā un Japanā, ievērojot noteikumus, kuri tiktu izdoti sazinā ar vadošām strādnieku un darbdevēju organizacijām šajās valstīs.

4. pants

Ja kādā ostā vajadzīgs pieņemt kurinātāju vai ogļu padevēju un nav iespējams atrast šā darba strādniekus vismaz 18 gadus vecus, šās vietas var tikt ieņemtas no pusaudžiem, kuri jaunāki par 18, bet vismaz 16 gadus veci, bet šādos gadījumos viena vajadzīgā kurinātāja vai ogļu padevēja vietā jāliek divi pusaudži.

5. pants

Lai atvieglinātu šās konvencijas noteikumu dzīvē izvešanu, katram kuģa vadītājam jāved reģistrācijas liste jeb uz kuģa nodarbināto personu saraksts, kurā atzīmētas visas par 18 gadiem jaunākas personas, kā arī viņu dzimšanas dati.

6. pants.

Kuģu personāla darba līgumos jābūt šās konvencijas noteikumu īsam kopsavilkumam.

7. p. (sk. konv. par atl. 2. p. un tālāki).

**Konvencijas projekts
par kuģniecībā nodarbināto bērnu un pusaudžu obligatorisko
medicīnisko izmeklēšanu**

1. pants

Šo konvenciju dzīvē izveidot, zem jēdziena „kuģis“ jāsaprot visi kuģi, laivas un peldu līdzekļi, kurus lieto jūras kuģniecībā, neskatoties uz to, vai tie ir sabiedrības vai privatīpašums, izņemot kara kuģus.

2. pants

Izņemot kuģus, uz kuriem nodarbināti tikai vienas pašas ģimenes locekļi, bērni un pusaudži zem 18 gadiem, nevar tikt nodarbināti uz kuģiem citādi, kā uzrādīt no attiecīgās valsts iestādes pilnvarotā ārsta parakstītu zīmi, kas apliecina, ka viņi ir šī darba spējīgi.

3. pants

Šādu bērnu vai pusaudžu nodarbināšanu uz jūras nevar turpināt citādi, kā atkārtojot medicīnisko izmeklēšana laika sprīžos, ne ilgākos par 1 gadu, un iesniedzot pēc katras izmeklēšanas ārsta apliecību par derīgumu šim darbam. Ja ārsta apliecības termiņš notek ceļojuma laikā, šī apliecība tomēr paliek spēkā līdz ceļojuma beigām.

4. pants

Neatliekamajos gadījumos var attiecīga valsts iestāde pieļaut pusaudžiem zem 18 gadiem kāpt uz kuģa bez šās konvencijas 2. un 3. pantā paredzētām izmeklēm, tomēr ar to noteikumu, ka izmeklēšanai jānotiek pirmajā ostā, kurā kuģis iebrauc.

5. (sk. konv. par atl. 2. p. un tālāki).

**Konvencijas projekts
par svina baltuma lietošanu krāsošanā**

1. pants

Katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, kurš šo konvenciju ratificē, apņemas aizliegt, izņemot 2. pantā paredzētos izņēmumus, lietot svina baltumu, svina sulfātu un visas šās krāsvielas saturošas vielas krāsošanas darbos būvju iekšienē, izņemot dzelzsceļu piestātnes un rūpniecības uzņēmumus, kurus svina baltums, svina sulfāts un visu citu šo krāsvielu saturošo vielu lietošanu attiecīgās iestādes atzinušas par vajadzīgu, saskaņā ar darbdevēju un strādnieku organizācijām. Nav aizliegts lietot baltās krāsvielas, kuņas satur ne vairāk par 2 proc. metalā pārreķināta svina.

2. pants

1. panta noteikumi nav attiecinami uz dekoratīvo krāsošanu un vērpmu un audumu krāsošanu.

Katra valdība nosaka robežas starp dažādiem krāsošanas veidiem un nokārto svina baltuma, svina sulfata un visu šo krāsvielu saturošo vielu lietošanu šajos darbos, saskaņā ar šās konvencijas 5., 6. un 7. pantu noteikumiem.

3. pants

Aizliegts nodarbināt pusaudžus, jaunākus par 18 gadiem, un sievietes visos tādos rūpnieciska rakstura krāsošanas darbos, kurus lieto svina baltumu, svina sulfatu un citas šās krāsvielas saturošas vielas.

Attiecīgām iestādēm ir tiesība, saziņā ar darbdevēju un strādnieku organizācijām, atļaut, ka krāsotāju aroda mācekļus viņu arodnieciskās izglītības dēļ pielaistu pie darbiem, kuri aizliegti iepriekšējā pantā.

4. pants

1. un 3. pantā minētie aizliegumi stāsies spēkā pēc 6 gadiem, skaitot no tās dienas, kurā starptautiskā darba konferences 3. sesija slēgta.

5. pants

Katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis, ratificēdams šo konvenciju, uzņemas nokārtot svina baltuma, svina sulfata un visu šo krāsvielu saturošo vielu lietošanu tādos darbos, kur viņu lietošana nav aizliegta uz sekošu nosacījumu pamata:

1. a) Svina baltumu, svina sulfatu vai šās krāsas saturošas vielas nevar izlietot krāsošanas darbos citādi kā tikai miklas masas vai lietošanai gatavas krāsas veidā.
 - b) Jāsper vajadzīgie soļi, lai novērstu veselībai draudošās briesmas, kas rodas, krāsošanu izdarot ar pulverizāciju.
 - c) Jāsper soļi, kad tas ir iespējams, lai novērstu veselībai draudošās briesmas, kas rodas no putekļiem, izdarot sausā veidā izkasišanu un nospodrināšanu.
2. a) Jāizdod rīkojumi, lai strādnieki-krāsotāji varētu ieturēt vajadzīgo tīrību pa darba laiku un darbu beidzot.
 - b) Strādniekiem-krāsotājiem ir jāvalkā sevišķas darba drēbes pa visu darba laiku.
 - c) Jāizdod attiecīgi rīkojumi, lai strādnieku drēbes, kuņas pa darba laiku stāv novilkta, netiktu aptraipītas ar krāsošanā lietojamām vielām.
3. a) Jāpaziņo par katru saīndēšanos (saģiftēšanos) ar svinu, kā arī par katru aizdomīgu gadījumu šai ziņā, pie tam visi šādi gadījumi pēc tam jāpārbauda no ārsta, kuru iecēlusi attiecīga iestāde.
 - b) Attiecīga valsts iestāde var prasīt, lai strādniekus medicīniski izmeklētu, kad viņa to atrod par vajadzīgu.

4. a) Jāsniedz strādniekiem-krāsotājiem aizrādījumi par viņu arodā nepieciešami vajadzīgiem speciāliem higiēniskiem pašaizsardzības soļiem.

6. pants

Attiecīgai valsts iestādei, saziņā ar ieinteresēto darba devēju un strādnieku organizācijām, ir jāspē visi soļi, kādi izrādīsies par vajadzīgiem, lai iepriekšējos pantos minētos noteikumus izvestu dzīvē.

7. pants

Jāved statistika par strādnieku-krāsotāju saindēšanos ar svinu sekošā veidā:

- a) attiecībā uz saslimumiem — atzīmējot un pārbaudot visus saindēšanās gadījumus ar svinu;
- b) attiecībā uz mirstību — pēc tās metodes, kāda atzīta katras valsts oficiālās statistiskās iestādēs.

8. pants

Šās konvencijas oficiālās ratifikācijas, saskaņā ar Versaļas līguma XIII. daļas un citu miera līgumu attiecīgo daļu noteikumiem, jāpaziņo Tautu Savienības galvenam sekretaram reģistrēšanai.

9. pants

Šī konvencija stāsies spēkā, tiklīdz galvenais sekretars būs reģistrējis divu starptautiskās darba organizācijas locekļu ratifikācijas.

Viņa saistīs vienīgi tos locekļus, kuŗu ratifikacija būs reģistrēta sekretariatā.

Tādejādi šī konvencija priekš katra locekļa stāsies spēkā, sākot no tās dienas, kad viņa ratifikacija būs reģistrēta sekretariatā.

10. pants

Tiklīdz divu starptautiskās darba organizācijas locekļu ratifikācijas būs reģistrētas sekretariatā, Tautu Savienības galvenais sekretars par to paziņos visiem starptautiskās darba organizācijas locekļiem. Tāpat viņš paziņos tiem arī, ka reģistrētas tās ratifikācijas, par kuŗām viņām vēlāk paziņojuši citi organizācijas locekļi.

11. pants

Katrs locekļis, kuŗš šo konvenciju ratificē, uzņemas izvest dzīvē 1., 2., 3., 4., 5., 6. un 7. panta noteikumus ne vēlāk par 1924. g. 1. janvāri un spert soļus, kas būtu nepieciešami, lai šos noteikumus izvestu dzīvē.

12. p. (Sk. konv. par atlīdz. 6. p. un tālāki.)

Zenevas konferences ieteikumi

Ieteikums

par lauksaimniecībā nodarbināto sieviešu aizsardzību pirms un pēc dzemdēšanas

I.

Starptautiskās darba organizācijas galvenā konference ieteic:

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis spertu soļus, kas lauksaimniecības uzņēmumos nodarbinātām algotām sievietēm nodrošinātu aizsardzību pirms un pēc dzemdēšanas, līdzīgu tai aizsardzībai, kādu Vašingtonas starptautiskā darba konferencē pieņemtais konvencijas projekts piešķir rūpniecībā un tirdzniecībā nodarbinātām sievietēm; un ka tie ietvertu sevī tiesību uz zināmu atpūtas laiku pirms un pēc dzemdēšanas un algu pa to pašu laiku vai nu iz sabiedriskiem līdzekļiem, vai zināmas apdrošināšanas sistēmas veidā.

Ieteikums

par bezdarba novēršanu lauksaimniecībā

I.

Starptautiskās darba organizācijas galvenā konference, ievērojot to, ka savos principos konvencijas projekts un priekšlikumi, kuŗi pieņemti Vašingtonā, attiecībā uz bezdarbu, ir piemērojami arī laukstrādniekiem, un atzīstot bezdarba īpatnējo raksturu lauksaimniecībā,

ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis paredzētu līdzekļus, saskanīgus ar savas zemes ekonomiskiem un lauksaimnieciskiem apstākļiem, kā samazināt vai novērst laukstrādnieku bezdarbu un, izejot no šā viedokļa, sevišķi pārbaudītu, vai ir vēlams:

1) ievest modernas tehniskas metodes, lai apstrādātu to zemi, kuŗa pašlaik netiek apstrādāta vai tiek apstrādāta tikai pa daļai, bet kuŗa, šās metodes ievēdot, varētu dot pienācīgu ražu;

2) uzmodināt ievest pārlabotu apsaimniekošanu, lai zemi intensīvāki izmantotu;

3) attīstīt nomešanās iespējamības uz laukiem;

4) atvieglināt laukstrādniekiem-bezdarbniekiem nokļūt uz pagaidu rakstura darba vietām, piemērojot satiksmes līdzekļus;

5) veicināt rūpniecības un tml. darbus, kuŗus laukstrādnieki, kas cieš no sezonas bezdarba, rastu nodarbošanos, bet spert soļus, kuŗi nodrošinātu, ka šie darbi tiktu izvesti zem vispārējiem noteikumiem;

6) spert soļus, lai pamudinātu apstrādāt laukstrādnieku zemi, dibinot zemes pirkšanas un nomešanās kooperatīvus un spert soļus, lai šim mērķim paplašinātu lauksaimnieciskus kredītus, it īpaši par labu tām laukstrādnieku kooperatīvu sabiedrībām, kuŗu mērķis ir vadīt lauksaimnieciskus uzņēmumus.

II.

Starptautiskā darba konference ieteic katram starptautiskās darba organizācijas loceklim periodiski sniegt ziņojumus starptautiskajam darba birojam par tiem soļiem, kādi sperti, lai izvestu dzīvē augšējo ieteikumu.

Ieteikums**par tehniskās izglītības pacelšanu lauksaimniecībā**

I.

Starptautiskās darba organizācijas galvenā konference ieteic:

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis cenšas pacelt arodniecisko lauksaimniecisko izglītību un it sevišķi dot algotiem laukstrādniekiem iespēju baudīt šo izglītību tādos apstākļos, kā kaut kurām citām lauksaimniecībā nodarbinātām personām.

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis sūtinātu starptautiskajam darba birojam periodisku ziņojumu, saturošu, cik iespējams, sīkas ziņas par likumu piemērošanu, izdarītiem izdevumiem un ierosinājumiem par labu arodnieciskai lauksaimnieciskai izglītībai.

Ieteikums**par sieviešu nakts darbu lauksaimniecībā**

I.

Starptautiskās darba organizācijas galvenā konference ieteic:

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis spertu soļus nokārtot lauksaimniecības uzņēmumos nodarbināto algoto sieviešu naktsdarbu tādejādi, ka viņām tiktu nodrošināts zināms atpūtas laiks, saskanīgs ar viņu organisma prasībām un kurām ir jābūt ne mazākam par 9 pēc iespējas nepārtrauktām stundām.

Ieteikums**par zocīalo apdrošināšanu lauksaimniecībā**

I.

Starptautiskās darba organizācijas galvenā konference ieteic:

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis attiecina uz algotiem laukstrādniekiem savus likumus un rīkojumus, kas noteic apdrošināšanu pret slimībām, darba nespēju, vecumu un citām līdzīgām zocīalām likstām uz tādiem pašiem noteikumiem, kādi pastāv priekš rūpniecības un tirdzniecības strādniekiem.

Ieteikums**par laukstrādnieku dzīvokļiem un guļas vietām**

I.

Starptautiskās darba organizācijas galvenā konference ieteic:

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis nokārto, ja viņš to nav jau izdarījis, likumdošanas vai citā ceļā laukstrādnieku dzīvokļu un guļas vietu apstākļus, ievērojot klimatiskos vai citus sevišķos apstākļus, kas iespaido šās zemes lauksaimniecības darbu, — saziņā ar darbdevēju un strādnieku organizācijām, ja tādas organizācijas pastāv.

II.

Lai tādu reglamentāciju attiecinātu uz visām telpām, kurās darbdevēji dod strādniekiem ko apdzīvot, vai nu tos ievietotu pa vienam, grupās, vai ar viņu ģimenēm darbdevēju mājās, vai ēkās, kurās darbdevēji nodevuši viņu lietošanā.

III.

Lai šāda reglamentācija ietvertu sekošus noteikumus:

- a) izņemot gadījumus, kad klimatisko apstākļu dēļ kurināšana nevajadzīga, dzīvokļos, kuŗi nodomāti strādnieku ģimenēm, strādnieku grupām vai atsevišķiem strādniekiem, jābūt istabām, kurās var apkurināt.
- b) Telpām, kurās dodamas strādnieku novietošanai grupās, jābūt apgādātām ar gultām pa vienai katram apdzīvotājam, un jābūt ierīkotām tā, ka strādnieki varētu ieturēt tīrību. Vīriešiem un sievietēm jādod atsevišķas telpas. Telpās, kurās dzīvo ģimenes, jābūt piemērigām ierīcībām priekš bērniem.
- c) Kūtis, stalli un šķūņi nevar tikt lietoti strādnieku guļam-telpām.

IV.

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis spertu soļus, kas nodrošinātu šādas reglamentācijas noteikumu dzīvē izvešanu.

Ieteikums**par bērnu un pusaudžu naktsdarbu lauksaimniecībā**

Starptautiskās darba organizācijas galvenā konference ieteic:

I.

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis spertu soļus, ka tiktu nokārtots par 14 g. jaunāku bērnu naktsdarbs lauksaimniecības uzņēmumos tādejādi, ka viņiem tiktu nodrošināts zināms atpūtas laiks, saskaņīgs ar viņu organisma prasībām un kurām ir jābūt ne mazākam par 10 nepārtrauktām stundām.

II.

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis spertu soļus, ka tiktu nokārtots 14—18 gadu pusaudžu naktsdarbs lauksaimniecības uzņēmumos tādejādi, ka viņiem tiktu nodrošināts atpūtas laiks, saskaņīgs ar viņu organisma prasībām un kurām ir jābūt ne mazāk par 9 nepārtrauktām stundām.

Ieteikums**par nedēļas atpūtu tirdzniecības uzņēmumos**

I.

Galvenā konference ieteic:

Lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis spertu soļus, ka visos sabiedriskos vai privatos tirdzniecības uzņēmumos

un viņu nozarēs periodiski ik pa 7 dienām tiktu dota darbiniekiem vismaz 24 nepārtrauktu stundu ilga atpūta, izņemot nākošā pantā paredzētos gadījumus.

Konference ieteic, lai šī atpūta tiktu piešķirta cik iespējams visam uzņēmuma personālam gluži tai pašā laikā un noteikta tajās dienās, kurās svinamas pēc zināmas zemes un apvidus paražām un tradīcijām.

II.

Lai katrs loceklis spertu visus vajadzīgos soļus, kas nepieciešami šā ieteikuma dzīvē izvešanai, kā arī noteiktu visus izņēmumus, kurus viņš atrod par vajadzīgiem. Šīnī gadījumā konference ieteic, lai katrs loceklis sastāda sarakstu par izņēmumiem, kurus viņš atradis par vajadzīgiem.

III.

Lai katrs loceklis paziņo starptautiskam darba birojam sarakstu par izņēmumiem, kuri pielaisti uz 2. p. pamata, un tālāk ik pa 2 gadiem paziņo visas pārmaiņas, kas šajā sarakstā tiktu ievestas, lai starptautiskais darba birojs par šo lietu varētu iesniegt ziņojumu galvenai starptautiskās darba organizācijas konferencei.

IV. Ženevas konferences lēmumi (1922. g.)

Ieteikums

piesūtīt Starptautiskam darba birojam visas statistiskās un citas ziņas par izceļošanu, ieceļošanu, par emigrantu atgriešanos dzimtenē un emigrantu tranzītu

Tautu Savienības starptautiskās darba organizācijas galvenā konference,

sasaukta Ženevā no Starptautiskā darba biroja administratīvās padomes un tur sanākusi 1922. g. 18. oktobrī uz IV. sesiju,

nolemtdama pieņemt dažādus priekšlikumus attiecībā uz statistisku vai citu ziņu piesūtīšanu Starptautiskam darba birojam par izceļošanu, ieceļošanu, emigrantu tranzītu un to atgriešanos dzimtenē, kurš jautājums ir sesijas dienas kārtības 2. punkts, un

nolemtdama, ka šie priekšlikumi dodami ieteikuma veidā, pieņem 2. novembrī 1922. gadā sekošu ieteikumu, kurš nododams izskatīt Starptautiskās darba organizācijas locekļiem, lai tie to likumdošanas vai citādā ceļā izvestu dzīvē, saskaņā ar Versaļas līguma XIII. daļas un citu miera līgumu attiecīgo daļu noteikumiem.

I.

Galvenā konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis piesūta starptautiskam darba birojam visas ziņas, kādas vien ir viņa rīcībā, par izceļošanu, ieceļošanu, emigrantu

atgriešanos dzimtenē un tranzītu turp un atpakaļ, kā arī soļus, kas sperti vai nodomāti spert attiecībā uz šiem jautājumiem.

Šīs ziņas, cik iespējams, piesūtāmas reiz gada ceturksnī, vai vēlākais triju mēnešu laikā, skaitot no tā laika sprīža beigām, uz kuŗa viņas attiecas.

II.

Galvenā konference ieteic, lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis darītu visu, lai paziņotu starptautiskam darba birojam, pēc viņa rīcībā esošām ziņām, ieceļotāju un izceļotāju kopskaitu gada laikā un ne vēlāk kā sešos mēnešos pēc gada beigām, šķirojot savus pilsoņus no ārzemniekiem un atzīmējot savu pilsoņu cik iespējams, arī ārzemnieku:

- 1) ieceļotāju vai izceļotāju dzimumu,
- 2) vecumu,
- 3) profesiju,
- 4) tautību,
- 5) valsti, kuŗā beidzamā laikā uzturējies,
- 6) valsti, kuŗā viņš domā apmesties uz dzīvi.

III.

Galvenā konference ieteic lai katrs starptautiskās darba organizācijas loceklis vienotos, cik tas iespējams, ar pārējiem locekļiem, lai

- a) noteiktu līdzīgu definīciju izteicienam „izceļotājs“ (emigrants),
- b) noteiktu atzīmes, kādām līdzīgi jābūt uz visām izceļotāju un ieceļotāju personas apliecībām, kuŗas tiek izdotas no savstarpēji vienojošos locekļu kompetentām iestādēm,
- c) lietotu līdzīgu metodi statistisko datu vākšanai par izceļošanu un ieceļošanu.

Pārgrozījumi pie Versaļas līguma 393. panta un citu miera līgumu attiecīgiem pantiem

Tautu Savienības starptautiskās darba organizācijas galvenā konference,

sasaukta Ženevā no Starptautiskā darba biroja administratīvās padomes un tur sanākusi 1922. g. 18. oktobrī uz IV. sesiju, pieņēma pārgrozījumu pie Versaļas līguma 393. panta un citu miera līgumu attiecīgiem pantiem, kuŗu viņa formulēja sekoši:

„Versaļas līguma 393. pants un citu miera līgumu attiecīgie panti rediģējami šādā veidā:

Starptautiskais darba birojs padodams administratīvai padomei, kuŗa sastāv no 32 personām:

- 16 valdību priekšstāvjiem,
- 8 darbdevēju priekšstāvjiem,
- 8 strādnieku priekšstāvjiem.

No 16 valdību priekšstāvjiem 8 iecelami no locekļiem, kuriem vislielākā rūpnieciskā nozīme un 8 iecelami no locekļiem, kuri izvēlēti no konferences valdību delegātiem, izņemot augšminēto 8 locekļu delegātus. No 16 reprezentētiem locekļiem 6 jābūt no ārpus Eiropas valstīm.

Varbūtējie iebildumi jautājumā, kuriem locekļiem vislielākā rūpnieciskā nozīme, tiek izšķirti no Tautu Savienības padomes.

Personas, kuŗas reprezentēs darbdevējus un personas, kuŗas reprezentēs strādniekus, tiek attiecīgi izvēlētas no konferences darbdevēju un strādnieku delegātiem. Diviem darbdevēju un diviem strādnieku priekšstāvjiem jābūt no ārpus Eiropas valstīm.

Padome atjaunojama katrus 3 gadus.

Veids, kā aizņemamas, vakantās vietas, vietnieku iecelšana un citi tamlīdzīgi jautājumi tiek nokārtoti no padomes ar konferences piekrišanu.

Administratīvā padome izvēl no sava vidus priekšsēdētāju un izstrādā savu reglamentu. Viņa sanāk no sevis pašas noteiktā laikā. Ārkārtējā sesija jānotura katrreiz, kad 12 no padomē ieejošām personām par to izsaka rakstisku vēlēšanos.

Ziņas

par soļiem, kādi sperti norādītās valstīs lai izvestu dzīvē konvenciju projektus un ieteikumus, kas pieņemti no Starptautiskām darba konferencēm (Vašingtonas, Dženovas un Ženevas sesijās)

Lai gan ziņas nevar būt izsmeloši pilnīgas, jo ir tekošas, tomēr, cik zinu, līdz šim laikam ir no Tautu Savienības galvenā sekretara reģistrētas 63 ratifikācijas. 11 valstis ir paziņojušas par savu pieslēšanos pie Bernes konvencijas attiecībā uz baltu fosforu. 16 ratifikācijas ir atļautas no attiecīgām kompetentām iestādēm, bet viņas vēl nav reģistrētas. 89 ratifikācijas ir ieteiktas no valdībām attiecīgām kompetentām iestādēm, bet nav vēl ziņots, ka ratifikācija notikusi.

Ir pieņemti 78 likumi, kā arī sperti citi soļi, lai konvenciju noteikumi un ieteikumi pilnīgi vai daļai tiktu izvesti dzīvē.

Ir iesniegti 63 likumi par konvenciju noteikumu un ieteikumu dzīvē izvešanu, bet vēl nav ziņu par viņu pieņemšanu.

I.

I. Starptautiskās darba konferences (Vašingtonā 1919. g.) konvencijas un ieteikumi

A. Ratificētas konvencijas

Dienvīd-Afrika: Konv. par sieviešu naktsdarbu, reģistrēta sekretariatā 1. nov. 1921. g.

Australija: Pieslēšanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (30. dec. 1919. g.).

Austrija: Pieslēšanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (martā, 1921. g.).

Beļģija: Pieslēšanās pie Bernes konv. par baltā fosfora aizliegšanu (8. dec. 1922. g.).

Bulgārija: Visu 6 konv. ratifikācija, reģistrēta 14. febr. 1922. g.

Dancīgas brīvvalsts: Pieslēšanās pie Bernes konv. par baltā fosfora aizliegšanu (23. aug. 1921. g.).

Piezīme: Šī valsts nav tieši pieslējusies pie Bernes konvencijas, viņas vārdā to izdarījusi Polija.

Dānija: Konvencija par bezdarbu, reģistrēta 13. okt. 1921. g.

Igaunija: Konvencija par bezdarbu; sieviešu naktsdarbu; bērnu minimālo vecumu; bērnu naktsdarbu, reģistr. 20. dec. 1922. g.

Somija: Konevncija par bezdarbu, reģistr. 19. okt. 1921. g. Piesliešanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (13. okt. 1921. g.).

Anglija: 4 konv. ratifikacija: par bezdarbu; sieviešu naktsdarbu; bērnu minimālo vecumu; bērnu naktsdarbu, reģistr. 14. jul. 1921. g.

Grieķija: Visu 6 konvenciju ratifikacija, reģistr. 19. nov. 1920. g.

Indija: 4 konv. ratifikacija: par darba laiku; bezdarbu; sieviešu naktsdarbu; bērnu naktsdarbu, reģistr. 14. jul. 1921. g. Piesliešanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (30. dec. 1919. g.).

Itālija: 4 konv. ratifikacija: par bezdarbu; dzemdēšanu; sieviešu naktsdarbu; bērnu naktsdarbu, reģistr. 12. okt. 1922. g.

Japāna: Piesliešanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (14. okt. 1921. g.). Konvencija par bezdarbu, reģistr. 23. nov. 1922. g.

Norveģija: Konvencija par bezdarbu, reģistr. 23. nov. 1921. g.

Holande: Konvencija par sieviešu naktsdarbu, reģistr. 4. sept. 1922. g.

Polija: Piesliešanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (1921. g.).

Rumānija: Visu 6 konvenciju ratifikacija, reģistr. 13. jun. 1921. g. Piesliešanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (21. jul. 1921. g.).

Zviedrija: Konvencija par bezdarbu, reģistr. 27. sept. 1921. g.

Piesliešanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (27. febr. 1920. g.).

Šveice: 4 konvenciju ratifikacija: par bezdarbu; sieviešu naktsdarbu; bērnu minimālo vecumu; bērnu naktsdarbu, reģistr. 9. okt. 1922. g.

Čekoslovākija: 3 konvenciju ratifikacija: par darba laiku; sieviešu naktsdarbu; bērnu minimālo vecumu, reģistr. 24. aug. 1921. g. Piesliešanās pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu (martā 1921. g.).

B. No parlamentiem atzīta konv. ratificēšanas vēlamība

Dānija: 1921. g. 6. maija likums Nr. 248, ar kuŗu valdībai atļauts ratificēt konvencijas: par bērnu minimālo vecumu; par bērnu naktsdarbu.

Spānija: No karaļa 5. jul. 1922. g. apstiprināts likums par konvencijas par „sieviešu nodarbināšanu pirms un pēc dzimēšanas” ratifikaciju.

Igaunija: 1923. g. 27. okt. likums, kurš atļauj piesliešanos pie Bernes konvencijas par baltā fosfora aizliegšanu.

Somija: Parlamenta piekrišana valdības priekšlikumam par divu konvenciju ratificēšanu: konv. par bērnu minimālo vecumu; bērnu naktsdarbu.

Holande: Likumprojekts, pieņemts 1922. g. 11. maijā, par konvenc. ratificēšanu par bērnu minimālo vecumu un bērnu naktsdarbu.

C. Ratifikācijas, kas ieteiktas parlamentiem

Vācija: Seši konvencijas projekti ir nodoti valsts saimnieciskai padomei un valsts padomei.

Valdība ieteikusi ratificēt visus konvenciju projektus, izņemot konv. par sievieti nodarbināšanu pirms un pēc dzemdēšanas; valsts saimnieciskā padome ieteikusi ratificēt visus konvenciju projektus bez izņēmuma.

Argentīna: Likumprojekts pār sešu konv. projektu ratificēšanu (septembrī 1920. g.).

Austrija: Sociālās pārvaldes ministra priekšlikums ratificēt 4 konvencijas projektus par darba laiku, bezdarbu, sievieti naktsdarbu, bērnu naktsdarbu.

Beļģija: Likumprojekts par visu konv. projektu ratificēšanu (marta mēnesī 1921. g.).

Brazīlija: Likumprojekts par visu konvenciju projektu ratificēšanu, pieņemts pirmā lasījumā no deputātu nama (11920. g.).

Spānija: Likumprojekts par visu konv. ratificēšanu (iesniegts 7. apr. 1921. g.).

Francija: Pieci likumprojekti par 5 konv. projektu ratificēšanu (visu, izņemot konvencijas projektu par bezdarbu; iesniegti 29. aprīlī 1920. g.). Likumprojekts par konv. projektu attiecībā uz sievieti nodarbināšanu pirms un pēc dzemdēšanas tika pieņemts no deputātu nama 30. decembrī 1920. g.).

Holande: Likumprojekti par 5 konv. projektu ratificēšanu attiecībā uz: bērnu minimālo vecumu; sievieti naktsdarbu; bērnu naktsdarbu rūpniecības uzņēmumos; darblaiku un sievieti nodarbināšanu pirms un pēc dzemdēšanas (21. jūl. 1921. g.).

Polija: Likumprojekts par 5 konv. projektu ratificēšanu, lašs satversmē pirmā lasījumā 4. okt. 1921. g. Nodots ārlietu komisijai un darba aizsardzībai. Likumprojekts attiecās uz visām konv. izņemot konv. par sievieti naktsdarbu.

Bez tam dažādās Eiropas un ārpus Eiropas valstīs ir izstrādāti un sagatavoti iesniegšanai vesela rinda likumprojektu par Vašingtonas konv. pieņemšanu.

Ieteikumi

Uz ieteikumu pamata pieņemti vai izstrādāti likumprojekti u. c.

Vācija: 26. janv. 1920. g. rīkojums par nodrošināšanu bezdarba gadījumos.

Austrija: 14. jul. 1921. g. likums, kas papildina likumu par darba inspekciju un veselības aizsardzību.

Beļģija: Karaliskais rīkojums no 30. decembra 1920. g. grozīts ar rīkojumu no 7. marta 1921. g., kas noteic valsts iemaksas bezdarba kasēs u. t. t.

Čīli: 1919. g. rīkojums Nr. 1938. par darba inspekciju.

Dānija: 5. janvāra 1920. g. likums par apdrošināšanu pret bezdarbu.

Spānija: Konvencija, kas noslēgta ar Liberijas republiku par strādnieku vākšanu.

Francija: Franču-italiešu līgums par bezdarbu, parakstīts Romā, 30. sept. 1919. g.).

Franču-poļu konvencija no 7. sept. 1919. g. par ieceļošanu un izceļošanu.

Papildu konvencija no 14. okt. 1920. g. par apdrošināšanu un sociālo apgādību.

Līdzīga konvencija ar Čeko-Slovākiju no 20. marta 1920. g.

Anglija: 1920. g. likums par sievietu un bērnu aizsardzību pret saģiftēšanos ar svinu.

Itālija: Franču-itaļu līgums par bezdarbu, 30. sept. 1919. g.; 29. maija 1921. g. likums, kas šim līgumam dod likumīgu spēku.

Tirdzniecības līgums ar Čeko-Slovākiju, noslēgts 23. martā 1921. gadā.

Darba līgums starp Luksemburgu un Itāliju, slēgts 11. novembrī 1920. g.

Luksemburga: Darba līgums starp Luksemburgu un Itāliju, slēgts 11. novembrī 1920. g.

Holandē: Likums par lopu mēri no 26. marta 1920. g.

Noteikumi par saģiftēšanos ar svinu.

Arī attiec. konvencija noslēgta ar Beļģiju 9. februārī 1921. g.

Polija: 19. maija likums par obligatorisko apdrošināšanu slimības gadījumā.

Franču-poļu konvencija no 7. septembra 1919. g. par ieceļošanu un izceļošanu.

Papildu konvencija no 14. oktobra 1920. g. par sociālo apgādību un apdrošināšanu.

Sabiedriskās higiēnas un darba un sociālās apgādības ministru rīkojums no 20. septembra 1920. g. par ar svina, arsena u. t. t. saģiftēšanos gadījumu reģistrēšanu.

Nolīgums ar Austrijas valdību slēgts 24. jun. 1921. g. par poļu laukstrādnieku nodarbināšanu.

Arī par ieteikumos minētiem jautājumiem dažādās valstīs izstrādāti vai atrodas sagatavošanā liels daudzums likumprojektu. Daudz valstis slēgušas par šiem jautājumiem savstarpējus līgumus, pa lielākai daļai ar kaimiņu valstīm, nostādot zozialos likumus uz vienlīdzīgiem pamatiem.

II.

II. Starptautiskās darba konferences (Dženovā 1920. g.) konvencijas ieteikumi

A. Ratificētas konvencijas

Japanā. Konv. par vietu apgādēm jūrniekiem, reģ. 23. nov. 1922. g.

Somija: Konvencijas projekts par vietu apgādēm jūrniekiem, (ratifikācija reģistr. 7. okt. 1922. g.).

Anglija: Konvencijas projekts par bērnu minimalo vecumu tos pieņemot darbā uz jūras, reģistr. 14. jūl. 1921. g.

Norveģija: Konv. projekts par vietu apgādēm jūrniekiem, reģistr. 23. nov. 1921. g.

Rumānija: Konvenc. „Bērnu minimalais vecums tos pieņemot darbā uz jūras“, reģ. 8. maijā 1922. g.

Zviedrija: Konv. „Bērnu minimalais vecums un vietu apgādes jūrniekiem“, reģistr. 27. zept. 1921. g.

B. No parlamentiem atzīta konvenciju ratificēšanas vēlamība

Bulgārija: 1922. g. 1. dec. likums par visu 3 konv. ratifikāciju.

Somija: Parlaments ir piekritis principā valdības iesniegumam par „minimalā vecuma noteikšanu pieņemot darbā uz jūras“. Bet šai ratificēšanai jānotiek tikai tad, kad attiecīgos likumos jau būs ieviesti konvencijas noteikumi.

Indija: Pieņemta rezolūcija par augšminēto konvenciju ratificēšanu ar diviem izņēmumiem.

C. Parlamentiem iesniegti likumprojekti par konvenciju projektu ratificēšanu

Vācija: Likumprojekts par visu trīs Dženovā pieņemto konvenciju ratificēšanu (iesniegts Reichsratā).

Beļģija: Likumprojekts par visu trīs Dženovā pieņemto konvenciju ratificēšanu (iesniegts ministru kabinetā).

Dānija: Likumprojekts par visu trīs Dženovā pieņemto konvenciju ratificēšanu (iesniegts Riksdagā, 15. apr. 1921. g.).

Spanija: Likumprojekts, kas atļauj Senatam ratificēt Dženovā pieņemtās 3 konvencijas, iesniegts Senatā 19. dec. 1921. g.

Igaunija: Likumprojekts par 3 konvenciju projektu ratificēšanu, iesniegts valsts satversmei un pieņemts pirmā lasījumā 20. nov. 1922. g.

Francija: Divi likumprojekti par divu konvenciju ratificēšanu: 1) konvencija par atlīdzību bezdarba gadījumā un 2) par vietu apgādēm jūrniekiem, iesniegti deputātu namā 30. maijā 1922. g.

Italiija: Likumprojekts par trīs konvenciju ratificēšanu.

Holande: Likumprojekts par Dženovā pieņemto konvenciju ratificēšanu. Likumprojektam piekritī arī augstākā darba padome.

Polija: Likumprojekts par trīs konvenciju ratificēšanu, pieņemts no ministru kabineta un to drīzumā iesniegs Satversmes sapulcei.

Ieteikumi

Izstrādāti vai sagatavošanā atrodošies likumprojekti

Zviedrija: Riksdag's piekritis 1. apr. 1922. likumprojektam par nacional. jūrnieku statutiem.

Attiecīgai likumdošanas iestādei ir iesniegts likumprojekts.

Čili: Darba kodeksa projekta II. grāmata, III. daļa IV. nodaļa: par zvejniecību un iekšējo ūdensceļu kuģniecību. II. grām. III. daļa, V. nodaļa: par jūrnieku apdrošināšanu pret bezdarbu.

Francija: Jūrniecības kodeks, iesniegts deputātu namā 31. dec. 1921. g.

Vācija: 1921. g. 1. nov. rīkojums, grozīts ar 1922. g. 21. marta un 1. aug. rīkojumiem, par apdrošināšanu pret bezdarbu.

Argentīnā: Jūrniecības kodeks.

Kanādā: Jūrniecības kodeks.

Zviedrija, Daniija, Norveģija un Somija kopēji ķērušās pie savu jūrniecības likumu caurskatīšanas, lai varētu kopīgi saskaņot savu likumu noteikumus. Šī kopējā komisija ir nodevusi savām valdībām izstrādāto jūrniecības kodeksa projektu (nacionalie jūrnieku statuti).

Italiija: Likumprojekts par tagad spēkā esošo jūrnieku darba līgumu noteikumu papildināšanu (nac. jūrnieku statuti).

Polija: Likumprojekts par 1902. g. 2. jūnija likuma papildināšanu (nac. jūrnieku statuti). Rīkojuma projekts par maksimālo mēneša darbību iekšējo ūdeņu kuģniecībā.

Vācija: 1922. g. 5. oktobrī Reichsrat's piekritis iesniegt sekošus Dženovā pieņemtos konvenciju projektus un ieteikumus:

1) Konvencijas projekts par bērnu minimālo vecumu, tos pieņemot darbā uz jūras.

2) Konvencijas projekts par bezdarba atlīdzību kuģa bojā iešanas gadījumā.

- 3) Konvencijas projekts par vietu apgādēm jūrniekiem.
- 4) Ieteikums par jūrnieku nacionālo statutu izstrādāšanu.
- 5) Ieteikums par jūrnieku apdrošināšanu pret bezdarbu.

Danija: Iesniegti Riksdagā 15. apr. 1921. g. divi priekšlikumi par „iekšējo ūdeņu kuģniecību un zvejniecību.

Anglija: Iesniegts ieteikums par jūrnieku apdrošināšanu pret bezdarbu, kuram valdība izteica piekrišanu 8. nov. 1921. g.

Likumi, kuri jau ietver sevī Dženov. konvenciju noteikumus

Australija: 1919.—1920. g. jūrniecības likums. (Atlīdzība kuģu bojā iešanas gadījumā; vietu apgādes jūrniekiem).

Anglija: 1920. g. likums par sievietēm, pusaudžu un bērnu nodarbināšanu.

Japana: Likums par vietu apgādēm jūrniekiem, pieņemts 20. martā 1922. g.

Iesniegti likumprojekti

Francija: 1922. g. 15. jun. iesniegts likumprojekts par atlīdzību jūrniekiem bezdarba gadījumā, kuŗš cēlies caur kuģa bojā iešanu.

Polija: Likumprojektā par sievietēm un bērnu darbu darba ministrs lūcis priekšā ieviest arī noteikumus par vietu apgādēm jūrniekiem.

Čekoslovākija: Likumprojekti par darba un vietu apgādēm jūrniekiem iesniegti parlamentā.

III.

III. Starptautiskās darba konferences (Ženevā, 1921. g.) konvencijas un ieteikumi

A. Ratificētas konvencijas

Igaunija: Konvenc. par bērnu minimālā vecuma noteikšanu, pielaižot tos lauksaimniecības darbos.

Konv. par laukstrādnieku koalīcijas tiesībām.

Konv. par atlīdzību laukstrādniekiem nelaimes gadījumos.

Konv. par svina baltuma lietošanas noliegšanu rūpniecībā.

Konv. par minimālā vecuma noteikšanu mazgadējiem, pielaižot tos kā ogļu padevējus un kurinātājus uz kuģiem.

Konv. par uz kuģiem nodarbināto mazgadējo medicīnisko izmeklēšanu.

Ratifikācija reģistr. 8. sept. 1922. g.

Indija: Konv. par bērnu minim. vecumu tos pielaižot darbā uz kuģiem kā kurinātājus vai ogļu padevējus, konv. par obligatorisko medicīnisko izmeklēšanu, reģistr. 20. nov. 1922. g.

B. Parlamentu principieli atzīta ratificēšanas vēlamība

Čile: Parlaments ieteic ratificēšanai:

Konv. par bērnu minimālo vecumu not. lauks. darbos.

Konv. par laukstrād. koalīc. tiesībām.

Konv. par atbildību lauksrādniekiem nelaiemes gadījumos.

Konv. par svina baltuma noliegšanu rūpniecībā.

Konv. par nedēļas atpūtu rūpniecībā.

Konv. par minimālā vecuma noteikšanu mazgadējiem kuģniecības darbos.

Konv. par uz kuģiem nodarbināto mazgadējo medicīnisku izmeklēšanu.

Griekija: Konv. par svina baltuma noliegšanu rūpniecībā.

Konv. par nedēļas atpūtu rūpniecībā.

C. Izdoti attiecīgi likumi

Indija: Izdots likums par svina baltuma noliegšanu rūpniecībā un minimālo nedēļas atpūtu rūpniecībā.

D. Izstrādāti attiecīgi likumprojekti

Japāna: Izstrādāti likumprojekti par:

Svina baltuma noliegšanu rūpniecībā; minimālo nedēļas atpūtu rūpniecības uzņēmumos.

Ieteikumi

Dānija: Izstrādāti vai pieņemti likumi par minimālo nedēļas atpūtas laiku tirdzniecības uzņēmumos, zemkopju tehnisko izglītību un laukstrādnieku sociālo apdrošināšanu.

Holande: Izstrādāts likumprojekts par nedēļas atpūtas laiku tirdzniecības uzņēmumos.

Darblaiks

Jautājums par darblaika normēšanu ir viens no visdegošākiem Eiropā tagadējā laikā. Lai to raksturotu, īsumā pievedīsim tās ziņas, kādas valstis ir iesūtījušas starptautiskam darba birojam kā atbildes uz izvesto anketi par darblaiku vai arī uz specieliem pieprasījumiem.

Vācija: Valdība iesniedza, dodot labvēlīgi atsaukumi, valsts ekonomiskā padomē un Reichsrat'ā Vašingtonas darblaika konvenciju. Ekonomiskā padome savā 1921. g. 26. februara sēdē ieteica valdībai šīs konvencijas ratificēšanu, pie tam, izteikdama cerību, ka arī pārējās valstis nekavēsies pievienoties šīs konvencijas ratificēšanai.

Šis likumprojekts ir ticis vairāk reižu pēc tam apskatīts valsts ekonomiskā padomē. Domstarpības pastāv iekš tā, ka strādnieku organizācijas grib, lai darblaika reglamentāciju attiecina uz visu kategoriju strādniekiem, bet darbdevēju organizācijas vēlas stingras astoņstundu darbdienu vietā ievest četrdesmit astoņu stundu darba nedēļu.

Nesen valsts ekonomiskā padomē tika iesniegts kāds cits likumprojekts par kalpotāju darblaiku. Arī šis tāpat kā uz rūpniecības strādniekiem attiecīgais likumprojekts ir stiprā mērā iespaidots no Vašingtonas darblaika konvencijas; šinī ziņā viņš ir tik līdzīgs uz rūpniecības strādniekiem attiecīgam projektam, kā tiek mēģināts abus šos projektus apvienot vienā.

Beļģija. Starp Beļģiju un Franciju ir noslēgtas sevišķas konvencijas par darblaiku, kurās ietilpst Vašingtonas konvencijas noteikumi, bet pati šī konvencija ratificēta vēl nav.

1921. g. 16. martā parlamentā iesniedza šīs konvencijas ratificēšanas likumprojektu un 26. jūlijā tanī pašā gadā Centralā sekcija iesniedza parlamentā par šo projektu ziņojumu. Šinī ziņojumā tika ieteikts ratificēt tad Vašingtonas darblaika konvenciju, kad viņu būs ratificējušas ar Beļģiju starptautiskos tirgos konkurējošās valstis.

Tikpat šis likumprojekts, kā arī uz viņu attiecīgais iesniegtais ziņojums atkrita ar parlamenta atlaišanu 1921. g. Tomēr, var cerēt, ka tagadējā Beļģijas valdība ratificēs šo konvenciju, ja viņu ratificēs arī citas valstis. Bez tam, ir nodomāts iesniegt parlamentā provizorisku ratificēšanas projektu.

Bulgārija. Bulgārijas sobraņje pieņēma 1921. g. 22. novembrī likumu par visu Vašingtonas konvenciju — arī darblaika

konvenciju — ratificēšanu. Tautu Savienības sekretars šo ratifikāciju reģistrēja 1922. g. 14. februārī.

Darblaika konvencija Bulgarijā stāsies spēkā ar 1924. g. 1. jūliju, tādēļ, ka viņas piemērošana ir saistīta — it sevišķi sikrūpniecībā — ar daudzām grūtībām.

Astonstundu un sešstundu darbdiena tika ieviesta jau 1919. g. 24. jūnijā ar karaļa pavēli un uz to attiecīgie noteikumi tika papildināti 1919. g. 2. augustā. Visā visumā šie noteikumi saskan ar Vašingtonas konvencijas noteikumiem.

Čile. Čiles valdība paziņoja 1921. g. 1. jūlijā darba birojam par savu nodomu iesniegt kongresa apspriešanai darba un zocialās apgādas likumu kodeksu, kurā ir paredzēta, saskaņā ar Vašingtonas konvenciju, astonstundu darbdiena un 48 stundu darba nedēļa.

1922. g. 24. jūlijā Čiles darba birojs paziņoja, ka viņš esot izstrādājis likumprojektu par pirmās trijās starptautiskās darba organizācijas šesijās pieņemto konvenciju ratificēšanu un ka šie likumprojekti esot no valdības iesniegti nacionalā kongresā.

Kuba. Kubā darblaiku normē 1919. g. 26. februāra likums. Šis likums ir iespaidots no Vašingtonas konvencijas principiem.

1922. g. 17. janvārī Kūbas oficiālais orgāns publicēja nacionalā kongresa izpildvaras ziņojumu, kurš iesniedz ratificēšanai darblaika konvenciju.

Spanija. Spanijas valdība paziņoja darba birojam, ka arī viņa atduroties konvenciju ratificēšanā uz tādām pat grūtībām, kādas esot uzrādītas angļu valdības ziņojumā un tādēļ viņa esot spiesta ieteikt parlamentam šo konvenciju ratificēt tikai tad, kad arī pārējās valstis to būšot darijušas.

Igaunija. Igaunijas darba ministrs paziņo 1922. g. 27. jūlijā, ka darblaika konvencijas projekts esot iesniegts no ministru padomes no tirdzniecības un rūpniecības ministra vadītā rūpnieciskā padomē.

Šī padome nolēmusi ratificēšanu atlikt, viņa atrod konvencijā paredzēto atkāpšanos no darblaika noteikumiem par pārāk stingriem.

Viens konvencijas neratificēšanas iemesls ir tas, ka viņu neratificē arī pārējās robežu valstis (Latvija, Somija, Lietava).

Tiek sagatavots ar Vašingtonas noteikumiem saskaņošs likumprojekts par darblaiku.

Somija. Vašingtonas konvenciju projekti tika iesniegti parlamentā 1921. g. un valdības priekšlikumi uz katru no šām konvencijām tika publicēti tā paša gada saeimas orgānā, 44. numurā.

Valdība, spriežot pēc šinī orgānā nodrukātā priekšlikuma, neieteica tūlītēju darblaika konvencijas ratificēšanu. Tam par motīvu bija pievests tas, ka šo konvenciju esot ratificējušas tikai četras valstis, bet ne Savienotās valstis, ne Anglija neesot caur šo konvenciju saistītas. It sevišķi no svara esot, ka šo konvenciju neesot ratificējusi Somijas konkurente Zviedrija.

Bez tam tika paskaidrots, ka konvencija esot sastādīta ņemot galvenā kārtā, vērā lielo rūpniecības valstu apstākļus un ka dažus viņas noteikumus nākoties grūti piemērot Somijā. Konvencijā ievestie virsstundu aprobežojumi, neraugoties uz to, ka viņi gan neesot tik stingri, kā pastāvošos Somijas darblaika likuma noteikumus, tomēr nesaskanot pietiekoši ar Somijā ievesto kārtību un tādēļ neesot pieņemami. Pie tam, tā kā Somijā esot samērā vāji attīstīta arodnieciskā kustība (to jauc komunisti!), tad nāktos grūti izvest noteikumus par savstarpējo sazināšanos virsstundu dēļ ar darbdavēju un strādnieku organizacijām. Tāpēc valdība nav atradusi par ieteicamu tulītēju šīs konvencijas ratificēšanu, neraugoties uz to, ka Somijā jau pastāv astoņstundu darbdienu.

Francija. Francijas darba likumi ir iespaidoti no Vašingtonas darblaika konvencijas.

Astoņstundu darbdienu ir ieviesta gandrīz visā Francijā. Bet līdz ar to nav noliedzams, ka vai nu pret 1919. g. 23. aprīļa likumu par darblaiku virzīto kritiku, dēļ kuņas apvairo šo likumu darba ražīguma samazināšanā un cenu pacelšanā, vai arī tādēļ, ka dažas kaimiņu valstis nav gājušas reglamentēšanā tik tālu, atteikdamās ievest astoņstundu darbdienu tirdzniecības flotē, Francijā ir sacēlies pret šo reformu zināms nemiers. Kustība pret šo likumu dažās aprindās izpaužas likumprojektu iesniegšanā vai un par 1919. g. 23. aprīļa likuma piemērošanas pārtraukšanu vai grozīšanu konzervatīvā garā. Nav iemesls domāt, ka valdība šāda rakstura soļus pabalstīs; tomēr viņa ir spērusi divus soļus, kuri ierobežo šo reformu:

1922. g. 15. septembrī valdības avīze publicēja kādu dekretu, kuŗā ietilpa sabiedrisko iestāžu reglaments par 1919. g. 23. aprīļa likuma attiecināšanu uz galveno dzelzsceļu līniju kalpotājiem — izņemot mašīnistus, kurinātājus un konduktoros.

Šo dekretu pavadošā aizrādījumā ir teikts, ka tas izrietot no likuma par 8 stundu darbdienu gaŗa stingri šķirottiešo darbu no vienkāršas atrašanās darba vietā. Dekrets nosaka, ka tiešais darbs nedrīkst pārsniegt 2,504 stundas gadā, paredzot vajadzības gadījumā 12 un pat 15 stundu gaŗu darbdienu.

Tanī pašā valdības organa numurā ir publicēts 5. septembra dekrets par 1919. g. 2. augusta likuma attiecināšanu tirdzniecības flotē. Šis dekrets groza 1920. g. 24. februara dekreta noteikumus, kuŗš bija izdots sakarā ar 2. augusta likuma piemērošanu. Šo dekretu pavadošā aizrādījumā ir teikts, ka Francijas parlamenta cērības redzēt 8 st. darbdienu ieviešanu neilgā laikā arī pārējo jūrniecības valstu likumos, par nožēlošanu, neesot piepildījušās un ka tādēļ šī jaunā dekreta nolūks esot ievest atkal Francijas jūrniecībā 1907. g. likumā paredzēto kārtību. Dekrets noteic darbā atrašanos 12 stundas dienā.

Anglija. Anglijas valdība, lai tai neceltos pārmetumi, labprāt nevēlās iejaukties kolektīvo līgumu brīvības principā un tamdēļ

konvencijas ratificēšanai tiek prasīti daži mikstinājumi. Ir noslēgti, vai pārgrozīti vairāki kolektīvi līgumi, bet nevienā gadījumā 48 st. darba nedēļa nav pārsniegta. Ievērojamākais notikums ir nacionālā algu biroja (National Wages Board) lēmums attiecībā uz dzelzsceļiem; šis lēmums apstiprina astoņstundu darbdienu principu ar to noteikumu, ka gadījumos, kur caur to būtu iespējams izvest „ietaupīšanu“, darblaiks var tikt pagarināts līdz deviņām stundām dienā, bet par astoņām stundām ilgākais darblaiks jāatalgo pēc virsstundu tarifa. Palielina spēkā noteikums, ka ieinteresētā persona var nokalpot nedēļā piecus garos un vienu īso darba termiņu. 10 stundu darbdienu pielaiž tādā gadījumā, ja strādniekam ir iespējams darba vietā atpūsties tikpat ilgu laiku, cik viņš strādā virs normalā darblaika. Darblaiku var pat pagarināt līdz 12 stundām dienā, ja caur to var vairāk ietaupīt un ja priekš tam ir nepieciešami apstākļi. Šie noteikumi attiecas uz visiem dzelzsceļu kalpotājiem (izņemot mašīnistus, kurinātājus un konduktoros), kuŗi kalpo algu biroja sarakstā minētā zināmā tipa stacijās (piem. mazsvarīgās stacijās, kuŗās pastāv ievērojami ilgs laiks starp vilcienu pienākšanu).

Jāatzīmē, ka angļu valdība izteicās, ka pēc viņas domām uz dzelzsceļiem noslēgtie kolektīvie līgumi neesot saskaņojami ar konvencijas noteikumiem.

Pagājušā gadā darba birojs angļu valdībai aizrādīja, ka pēc biroja domām ir iespējams šo jautājumu atrisināt bez konvencijas noteikumu grozīšanas.

Griekija. Griekijas valdība ir paziņojusi par formelu konvencijas ratificēšanu 1920. g. 18. novembrī.

Indija. 1922. g. 23. janvārī Indijā izdeva fabriku likumu papildinājumu, kuŗā Indijai pēc Vašing. konv. taisīts izņēmums un ieviesta 60 stundu darba nedēļa. Jaunais likums stājas spēkā 1922. g. 1. jūlijā.

Itālija. 1920. g. 24. jūlijā parlamentā tika iesniegts likumprojekts par sešu Vašingtonas konvenciju ratificēšanu. Šo likumprojektu no jauna iesniedza parlamentā 1921. g. 20. jūnijā un apsprieda tā paša gada 6. augustā. Parlaments šo likumu pieņēma, izņemot konvenciju par darblaiku un bērnu minimalo vecumu pielaišanai rūpniecības darbos. Divu atraidīto konvenciju ratificēšanu atlika līdz tam laikam, kad parlaments apspriedīšot darblaika reglamentēšanas un minimalā vecuma likumprojektus.

Likumprojekts par darblaiku rūpniecībā, tirdzniecībā un zemkopībā tika iesniegts parlamentā 1920. g. 5. februārī; tā kā likumdošanas sesija beidzās, tad darba ministrs viņu bez kādiem pārgrozījumiem no jauna iesniedza 1921. g. 20. jūnijā. Šo likumprojektu nodeva atpakaļ parlamenta darba likumdošanas komisijai, kuŗa 1922. g. 30. jūnijā iesniedza ziņojumu ar prasību izvest zināmus pārgrozījumus noteikumos par papildu darbiem un no darba inspekcijas

izdodamām atļaujām un sodiem, kādi paredzēti reglamenta pārkāpšanas gadījumā. Likumprojekts tiek apspriests.

J a p a n a. No Japānas zemkopības un tirdzniecības darbu departamenta izstrādātais likumprojekts par rūpniecības darbiem realizē dažos savos pantos *a s t o ņ s t u n d u d a r b d i e n a s* konvencijas noteikumus. Tomēr, spriežot pēc no laikrakstiem gūtām ziņām, valdība savos priekšrakstos vēl nedomā ratificēt astonstundu darbdienu konvenciju.

L u k s e m b u r g a. Valdība savā 1922. g. 8. jūlijā darba birojā adresētā vēstulē ziņo, ka darblaika konvencijas ratificēšana Luksemburgā atduroties uz tādām pašām konstitucionēla rakstura grūtībām, kā tas notiekot citās valstīs (Francijā un Beļģijā).

Valdība arī aizrāda, ka viena grūtība esot tā, ka kaimiņu tautas vēl neesot šo konvenciju ratificējušas.

N o r v e ģ i j a. Norveģijas sociālo lietu ministrs paziņoja darba birojā 1921. g. martā, ka valdība izteiksies par Vašingtonas konvenciju ratificēšanu.

Izstrādātais likumprojekts noteic, ka normalais darblaiks nedrīkst pārsniegt *a s t o ņ a s s t u n d a s d i e n ā* un 48 stundas nedēļā. Bet viņš arī paredz, ka gadījumā, ja astonstundu darbdiens nebūtu izvedama bez ļauna iespaida sabiedriskām interesēm, tad karalim ir tiesība izdot rīkojumu, ka par vienīgo darblaika robežu uzskatāma *48 s t u n d u d a r b a n e d ē l a*, pie kam šo laiku var aprēķināt par vairākām nedēļām.

Likumprojekts ietver daudz plašākas strādnieku kategorijas, nekā pastāvošais likums; viņš attiecas uz visiem uzņēmumiem, kušos nodarbina strādniekus, izņemot mājārūpniecību, navigāciju, zvejniecību un citus jūrnieku darbus, kā arī zemkopību un lopkopību.

J a u n - Z e l a n d e. Darblaika konvencija tika iesniegta abās Jaun-Zēlandes likumdošanas iestādēs 1920. g. 11. novembrī. Par valdības nodomātiem soļiem ziņas nav pienākušas. 1921. g. 25. oktobrī tika iesniegts otrā lasījumā papildu likums pie pastāvošā fabriku likuma, bet viņa teksts vēl nav pienācis. Šis likums neattiecas uz darblaiku, izņemot nakts darbu noliegšanu maiznicās. Visās rūpniecības nozarēs darblaiks tiek normēts caur šķīrējtiesu lēmumiem un kolektīviem līgumiem; *48 s t u n d u v a i v ē l ī s ā k a* darba nedēļa pastāv viscaur.

H o l a n d e. Holandes valdība iesniedza 1921. g. 21. jūlijā sešus likumprojektus par Vašingtonas konvenciju ratificēšanu. Zīmējoties uz darblaika konvencijas ratificēšanu, motivējumā bija teikts, ka „tūlītēja šīs konvencijas ratificēšana radītu zināmas ierunas, kuru svarīgums nav noliedzams“. Kā galvenos argumentus pret ratificēšanu pierāda to, ka galvenās rūpniecības valstis viņus vēl neesot ratificējušas un kā 10 gadu ilgais pienākums kavēšot Holandes valdību ievest šinī likumā kādus vēlamus pārgrozījumus, kamēr konkurentu valstis, kušas šo konvenciju nebūšot ratificējušas, varēšot šādus pārgrozījumus izvest.

Likumprojektus pārbaudīja kāda parlamenta komisija, kuŗa ziņoja, ka darblaika konvencija izsaukusi ievērojami lielu opozīciju un prasīja no valdības dažus tuvākus pskaidrojumus. Valdība publicēja 1922. g. martā atbildi uz šo ziņojumu un aizrādīja, ka astoņstundu darbdienu konvenciju ratificēt neesot iespējams, jo pirms tam jāizdarot pārgrozījumi nacionalā likumdošanā.

Holandes darba ministrs griezās 1922. g. 27. aprīlī pie darba biroja ar vēstuli, kuŗā viņš aizrādīja, ka piemērojot konvencijas 5. pantu (darblaika sadalīšana), varot rasties dažādas grūtības tādēļ, ka Holandē nepstāvēt līgumi starp darbdevēju un strādnieku organizācijām. Viņš prasīja, vai šādā gadījumā nevarētu stāties pie 6. panta paredzētās proceduras. Darba birojs uz to atbildēja, ka pēc viņa domām tas neesot iespējams, bet ka dažos gadījumos, varbūt, varētu ņemt vērā dažus pastāvošos apstākļus.

Polija. 1921. g. septembrī Polijas saeimā tika iesniegts likumprojekts par piecu Vašingtonas konvenciju — arī darblaika konvencijas — ratificēšanu. Pirmā lasījumā 1921. g. 4. oktobrī viņu nodeva atpakaļ darba aizsardzības komisijas apspriešanai.

Šī komisija apsprieda 1921. g. novembrī to likumprojekta daļu, kuŗa attiecas uz darblaiku. Komisijā aizrādīja uz divām starptautiska rakstura grūtībām: uz nedrošību vai lielās valsts šo konvenciju ratificēs, kādēļ Polija nevarot uzņemtis starptautisku, desmit gadus ilgstošu, pienākumu un dažu rūpnieciskā ziņā ievērojamu valstu uzdotie' iemesli pret konvencijas ratificēšanu pastāvēt arī Polijā.

Pēc tam komisija pārtrauca uz trim mēnešiem Vašingtonas konvenciju apspriešanu. Dēļ politiska rakstura grūtībām viņa nav spējusi līdz šim šo darbību atjaunot.

Astoņstundu darbdienu Polijā tika ieviesta 1922. g. 14. februārī, papildinot 1919. g. 18. decembra likumu. Sestdienās strādā tikai 6 stundas, tā kā nedēļas darblais ir 46 stundas. Visā visumā Polijas darblaika likums saskan ar konvencijas noteikumiem; dažos gadījumos likuma noteikumi iet, pat, tālāk. Starp Polijas likumu un konvenciju atšķirība pastāv vienīgi sīkumos.

Rumānija. Darblaika konvencija ratificēta 1921. g. 31. maijā.

Serbija — Kroatija — Slovākija. Zocialās politikas ministrs paziņoja darba birojam 1921. g. 19. septembrī, ka valdība iesniegšot parlamentā veselu seriju likumprojektus par Vašingtonas konvenciju ratificēšanu, un ka ministrija arī esot izstrādājusi, saskaņā ar Vašingtonas konvencijas noteikumiem, papildu likumu pie jau pastāvošā darba likuma.

1922. g. 14. jūnijā pieņemtais likums visā visumā saskan ar šīs konvencijas noteikumiem, izņemot dažus noteikumus par likuma piemērošanas apjomu.

Zviedrija. Kad 1921. g. 22. jūnijā tika pieņemts 1919. g. 17. oktobra darblaika likuma papildinājums, tad valdība uzdeva zo-

cialo lietu birojam izvest kopēji ar dažām citām iestādēm anketu, kura varētu noderēt par darblaika saīsināšanas likumprojekta bazi.

Dēļ pastāvošiem nenormaliem ekonomiskiem apstākļiem (lielā bezdarba), pie šīs anketes izvešanas stājās tikai 1922. g. sākumā. Valdība uzaicināja 24. martā 1922. g. zocīalo lietu biroju izstrādāt uz anketes un visu citu datu pamata likumprojektu. Šo likumprojektu vajadzēja iesniegt pirms 1922. g. zeptembra un viņam bija jāstājas spēkā 1924. g. sākumā.

Darba birojam piesūtītas zviedru valdības ziņas rāda, ka ankete izvešana vēl turpinājas; viņa ir iedalīta trijās daļās:

1. Ziņu ievākšana par dažādo aprindu domām par astoņstundu darbdienu ieviešanu labām un ļaunām pusēm.

2. Ziņu ievākšana par darblaika saīsināšanu individuēlos uzņēmumos.

3. Darblaika saīsināšanas iespāids dažādos zinamos uzņēmumos.

Ir konstatēts, ka ankete tiek uzņemta visādās aprindās ar lielu interesi un ka ir ievākts daudz ziņu. Ievāktie dati skaidri rāda valdošās domas un pēc 1921. g. likuma dzīvē izvešanas rūpniecībā notikušās pārmaiņas. Valdība tomēr izteicās, ka nākoties ļoti grūti noteikt, cik lielā mērā šīs pārmaiņas esot notikušas dēļ darblaika saīsināšanas un kādā mērā tas atkarājoties no uzlabotām darba metodēm un pēdējos gados notikušām ekonomiskām pārgrozībām.

Šveice. Federalās likumdošanas iestādes bija atradušas par vajadzīgu atlikt darblaika konvencijas ratificēšanu (aprīlis — oktobrs 1921. g.).

No federalās padomes 1920. g. 10. decembra ziņojuma un debatēm izriet, ka galvenie argumenti pret konvencijas ratificēšanu ir sekošie:

1919. g. 7. jūnija federalais fabriku likums neattiecoties uz konvencijā minētiem citiem darba veidiem. Federalais likums noteic vienīgi 48 stundu darba nedēļas maksimumu, bet atļauj strādāt ilgāki par Vašingtonas konvencijā paredzētām maks. 9 stundām dienā; Šveices likums neattiecas uz tirdzniecības biroju un fabriku tehnisko biroju personālu viņš pielaiž vajadzības gadījumā, dažās ražošanas nozarēs 52 un 56 stundu garu darba nedēļas maksimumu. galv. kārtām tajās nozarēs, kuras pārcieš ekonomisās krīzes un konkurenci.

Ziņojumā arī tiek aizrādīts, ka šimbrīžam pastāvošās ekonomiskā rakstura grūtības nepielauj Šveicei iet vēl tālāk darblaika saīsināšanas virzienā un, otrā kārtā, tiekot izteiktas bažas par to, ka pārējās rūpniecības valstīs šo konvenciju neratificējot un ka, beidzot, viena grūtība izrietot no iekšējās valsts iekārtas, kura paredz bez federalās kompetences vēl kantonalu kompetenci un referendumu tiesību.

1922. g. 1. jūlija federalais likums papildina fabriku likuma 41. pantu. Bijušais 41. pants piešķir federalai padomei tiesību atļaut

vajadzības gadījumos 52 darba stundas nedēļā, bet jaunais likums pielaiž „vispārēja rakstura smagās ekonomiskās krīzes gadījumā“ un saziņā ar centralām darbdevēju un strādnieku organizācijām 54 stundu darba nedēļu; tādu pašu darba nedēļu pielaiž ir citos svarīgos gadījumos, kuri šādu soļu spēšanu varētu attaisnot, kaut arī krīzes nebūtu.

Šī likuma, kuru publicēja 1922. g. 12. jūlijā pastāvēšanas laiks ir noteikts 3 gadi. Federalā padome noteiks viņa spēkā stāšanos dienu.

Opozīcijas laiks izbeidzas 1922. g. oktobrī. Likums tikai tad stāsies spēkā, ja pirms šī datuma nav iesniegts no 30,000 pilsoņiem parakstīts pieprasījums pēc referendumā. Referendumā pieprasīšanas gadījumā viņš kļūs likumīgs tikai pēc tautas nobalsošanas. (Pēc pēdējām ziņām referendums tiek pieprasīts).

Lai gan daudz valstis atdūrušās uz grūtībām pie 8 st. darba laika konv. ieviešanas, tomēr jākonstatē, ka šai reformai ir starptautisks raksturs un, ka lielāko daļu zemēs ir panākta zināmā pakāpē viņas piemērošana; pats astoņstundu darbdienu princips tiek uzskatīts par normala rūpniecības darblaika bāzi un netiek vairs apšaubīts darba likumdošanā.

Apdrošināšana pret bezdarbu dažādās zemēs

Apdrošināšanas pret bezdarbu sistēmas var šķirot, raugoties pēc tā, kam tiek uzlikta ar viņu saistīto izdevumu segšana.

Līdz šim pastāvošās sistēmas bezdarbu uzskata galvenā kārtā kā personīgu risku un strādniekam jāsedz daļa no apdrošināšanas izdevumiem. Visi tie, kuri vēlas no šāda riska izvairīties, nodibina savstarpējas apdrošināšanas kases. Tādas kases parasti nodibina profesionālās savienības pēc rūpniecības nozarēm. Par kases biedriem skaitās viena un tā paša aroda jeb rūpniecības nozares locekļi, kuri ir padoti apmēram līdzīgam bezdarba riskam un saskaņā ar to tiek noteikts iemaksu lielums. Bet piedzīvojumi rāda, ka krīzes laikā bezdarbs pieņem tik plašus apmērus, ka tādas savstarpējas apdrošināšanas kases nespēj veikt viņām uzliktos pienākumus.

Kad parādījās bezdarba sociālais raksturs, tad daļu no apdrošināšanas izdevumu segšanas uzņēmās pašvaldības iestādes. Lielāko daļu zemēs šimbrīžam ir ieviesta tāda kārtība, ka strādnieki un pašvaldības iestādes sedz apdrošināšanas izdevumus.

Tagad sāk stāties spēkā tāda sistēma, kura pamatojas uz principa, ka bezdarbs ir reizē personisks, rūpniecisks un sabiedriska risks, kurš jāpabalsta tikpat strādniekiem (dēļ personīgā riska), darbdevējiem (rūpniecības riska dēļ) un valstij (sabiedriskā riska dēļ). Pēc kādas citas visjaunākās teorijas, bezdarbs ir galvenā kārtā rūpniecisks risks, kurš jāsedz vienīgi darbdevējam tādā pašā kārtībā kā tas, piemēram, notiek strādnieku nelaimēs gadījumos.

No valsts pabalstītā bezdarbnieku apdrošināšana. Valsts piedalīšanās bezdarbnieku apdrošināšanā Beļģijā sākās apmēram pirms 30 gadiem un kopš tā laika, it īpaši pēc kara, viņa ir ievērojami attīstījusies. Līdz 1921. g. decembrim bija nodibinājušās 2317 bezdarbnieku kases, kuŗas saņem pabalstu vai nu no valsts jeb pašvaldības iestādēm un kuŗām kopskaitā ir 756,000 locekļi. 1913. g. tādu kasu bija tikai 634 ar 126,000 locekļiem. Šīs sistēmas lielākais labums ir viņas elastīgums. Katras kases noteikumi ir piemēroti attiecīgā rūpniecības nozarē pastāvošā bezdarba riska lielumam un raksturam. Valsts iemaksā kasēs 50 proc. no locekļu iemaksu zumas un izsniedz šo pabalstu visām tām kasēm, kuŗas ir no valsts atzītas un kuŗas pieder kādam vietējam bezdarba pabalstīšanas fondam.

Vietējie bezdarba pabalstīšanas fondi izsniedz pabalstus bezdarbnieku pabalsta kasēm no pēdējām izsniedzamo pabalstu apmērā.

1920. g. beigās bija 95 vietējie bezdarbnieku pabalstīšanas fondi pret 29 — 1913. g. Lai labāki varētu cīnīties pret uznākušām krīzēm, tad valdība ir pat nodibinājusi īpašu „nacionālu krīzes fondu“, no kura tiek izmaksāts pabalsts tādiem bezdarba kases locekļiem bezdarbniekiem, kuriem aiz viena vai otra iemesla nav vairs tiesība tādu no viņām saņemt. It sevišķi interesants ir kāds „krīzes fonda“ noteikums, kurš pelna sevišķu ievēribu: Beļģijas valdība dažos gadījumos attiecina bezdarbnieku jēdzienu arī uz streikotājiem un lokautētiem. Kāds cits teicams noteikums ir tas, ka no streika vai lokauta aizķertie strādnieki, kamēr lieta atrodas šķīrējtiesā, bauda visādus iespējamus pabalstus līdz darbdevēju piekāpšanai.

Daniijā valsts pabalsta bezdarbnieku kases ar 50 proc. no biedrību iemaksas zumas, pie kam arī vietējās pašvaldības iestādes var izdarīt piemaksas. 31. martā 1920. g. Daniijā bija 65 no likuma atzītas bezdarbnieku kases, kuŗas skaitīja pavisam kopā 313,000 locekļus, bet 31. martā 1921. g. locekļu skaits pamazinājās uz 284,000 locekļiem, kas stāv sakarā ar zināmām pārgrozībām darbos un profesionālo apdrošināšanas kasu locekļu samazināšanos.

Norveģijas valdības piemaksas bezdarbnieku kasēm netiek aprēķinātas pēc locekļu iemaksu lieluma, bet valdība piemaksā lielākais 50 proc. no pabalsta gadā 90 dienu laikā izmaksātās zumas. Pēdējā krīzes laikā valsts pabalstu paaugstināja uz 66 proc. no izmaksātiem pabalstiem. Apdrošināto personu skaits no 41,000 1916. g. ir pieaudzis līdz 116,000 — 1920. g.

Somijā arī pastāv no valsts pabalstīta bezdarbnieku apdrošināšana. Tas pats arī ir Spanijā, bet tur valsts piemaksa ir proporcionāla locekļu iemaksām.

Kaut arī Francijā jau 15 gadus kamēr piešķir bezdarbnieku pabalstus, tomēr tur līdz šim nav izdevies nostādīt piemērotu bezdarbnieku apdrošināšanu. 1913. g. šādu kasu locekļu skaits bija 50,000, bet 1920. g. beigās, pēc kasu reorganizēšanas, locekļu skaits bija 55,000. Šī neapmierinošā stāvokļa iemesls neslēpjas tik daudz nelielajās valsts piemaksās, kuŗas iztājsa 30 proc. no iemaksātā pabalsta, bet gan tā mazajā interesē, kādu franču arodsavienības piegriez savstarpējai apdrošināšanai, par kuŗu pārējās zemēs izrāda tik dzīvu interesi. Tomēr pēdējā laikā franču strādnieki sāk piegriest lielāku vērību bezdarba apdrošināšanas jautājumam un savās arodsavienībās uzstāda jautājumu par vispārēju sociālu apdrošināšanu.

Holandē pastāv brīvprātīga bezdarbnieku apdrošināšana, kuŗu pabalsta ir pašvaldības iestādes, ir valsts, kuŗu pabalsti snie-

dzas līdz 100 proc. no biedru iemaksām, pie tam šī sistēma atīstās. 1922. g. janvārī apdrošināto personu skaits bija 377,000.

Čeko-Slovākijā 1921. g. 17. jūlijā izdeva likumu par arodsavienību bezdarba kasu pabalstīšanu no valsts puses.

Obligatoriska apdrošināšana ar darbdevēju piedalīšanos

Anglijā un Irijā 1911. g. likums stāda darbdevējiem par pienākumu segt daļu no apdrošināšanas izdevumiem; pēc šī likuma noteikumiem apdrošināšana pret bezdarbu zināmās rūpniecības nozarēs ir obligatoriska. Šis princips paliek spēkā arī 1920. g. likumā, kurš stiprā mērā paplašina obligatoriskās apdrošināšanas robežas. Šī sistēma apdrošina par visu Angliju un Iriju ap 12 miljonu strādnieku no ap 16 miljonu liela strādnieku kopskaita. Laukstrādnieki un kalpi apdrošināti netiek. Pēc 1911. g. likuma darbdevēju un strādnieku iemaksas bija vienādā lielumā, bet valsts iemaksas sastādīja trešo daļu no darbdevēju un strādnieku iemaksām. Jaunais likums mazliet palielina darbdevēju iemaksas, salīdzinot ar strādnieku iemaksām un arī valsts iemaksas ir paaugstinātas lielākas par darbdevēju un strādnieku iemaksām kopā rēķinot. Anglijā pastāvošais apdrošināšanas likums, tā tad, netiek vien kā uzstāda darbdevēju obligatoriskas piedalīšanās principu pret bezdarbu apdrošināšanas izdevumu segšanā, bet pat uzliek darbdevējiem lielākas iemaksas to izdevumu segšanā kā strādniekiem.

Itālijā ar pret bezdarba apdrošināšanu saistītos izdevumus sedz apdrošinātie strādnieki un darbdevēji kopēji. Valsts vienīgi piemaksā zināmu zumu kases rezerves fondā. Obligatoriškai apdrošināšanai pret bezdarbu ir padoti visi strādnieki, izņemot māj-rūpniecībā un pie māju darbiem nodarbinātos strādniekus, bet viņa neattiecas uz caur sezonas apstākļiem radīto bezdarbu. Tādēļ 1922. g. 1. janvārī no 542,000 bezdarbniekiem pabalstu saņēma vienīgi 72,000 personas uz apdrošināšanas pamata, un 42,000 uz pagaidu pabalstu sistēmas pamata.

Austrijas 1920. g. 24. marta likums par strādnieku apdrošināšanu pret bezdarbu noteic $\frac{1}{3}$ valsts piemaksu apdrošināšanas izdevumu segšanai. Valsts iemaksā apdrošināšanas izdevumu segšanai vajadzīgo zumu un pēc tam aprēķina darbdevējiem un strādniekiem iemaksājāmās zumas lielumu, kuri atmaksā savu daļu valstij atpakaļ.

Šveices apdrošināšanas sistēmā pastāv noteikums, kā strādniekiem nav nemaz jāsedz apdrošināšanas pret bezdarbu izdevumi; viņi tiek sadalīti vienīgi starp darba devējiem, kantoniem un bunda valstīm. Pa daļai pastāvošā bezdarba laikā darbdevēji sedz vieni paši apdrošināšanas izdevumus, ja kārtējais darba laiks par zināmu atalgošanas periodu nav samazinājies vairāk kā par 40 proc. Ja darba laiks ir samazinājies vairāk kā par 40 proc., tad darbdevējs sedz vienīgi $\frac{1}{3}$ no izmaksājamā pabalsta un tā tas arī ir pilnīga bezdarba gadījumā. 1901. g. izmaksātā bezdarbnieku pabalsta

zuma bija 81,518,000 franki, no kuriem bunda valstis nomaksāja 36,190,000 frankus, kantoni 31,467,000 un darbdevēji 13,932,000 franku. Bet šī zistema ir vienīgi pagaidu zistema, jo pašlaik izstrādā jaunu zistemu.

Projektētās zistemas

Apdrošināšana pret bezdarbu atrodas šimbrīžam attīstības stadijā un augšā pieevstie piemēri rāda kādos apmēros viņa ir pēdējos gados attīstījusēs tanīs valstīs, kurās viņa ir ievesta. Bet arī pārējās zemēs ir sperti soļi apdrošināšanas ievēšanai, kam, bez šaubām, palīdz arī no starptautiskās darba konferences Vašingtonā pieņemtais ieteikums.

Dienvīdus Afrikā un Kanadā valdības nesēn kā ir iekustinājušas pret bezdarbu apdrošināšanas jautājumu. Kvīnslāndē 1919. g. parlamentā iesniedza likumprojektu, kurā paredz, ka pret bezdarbu apdrošināšanas izdevumi sedzami vienīgi darbdevējiem. Apdrošināšanas jautājums pēc tam ir iekustināts daudzās citās valstīs, piem. Brazīlijā, Čīlē, Japānā un vairākās Eiropas valstīs. Vācu valdība izstrādā likumprojektu par obligatorisku apdrošināšanu pret bezdarbu, kurā ar viņu saistīto izdevumu segšanu sadala starp darbdevējiem, strādniekiem, bunda valstīm un vietējām pašvaldības iestādēm. Beļģijā un Holāndē ir iekustināts jautājums par obligatoriskas apdrošināšanas ievēšanu līdzšinējās brīvprātīgās apdrošināšanas zistemas vietā.

Galvenās pret bezdarbu apdrošināšanas tendences

Daudzās zemēs pastāv tendencē pārvērst strādnieku apdrošināšanu par obligatorisku un uzlikt darbdevējiem kaut daļu no ar viņu saistīto izdevumu segšanas. Citās zemēs kā Anglijā, Francijā un Kanadā, strādnieku organizācijas izsaka cerību, ka strādniekus pilnīgi atsvabinās no apdrošināšanas izdevumu segšanas.

Turpretīm, vairākas citas strādnieku organizācijas ieteic apdrošināšanas izdevumu segšanu sadalīt starp darbdevējiem, strādniekiem un pašvaldības iestādēm ar valsts piedalīšanos. Tā, šķiet, ir vislabākā metode, jo viņa visvairāk garantē, ka nenotiks ļaunprātīga pabalsta izlietošana, jeb, kas ir vēl no lielāka svara — viņa padara apdrošināšanu pret bezdarbu par bezdarba novēšanas līdzekli. Visas labi organizētās apdrošināšanas iestādes cenšas, cik vien iespējams, samazināt riska iespējamību. Apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem attīstīšanās ir līdzējusi uzlabot fabrikās aizsargu līdzekļus pret nelaimes gadījumiem un tādā pat veidā apdrošināšanai pret bezdarbu jācēnšas stabilizēt darba tirgu, kādēļ visiem tiem, kurū piedalīšanās varētu līdzēt samazināt bezdarbu, vai nu tie būtu darbdevēji, strādnieki vai pašvaldības iestādes, jāņem dalība apdrošināšanas pret bezdarbu izdevumu segšanā.

Apdrošināšanas pret bezdarbu nogrupēšanās pēc rūpniecības nozarēm arī zināmā mērā mazina bezdarbu. Bez vispārējiem bezdarba cēloņiem, kuri, it īpaši, vispārējas krīzes laikā, aizķer visas rūpniecības nozares un profesijas, katrai rūpniecības nozarei piemīt viņai īpatnēji bezdarba cēloņi, kuŗus var zināmā mērā samazināt, uzlabojot attiecīgās rūpniecības nozares iekšējo organizāciju. Apdrošināšana pret bezdarbu var šinī virzienā darboties, kā viens ierosinājuma līdzeklis.

Tanīs valstīs, kuŗās apdrošināšanu pret bezdarbu izved pašas ieinteresētās personas, kuŗas pašvaldības iestādes pabalsta piemaksājot zinamas pabalstu zumas, apdrošināšana notiek, parasti, pa rūpniecības nozarēm un viņas dibinātāji ir arodsavienības. Bet šī sistēma spēlē ļoti niecīgu lomu bezdarba novēršanas ziņā, jo ar viņu saistīto izdevumu segšanā darbdevēji nepiedalās.

Starptautiskā darba organizācijas konference Dženovā pieņēma konvenciju, kuŗa paredz arī jūrnieku apdrošināšanu pret bezdarbu, kuŗu bojā iešanas gadījumā, un ieteikumu, kuŗā paredz jūrnieku apdrošināšanu pret bezdarbu vispārī.

Jāatzīmē vēl apdrošināšanas pabalstu palielināšanas tendence. Strādnieku organizācijas netiek vien kā prasa, lai paliktu spēkā līdz šim pastāvošā proporcija starp izsniedzamiem pabalstiem un dzīves dārdzību, bet arī starpības samazināšanu starp dzīves dārdzību un izsniedzamo pabalstu. Šimbrīžam pabalsti sastāda no 60—70% no darba algas.

Apdrošināšanai pret bezdarbu jāattiecas arī, cik vien tas iespējams, uz strādnieku ģimeni, kuŗa līdz ar viņu cieš bezdarba sekas. Šās apdrošināšanas laukā lielu lomu var spēlēt darba apgādu tīkls, kas izplatīts katrā ziņā lielākos ražošanas centros un būtu nostādīts uz paritatīviem pārvaldes pamatiem starp darba devējiem un darba ņēmējiem.

Baltijas valstis

Jaunajās Baltijas valstīs zocialā likumdošana rauga iet stingri modernus ceļus, pieturoties pie starptautisko darba konferenču dotiem pamatprincipiem; arī Polijā cītīgi seko šiem starptautiskiem paraugiem. Lai gan Polijā nav vēl ratificēta laba daļa konvenciju, tomēr katrā strādnieku likumdošanas nozarē tiek jau ievesti šie starptautiskie norādījumi. It sevišķi radikali soļi sperti darba laika un apdrošināšanas laukā, kur pieņemtie likumi saskan, vai pat pārsniedz konvenciju prasības.

Somija ratificējusi labu daļu no starptautiskām konvencijām. Somijas valdības vīri spē katru savu losi ar lielu apdomu un rauga nevienā gadījumā nepārsteigties. Lēnām, bet droši Somija ievēd savā likumdošanā visus Versaļas līgumā un starptautiskās darba konferencēs deklarētos principus.

Igaunija ir ratificējusi visas Ženevas konferencē pieņemtās konvencijas, izņemot konvenciju par nedēļas atpūtu. Par Vašingtonas un Dženovas konferenču lēmumu pieņemšanu Igaunijas valdības aprindās valda labvēlīgi ieskatī. Tiek arī sagatavoti likumprojekti par konvenciju ratifikāciju un dzīvē izvešanu. Pastāv 8 st. darba laiks.

Lietava, diemžēl, nav vēl piedalījusies nevienā starptautiskā darba konferencē, lai gan viņai, tāpat kā citām Baltijas valstīm, bija uz to pilnas tiesības. Tomēr arī Lietava, gan lēnākā tempā, seko šiem starptautiskiem principiem, ko liecina likuma pieņemšana par 8 stundu darba laiku. Pārējie strādnieku likumi Lietuvā pamatīgi pārstrādāti vēl nav.

Latvija arī ir izrādījusi vēlēšanos sekot starptautiskiem darba likumdošanas principiem. Latvija piedalījusies divās starpt. darba konferencēs ar pilnu delegāciju, tas ir 2 valdības, 1 darba devēju un 1 strādnieku priekšstāvjiem.

Zocialo likumdošanas jautājumu nokārtošanai Baltijas valstis: Somija, Igaunija un Latvija sanāca ar saviem delegātiem uz apspriedi Helzingforsā, jūlija mēnesī pagājušā gadā, kurā vienojās par soļiem, kādi spējami pie starptautisko konvenciju ratifikācijām. Tāda paša rakstura apspriede bija arī ziemeļu valstīm: Somijai, Zviedrijai, Norvēģijai un Danijai.

Tas viss liecina, ka Baltijas un Skandināvijas valstīs, tāpat arī Polijā, valda mošs gars zocialās likumdošanas jautājumos, ko atzīmējis ir arī starptautiskais darba birojs. Cerēsim, ka tas tādā pašā garā turpināsies arī uz priekšu.

Jāatzīmē, ka Vašingtonas un Dženovas konv. un ieteikumu pieņemšanas laiks Latvijai skaitas ne no šo konferenču slēgšanas dienas, bet no uzņemšanas dienas Tautu Savienībā.

Versaļas liguma XIII. daļa

Darbs

Darba organizācija

Ievērojot to, ka Tautu Savienības mērķis ir ieviest vispasaules mieru un ka tādu mieru var ieviest tikai, atbalstoties uz sociālās taisnības pamata,

Ievērojot to, ka pastāv darba apstākļi, kuri lielu skaitu ļaužu spiež ciest netaisnību un trūkumu, kas rada tādu nemieru, ka vispasaules miers un saskaņā apdraudēti un ievērojot to, ka steidzami vajadzīgs uzlabot šos apstākļus, kā piem.: kas attiecas uz darba laika nokārtošanu, darba dienas un darba nedēļas maksimalā ilguma noteikšanu, uz darba spēka vākšanu, uz cīņu pret bezdarbu, uz pietiekošas darba algas garantiju, uz strādnieku nodrošināšanu pret vispārējām un profesionālām slimībām un nelaimes gadījumiem, kuri cēlušies caur darbu uz bērnu, pusaudžu un sieviešu aizsardzību, uz vecuma un invaliditātes penzijām, uz ārzemēs nodarbināto strādnieku interešu aizstāvēšanu, uz sindikalās biedrošanās brīvības principa atzīšanu, uz profesionālās un tehniskās izglītības organizēšanu un vēl līdzīgiem soliem,

Ievērojot to, ka tiešām humanu darba apstākļu neievērošana no kaut kurās tautas, kavē citu tautu pūles uzlabot strādnieku likteni savā zemē;

Augstākās līgumslēdzējas puses, vadītas no taisnības un humanitātes sajūtām, kā arī no vēlēšanās nodrošināt ilgstošu pasaules mieru, pieņēma sekošo:

1. nodaļa

Organizācija

387. (1.)

Ir nodibināta pastāvīga organizācija, kuras uzdevums ir strādāt, ievadā izteikto programmu realizējot.

Tautu Savienības tiešie locekļi ir šīs organizācijas tiešie locekļi un, tālāk, Tautas Savienības locekļa tiesības attiecas arī uz minētās organizācijas locekļiem.

388. (2.)

Pastāvīgā organizācija sastāv no:

1. Locekļu priekšstāvju galvenās konferences.
2. Starptautiskā darba biroja zem 393. pantā paredzētās administratīvās vadības.

389. (3.)

Locekļu priekšstāvju galvenā konference notur sapulces katrreiz, kad tas vajadzīgs, un vismaz reizi gadā. Viņa sastāv no katra locekļa četriem priekšstāvjiem, no kuriem divi ir valdības delegāti un pārējie divi ir: viens uzņēmēju un otrs — strādnieku priekšstāvis.

Katram priekšstāvim var būt tehniski padomnieki, kuŗu skaits nevar būt lielāks kā divi priekš katras sesijas dienas kārtībā uzstādītas atsevišķas lietas. Ja konferencē apspriežami speciali sieviešu jautājumi, tad vismaz vienam no tehniskiem padomniekiem jābūt sievietei.

Locekļi uzņemas iecelt valdībai nepadotus priekšstāvjus un tehniskos padomniekus saskaņā tā ar savas valsts lielākām uzņēmēju, kā strādnieku profesionalām organizācijām, ja tādas organizācijas pastāv.

Techniskiem padomniekiem nav tiesības ņemt vārdu citādi, kā tikai tā delegata uzdevumā, kuŗam viņi piekomandeti, un ar sevišķu konferences priekšsēdētāja atļauju; viņi nevar piedalīties balsošanā.

Priekšstāvis var ar rakstisku paziņojumu prezidentam norādīt vienu no tehniskiem padomniekiem par savu vietnieku, kuŗam tad šādā īpašībā ir tiesība piedalīties debatēs un balsot.

Katra locekļa valdībai jāpaziņo savu priekšstāvju un viņu tehnisko padomnieku vārdi starptautiskam darba birojam.

Priekšstāvju un tehnisko padomnieku pilnvaras ir padotas konferences kontrolei, kuŗa ar klātesošo delegātu $\frac{2}{3}$ balsu vairākumu var atraidīt katru priekšstāvi vai tehnisko padomnieku, ja atrod to ieceltu pretēji šī panta noteikumiem.

390. (4.)

Katram priekšstāvim ir tiesība individuali balsot par visiem konferences apspriešanai nodotiem jautājumiem.

Ja kāds no locekļiem nav iecēlis vienu no valdībai nepadotiem priekšstāvjiem, lai gan tam bij tiesība to darīt, tad otram valdībai nepadotam priekšstāvim ir tiesība piedalīties konferences debatēs, bet nav tiesība balsot.

Ja konference, saskaņā ar 389. pantā viņai paredzētām pilnvarām, atteicas pieņemt kāda locekļa priekšstāvi, tad šī panta norādījumi tiek piemēroti tā, it kā priekšstāvis nebūtu iecelts.

391. (5.)

Konferences sapulces notiek Tautas Savienības mitekļi vai citā vietā, par kuŗu bijis iespējams nolemt konferences iepriekšējā sesijā ar klātesošo priekšstāvju $\frac{2}{3}$ balsu vairākumu.

392. (6.)

Starptautiskais darba birojs atrodas Tautu Saveenības mitekļi un ir saveinības iekārtas daļa.

393. (7.)

Starptautiskais darba birojs atrodas zem administratīvās padomes, kuŗa sastāv no 24 personām, ieceltām saskaņā ar sekošiem noteikumiem:

Starptautiskā darba biroja administratīvā padome sastāv no:

12 valdību priekšstāvjiem;

6 personām, kuŗas ievēlamas no konferences delegātiem, darba devēju priekšstāvjiem.

6 personām, kuŗas izvēlamas no konferences delegātiem, strādnieku un kalpotāju priekšstāvjiem.

No 12 valdību priekšstāvjiem 8 iecelami no tiem locekļiem, kuŗiem ir lielākā rūpnieciskā nozīme un 4 iecelami no tiem locekļiem, kuŗi norādīti šīnī nolūkā no valdību priekšstāvjiem konferencē, izņemot 8 augšminētos locekļu delegātus.

Varbūtējus konfliktus jautājumā, kuŗiem locekļiem ir lielāka rūpnieciska nozīme, izšķir Tautu Savienības padome.

Administratīvās padomes locekļi ieceljami uz trim gadiem. Iecelšanas veidu vakantās vietās (sēdekļos) un citus taml. jautājumus nokārto administratīvā padome ar konferences piekrišanu. Administratīvā padome izvēl no sava vidus priekšsēdētāju un izstrādā savu reglamentu. Viņa sapulcējas pašnolemtos laika sprīžos. Sevišķu sesiju notur katrreiz, kad to rakstiski pieprasa vismaz 10 padomes locekļi.

394. (8.)

Starptautisko darba biroju vada direktors; viņu iecel administratīvā padome, kuŗa viņam dod instrukcijas un kuŗas priekšā viņš ir atbildīgs par biroja darbu, kā par visu citu viņam uzticēto uzdevumu izpildīšanu.

Direktors vai viņa vietnieks piedalās visās administratīvās padomes sēdēs.

395. (9.)

Starptautiskā darba biroja personālu izrauga direktors. Lai sasniegtu labākus panākumus, personāls jāizraugas starp dažādu tautību personām. Daļai no šīm personām jābūt sievietēm.

396. (10.)

Starptautiskā darba biroja funkcijās ietilpst ievākt un izdalīt visas ziņas, attiecībā uz strādnieku stāvokļa un darba dzīves iekārtas starptautisko nokārtošanu un, it sevišķi, skatīt caurī jautājumus, kādus tas nodomājis celt priekšā konferencei, lai noslēgtu starptautiskas konvencijas, kā arī izvestu konferences uzdotās sevišķās iztaujas.

Viņš sagatavo konferences sesiju dienas kārtību.

Viņš izpilda, saskaņā ar šī liguma šīs daļas noteikumiem, uzdevumus, kurus tie viņam uzliek attiecībā uz starptautiskiem sa- režģījumiem.

Viņš sastāda un publicē franču, angļu un kuŗā katrā citā valodā, kādu administratīvā padome atrod par vajadzīgu, periodisku biļetēnu par rūpniecību un darba jautājumiem, kuŗiem ir starptautiska interese.

Vispāri viņš izpilda kopā ar šī panta uzliktām funkcijām visus citus uzdevumus un funkcijas, kuŗas viņam uzdod konference.

397. (11.)

Locekļu ministrijas, kuŗas nodarbojas ar strādnieku jautājumiem, sarakstās tieši ar direktoru caur savas valdības priekšstāvi starptautiskā darba biroja administratīvā padomē, vai, tādām vietniekam trūkstot, caur citu ierēdni, kuŗu iecēlusi šim nolūkam ieinteresētā valdība.

398. (12.)

Starptautiskais darba birojs var prasīt Tautu Savienības galvenā sekretariata līdzdarbību visos jautājumos, kuŗos tādu var dot.

399. (13.)

Katrs loceklis maksā savu priekšstāvju un to tehnisko padomnieku ceļojuma un uzturēšanās izdevumus, kā arī, skatoties pēc gadījuma, savu priekšstāvju izdevumus, kuŗi piedalās konferences administratīvās padomes sesijās.

Visi citi starptautiskā darba biroja, konferences un administratīvās padomes sesiju izdevumi atlīdzināmi direktoram no Tautu Savienības galvenā sekretara no savienības vispārējā budžeta.

Direktors ir atbildīgs Tautu Savienības galvenam sekretaram par viņam uzticēto zumu izlietošanu, saskaņā ar šī panta noteikumiem.

II. n o d a ļ a

Darbība

400. (14.)

Administratīvā padome nosaka konferences sesiju dienas kārtību, pārbaudījusi visus priekšlikumus, kuŗi iesniegti no kāda locekļa valdības vai no 389. pantā minētām organizacijām, ar nolūku likt tos dienas kārtībā.

401. (15.)

Direktors izpilda konferences sekretara pienākumus un piesūta katrs sesijas dienas kārtību 4 mēnešus, iekam sesiju atklāj, locekļiem un ar viņu starpniecību valdībām nepadotiem priekšstāvjiem, ja pēdējie iecelti.

402. (16.)

Katra locekļa valdība var rakstiski protestēt pret vienu vai vairāku paredzēto priekšmetu uzņemšanu dienas kārtībā. Protestu attaisnojošie iemesli jāpaskaidro rakstiski direktoram, kuŗš tos paziņo visiem pastāvīgās organizācijas locekļiem.

Priekšmeti, par kuriem protestēts, taču atstājami dienas kārtībā, ja konference ar klātesošo delegātu $\frac{2}{3}$ balsu vairākumu to nolemj.

Katrs jautājums, par kuru konference lemj ar $\frac{2}{3}$ balsu vairākumu, kā tāds ir caurskatāms (citādi nekā tas paredzēts iepriekšējā atdalē), liekot to nākošās sēdes dienas kārtībā.

403. (17.)

Konference noteic savu darbības kārtību, viņa izvēl savu priekšsēdētāju; viņa var iecelt komisijas, kuru uzdevums iesniegt ziņojumus par visiem jautājumiem, kādus viņa atrod par vajadzīgu pārbaudīt.

Visos gadījumos, kuriem pastāvošā līguma šīs daļas pantos nav paredzēts sevišķs lielāks balsu vairākums, konference lemj ar klātesošo konferences locekļu vienkāršu balsu vairākumu.

Balsošana nav pilntiesīga, ja nodoto balsu skaits ir mazāks par pusi no klātesošo sesijas delegātu skaitu.

404. (18.)

Konference var pievienot komisijām, kuras tā sastāda, tehniskos padomniekus ar padomdevēju balsi, bez tiesībām piedalīties balsošanā.

405. (19.)

Ja konference izsakas pieņemt priekšlikumus, kuŗi attiecas uz kādu dienas kārtībā uzņemto priekšmetu, viņai jānosaka, vai šie priekšlikumi dodami: a) kā „ieteikums“, kurš nododams locekļu caurskatīšanai, lai tie to izvestu dzīvē kā valsts likumu vai citādi; b) vai kā no locekļiem ratificējams konvencijas projekts.

Abos gadījumos, kā ieteikuma, tā konvencijas projekta pieņemšanai konferencē galīgi nobalsojot, ir vajadzīgs klātesošo delegātu $\frac{2}{3}$ balsu vairākums.

Sastādot ieteikumu vai konvencijas projektu vispārējai piemērošanai, konferencei jāpiegriež vērība tām zemēm, kuru klimatiskie apstākļi, rūpniecības organizācijas nepietiekoša attīstība vai citi iemesli rada sevišķus rūpniecības apstākļus, un viņai jāierosina tādi pārgrozījumi, kurus viņa uzskata kā vajadzīgus šo zemju īpatnējo apstākļu dēļ.

Ieteikuma vai konvencijas projekta vienu eksemplaru paraksta konferences priekšsēdētājs un direktors un nodod Tautu Savienības galvenam sekretaram, pēdējais piesūta ieteikuma vai konvencijas projekta apstiprinātu norakstu katram loceklim.

Katrs loceklis uzņemas gada laikā pēc konferences sesijas slēgšanas (vai, ja ārkārtēju apstākļu dēļ viņš gada laikā to nespēj tad tūlīt, tiklīdz tas iespējams, bet ne vēlāk kā 18 mēnešus pēc konferences sesijas slēgšanas) iesniegt ieteikumu vai konvencijas projektu iestādei vai iestādēm, kuru kompetencē šī lieta ietilpst, lai to pārvērstu likumā vai spertu citāda veida soļus.

Ja lieta grozās ap ieteikumu, locekļi ziņo galvenam sekretaram par spertiem soļiem.

Ja lieta grozās ap konvencijas projektu, tad loceklim, kurš dabūjis attiecīgās iestādes vai iestāžu piekrišanu, jāpaziņo galvenam sekretaram konvencijas formelā ratifikacija un jāspēr soļi, kādi nepieciešami minētās konvencijas noteikumu dzīvē izvešanai.

Ja ieteikumu neizved dzīvē likumdošanas vai citā ceļā, vai ja konvencijas projekts neatrod piekrišanu iestādē vai iestādēs, kuŗu kompetencē šī lieta ietilpst, loceklis nav padots nekādam citam soļījumam.

Federatīvā valsts gadījumā, kuŗas pilnvaras pievienoties kādai konvencijai par darbu, ir padotas zinamiem ierobežojumiem, valdībai ir tiesība uzskatīt konvencijas projektu, uz kuŗu attiecas šie ierobežojumi, kā vienkāršu ieteikumu un šinī gadījumā piemērojami šī panta noteikumi par ieteikumiem.

Augšējais pants tulkojams saskaņā ar sekošo principu: nekādā gadījumā nevar no locekļa prasīt, ka ieteikuma vai konvencijas projekta pieņemšana no konferences būtu par pamatu likumdošanas ceļā jau strādniekiem dotas aizsardzības samazināšanai.

406. (20.)

Katra šādējādi ratificēta konvencija tiek no Tautu Savienības galvenā sekretara reģistrēta, bet saista tikai tos locekļus, kuŗi to ratificējuši.

407. (21.)

Projekts, kuŗš galīgā nobalsošanā nedabū klātesošo locekļu $\frac{2}{3}$ balsu vairākumu, var tapt par atsevišķu konvenciju to pastāvīgās organizācijas locekļu starpā, kuŗi to vēlās.

Katra šāda rakstura atsevišķa konvencija jāpaziņo no ieinteresētām valdībām Tautu Savienības galvenam sekretaram, kuŗš to reģistrē.

408. (22.)

Katrs loceklis uzņemas iesniegt starptautiskam darba birojam ikgadēju paziņojumu par soļiem, kuŗi ir sperti, lai konvencijas, kuŗām viņš ir pievienojies, izvestu dzīvē. Šie paziņojumi jā sastāda no administratīvās padomes uzrādītā veidā, un viņiem jā satur no pēdējās prasītie sīkumi. Direktoram jā iesniedz šo paziņojumu kop-savilkums tuvākās nākošās konferences sesijai.

409. (23.)

Katra sūdzība, piesūtīta Starptautiskam darba birojam no kādas strādnieku vai darba devēju profesionālās organizācijas un saskaņā ar kuŗu kāds no locekļiem nebūtu nodrošinājis apmierinošā veidā konvencijas dzīvē izvešanu, kuŗai šis loceklis ir pievienojies, var tikt nodota no administratīvās padomes vainīgai valdībai un šo valdību var uzaicināt dot par šo lietu tādus paskaidrojumus, kādus viņa atrod par vajadzīgiem.

410. (24.)

Ja nekāds paskaidrojums no vainīgās valdības nav saņemts pienācīgā laikā, vai ja saņemtie paskaidrojumi izliekas administratīvai padomei neapmierinoši, šai pēdējai ir tiesība publicēt saņemto sūdzību un vajadzības gadījumā arī atbildi.

411. (25.)

Katram loceklim ir tiesība iesniegt Starptautiskam darba birojā sūdzību par otru locekli, ja tas, pēc viņa domām, nenodrošina apmierinošā veidā kādas konvencijas izpildišanu, kuŗu abi ir ratificējuši saskaņā ar iepriekšējiem pantiem.

Administratīvā padome, ja viņa to atrod par piemērotu un pirmslietas nodošanas izmeklēšanas komisijā saskaņā ar šeit tālāk norādīto veidu, var sazināties ar vainīgo valdību 409. panta norādītā veidā.

Ja administratīvā padome neatrod par vajadzīgu paziņot par sūdzību vainīgai valdībai, vai ja šis paziņojums ir noticis, bet nav dabūta pienācīgā laikā administratīvo padomi apmierinoša atbilde, padome var gādāt, lai tiktu sastādīta izmeklēšanas komisija, kuŗas uzdevums būtu skatīt cauri iekustināto jautājumu un izsniegt ziņojumu par šo lietu.

Tādā pašā gaitā lietu var uzsākt padome vai nu kā iestāde vai uz kāda konferences delegata sūdzības pamata.

Ja, piemērojot uz 410. vai 411. pantu noteikumu pamata, pācētais jautājums nāk administratīvās padomes priekšā, tad vainīgai valdībai, ja viņai nav jau priekšstāvja administratīvā padomē, ir tiesība norādīt vienu delegātu, kuŗš ņemtu dalību padomes apspriedēs, attiecībā uz šo lietu. Diena, kuŗā apspriedes notiks, vajadzīgā laikā paziņojama vainīgai valdībai.

412. (26.)

Izmeklēšanas komisija sastādama sekošā veidā:

Katram loceklim pienākas iecelt 6 mēnešu laikā pēc šī līguma spēkā nākšanas dienas 3 personas, lietpratējus rūpniecības lietās, no kuŗām viena ir uzņēmēju priekšstāvis, otra — strādnieku priekšstāvis un trešā neatkarīga no vieniem vai otriem. Visas šīs personas kopā sastāda sarakstu, no kuŗa izvēl izmeklēšanas komisijas locekļus.

Administratīvai padomei ir tiesība pārbaudīt šo personu mandatus un ar klātesošo priekšstāvju $\frac{2}{3}$ balsu vairakumu atraidīt tās ieceltās personas, kuŗu mandāti neapmierina šī panta priekšrakstus.

Uz administratīvās padomes pieprasījumu Tautu Savienības galvenais sekretars iecel 3 personas, kuŗas attiecīgi izmeklētas no šīs listes trīs ktaegoriņām, lai sastādītu izmeklēšanas komisiju, un norāda bez tam vienu no šīm personām par komisijas priekšsēdētāju. Neviena no šādā kārtā atzīmētām personām nedrīkst būt no locekļiem, kuŗi tieši sūdzībā ieinteresēti.

413. (27.)

Ja saskaņā ar 411. pantu sūdzību nodod izmeklēšanas komisijai, katrs no locekļiem, lai viņš būtu vai nebūtu tieši sūdzībā ieinteresēts, uzņemas dot izmeklēšanas komisijai visas ziņas, kuŗas at-
 rastos viņa rīcībā attiecībā uz sūdzības lietu.

414. (28.)

Izmeklēšanas komisija, sūdzību sīki pārbaudījusi, sastāda ziņojumu, kuŗā viņa atzīmē savus konstatējumus par visiem faktiskiem punktiem, kas atļauj noteikt sūdzības apmēru, kā arī ieteikumus, kuŗus viņa atrod par vajadzīgiem formulēt, attiecoties uz soļiem, kādi sperami, lai dotu gandarījumu sūdzētājam valdībai, un par laiku, kuŗā šie soļi sperami.

Tāpat vajadzības gadījumā šis ziņojums norāda saimnieciska veida sankcijas pret vainīgo valdību, kuŗas komisija atrod par vajadzīgām un kuŗu izlietošana no citām valdībām viņai liekas at-
 taisnojama.

415. (29.)

Tautu Savienības galvenais sekretars izsūta izmeklēšanas komisijas ziņojumu katrai konfliktā ieinteresētai valdībai un nodrošina tā publicēšanu.

Katrai no ieinteresētām valdībām jāpaziņo viena mēneša laikā Tautu Savienības galvenam sekretaram, vai viņa pieņem vai ne komisijas ziņojumā norādītos ieteikumus un ja viņa tos nepieņem, vai viņa vēlās nodot konfliktu Tautu Savienības Starptautisko tiesību pastāvīgai tiesai.

416. (30.)

Ja viens no locekļiem nesper 405. pantā priekšā rakstītos soļus, attiecībā uz kādu ieteikumu vai konvencijas projektu, katram citam loceklim ir tiesība griesties pie Starptautisko tiesību pastāvīgās tiesas.

417. (31.)

Starptautisko tiesību pastāvīgās tiesas spriedums, attiecoties uz viņai saskaņā ar 415. un 416. pantiem iesniegto sūdzību vai jautājumu, nav pārsūdzams.

418. (32.)

Izmeklēšanas komisijas slēdzienus vai varbūtējus ieteikumus Starptautisko tiesību pastāvīgā tiesa var apstiprināt, pārļabot vai atcelt, vajadzības gadījumā viņai jānorāda uz saimnieciskā veida sankcijām, kuŗas pēc viņas ieskata būtu lietojamas pret kādu vainīgu valdību un kuŗu piemērošana no citām valdībām viņai liekas at-
 taisnojama.

419. (33.)

Ja kāds loceklis nepadodas noteiktā laikā ieteikumiem, kuŗus varbūt satur vai nu izmeklēšanas komisijas ziņojums vai Starptautisko tiesību pastāvīgās tiesas lēmums, katrs cits loceklis var pie-

mērot minētam loceklim ekonomiskā veida sankcijas, kuŗas komisijas ziņojums vai tiesas spriedums ir atzinuši kā piemērojamas.

420. (34.)

Vainīgā valdība var katrā laikā paziņot administratīvai padomei, ka viņa ir spērusi nepieciešamos soļus, lai piemērotos vai nu izmeklēšanas komisijas ziņojumā vai starptautisko tiesību pastāvīgās tiesas spriedumā esošiem noteikumiem un lūgt padomi sastādīt caur Tautu Savienības galveno sekretaru izmeklēšanas komisiju, kuŗa pārbaudītu viņas izteicienus. Šinī gadījumā piemērojami 412., 413., 414., 415., 417. un 418. pantu noteikumi, un ja izmeklēšanas komisijas ziņojums vai Starptautisko tiesību pastāvīgās tiesas spriedums ir labvēlīgs vainīgai valdībai, tad citām valdībām nekavējoties jāatceļ ekonomiskā veida soļi, kuŗus tās spērušas pret minēto valdību.

III. nodaļa

Vispārēji priekšraksti

421. (35.)

Locekļi uzņemas piemērot konvencijas, kuŗām tie pievienojies, saskaņā ar šī līguma šīs daļas noteikumiem, tajās savās kolonijās vai īpašumos un tajos savos protektoratos, kuŗi paši sevi pilnīgi nepārvalda, izņemot sekošo:

- 1) ja konvencija nav piemērojama vietējo apstākļu dēļ un
- 2) ja pārgrozījumi, kuŗi nepieciešami, piemērojot konvenciju vietējiem apstākļiem, varētu tikt tajā ievesti.

Katram loceklim jāpaziņo Starptautiskam darba birojam lēmums, kuŗu viņš grib pieņemt attiecībā uz katru no savām kolonijām, vai īpašumiem, vai katru protektoratu, kuŗi paši sevi pilnīgi nepārvalda.

422. (36.)

Šī līguma šīs daļas papildinājumi, kuŗus konference pieņemtu ar klātesošo priekšstāvju $\frac{2}{3}$ balsu vairākumu, nāk spēkā, ja viņus ratificē valstis, kuŗu priekšstāvji sastāda Tautu Savienības padomi un $\frac{3}{4}$ no locekļiem.

423. (27.)

Visi jautājumi vai grūtības attiecībā uz šī līguma šīs daļas iztulkošanu un citām no locekļiem iepriekš slēgtām konvencijām, saskaņā ar šī līguma šo daļu, nododami Starptautisko tiesību pastāvīgās tiesas izšķiršanai.

IV. nodaļa

Pārējie soļi

424. (38.)

Pirmā konferences sesija notiek 1919. gada oktobra mēnesī. Vietas noteikums un sēdes dienas kārtība atrodas šē pievienotā pielikumā.

Šo pirmo sesiju sasauc un organizē augšminētā pielikumā šai īpašībā apzīmētā valdība. Valdībai palīdz, attiecībā uz dokumentu sagatavošanu, Starptautiskā komisija, kuŗas locekļi minēti tāi pašā pielikumā.

Šīs pirmās sesijas un, turpmāko sesiju izdevumi, līdz tam laikam, kamēr nepieciešamos kreditus varēs uzņemt Tautu Savienības budžetā, izņemot izdevumus par priekšstāvju un tehnisko padomnieku pārvietošanos, izdalāmi starp locekļiem, tāi šamērā, kuŗš no-teikts priekš Vispasaules pasta savienības starptautiskā biroja.

425. (39.)

Līdz tam laikam, kamēr Tautu Savienība nodibinājusies, visus ziņojumus, kuŗi jāiesūta saskaņā ar iepriekšējiem pantiem, savienības galvenam sekretaram, uzglabā starptautiskā darba biroja direktors, kuŗš par tiem sniedz ziņas galvenam sekretaram.

426. (40.)

Līdz Starptautisko tiesību pastāvīgās tiesas nodibināšanai konflikti, kuŗi viņai nododami, saskaņā ar šī līguma šo daļu, jāiesniedz tribunalam, kuŗš sastāv no trijām Tautu Savienības padomes ieceltām pēronām.

Pielikums

Darba konferences pirmā sēde 1919. gadā

Konferences vieta ir Vašingtona.

Amerikas Savienoto valstu valdība tiek lūgta sasaukt konferenci.

Starptautiskā organizācijas komiteja sastādās no 7 personām, kuŗas tiek ieceltas no Savienoto Valstu, Lielbritanijas, Francijas, Itālijas, Japānas, Beļģijas un Šveices valdībām. Komiteja var, ja viņa to atrod par vajadzīgu, uzaicināt citus locekļus sūtīt arī savus priekšstāvjus komitejā.

Dienas kārtība ir sekošā:

- 1) 8 stundu darbdiens vai 48 stundu darba nedēļas principa piemērošana.
- 2) Jautājumi attiecībā uz līdzekļiem, kā novērst bezdarbu un tā sekas.
- 3) Sieviešu nodarbināšana:
 - a) pirms un pēc dzemdēšanas, ieskaitot jautājumu par atļūdzību grūtniecībā;
 - b) pa nakti,
 - c) veselībai kaitīgos darbos.
- 4) Bērnu nodarbināšana:
 - a) vecums pielaižot pie darba,
 - b) nakts darbi,
 - c) veselībai kaitīgi darbi.

- 5) Bernē 1906. gadā pieņemtā Starptautiskā līguma paplašināšana un piemērošana par nakts darbu noliegšanu rūpniecībā nodarbinātām sievietēm un aizliegumu lietot balto (dzeltēno) fosforu sērskābes rūpniecībā.

II. p o s m s

Vispārēji principi

427. pants

Atzīstot, ka algoto strādnieku fiziskai, moraliskai un (intelektuēlai) labklājībai ir liels svārs no starptautiskā viedokļa, augstās līgumslēdzējas puses nolēma dibināt, lai sasniegtu šo augsto mērķi, pastāvīgu organu, paredzētu I. posmā, pievienojot to Tautu Savienības organam.

Viņas atzīst, ka starpības klimatā, parašās, ierašās, ekonomiskās vajadzībās un rūpniecības tradīcijās rada grūtības tūlīn sasniegt pilnīgu vienlīdzību darba apstākļos. Bet pārliecinātas, ka darbs nav uzskatāms vienkārši par tirdzniecības priekšmetu, viņas domā, ka ir veidi un principi darba apstākļu nokārtošanai, kurī visām rūpniecības pašvaldībām jāpūlas piemērot, cik to atļauj sevišķi apstākļi, kādos tās var atrasties.

Starp šiem veidiem un principiem augstām līgumslēdzējām pusēm rādas būt sevišķi no svāra un steidzami sekošie:

1. Augšā izteiktais vadošais princips, ka darbs nav uzskatāms vienkārši par precī vai tirdzniecības priekšmetu.

2. Biedrošanās tiesība visās lietās, kurās nav pretlikumīgas, tiklab strādniekiem, kā darba devējiem.

3. Maksāt tādas strādnieku algas, kurās nodrošina dzīvi apmierinošā līmenī, kādu to saprot viņu laikā un viņu zemē.

4. Pieņemt 8 stundu darba dienu vai 48 stundu darba nedēļu kā mērķi, kas sasniedzams visur, kur tāds vēl nav sasniegts.

5. Ievest vismaz 24-stundu ilgu nedēļas atpūtas laiku, kurā jāietilpst svētdienai, katrā gadījumā, kad tas iespējams.

6. Bērnu darba noliegšana un pienākums gādāt par darba nepieciešamo ierobežošanu aba dzimuma jaunēkļiem, lai tiem atļautu turpināt izglītību un nodrošinātu viņu fizisko attīstību.

7. Vienādas algas princips vīriešiem un sievietēm par vienādu darbu.

8. Katrā zemē izdotiem noteikumiem par darba apstākļiem jānodrošina ekonomiski-līdzīga apiešanās ar visiem tur legalī dzīvojošiem strādniekiem.

9. Katrai valstij jāorganizē darba inspekcija, kurā piedalās arī sievietes, lai nodrošinātu likumu un rīkojumu piemērošanu par strādnieku aizsardzību.

Neapgalvojot, ka šie veidi un principi ir pilnīgi vai noteikti, augstās līgumslēdzējas puses uzskata, ka viņi ir noderīgi vadīt Tautu Savienības politiku; un ja viņi ir pieņemti no rūpnieciskām pašvaldībām, kuŗas ir Tautu Savienības locekļi, un ja viņus prakšē ar piemērotu inspekciju uzturēs neaizskārtus, viņi izplatīs pastāvīgu labklājību starp algotiem strādniekiem visā pasaulē.

Starptautiskās strādnieku aizsardzības savienības statuti

(Pārveidoti 1920. g.)

1. Strādnieku aizsardzības starptautiskās savienības sēdēklis ir Šveicē. Šīs savienības mērķis ir:
 - a) Būt par saiti starp tiem, kuŗi dažādās zemēs atrod par vajadzīgu attīstīt darba aizsardzību un strādnieku tiesības.
 - b) Uzmudināt visās zemēs konvenciju projektu kārtīgu ratificēšanu un ieteikumu dzīvē izvešanu, kuŗi pieņemti no Tautu Savienības nodibinātās Starptautiskās darba organizācijas galvenām konferencēm, uzmudināt uz vajadzīgo likumu pieņemšanu un pieņemto noteikumu stingru izpildīšanu.
 - c) Iespaidot vispārējo darba konferenču dienas kārtības noteikšanu.
 - d) Vispār uzmudināt starptautisko darba likumdošanu.
2. Lai šos mērķus sasniegt, Savienība lieto šādus līdzekļus:
 - a) Sastāda gadskārtēju ziņojumu par konvenciju projektu ratificēšanu, ieteikumu dzīvē izvešanu, kuŗi pieņemti no Starptautiskās darba organizācijas galvenām konferencēm, par vajadzīgo likumu pieņemšanu un pieņemto noteikumu stingru izpildīšanu. Šis ziņojums jāizstrādā no Biroja uz nodaļu ziņojumu pamata un zemēs, kur nodaļas nav, uz privatu ziņu pamata.
 - b) Iesniedz valdībām un starptautiskai darba organizācijai lūgumus.
 - c) Memorandumu izstrādāšana par ekonomiskām sēkām gadījumā, kad dažu īpaši svarīgu strādnieku likumu dzīvē izvešana atduras uz grūtībām.
3. Savienība sastāv no nacionalām nodaļām un valdību delegātiem.
4. Vienā zemē var nodibināties nacionala nodaļa, ja viņā skaitās vismaz 50 personas un tiek maksāts Savienības kasē vismaz 500 franku gadā. Nodaļu statutiem jātiek apstiprinātiem no Komitejas.

Katrai nodaļai ir tiesība uz vietām komitejā, kuŗas atbrīvojas starp viņas zemes priekšstāvjiem.

Katra nacionalās nodaļas priekšstāvniecība komitejā ir proporcionāla nodaļas biedru skaitam un gada iemāksām. Katrai nodaļai ir tiesība būt reprezentētai komitejā ar četriem

balsstiesīgiem locekļiem. Priekš nodaļām, kurām vairāk par 50 biedru, katra jauna 50 piekritēju liela grupa dod tiesību uz vienu vietu vairāk. Taču vienai nodaļai piederošo balsstiesīgu delegātu kopskaits nedrīkst pārsniegt 10 un mazākā gada iemaksa priekš 5 delegātiem ir 750 fr., priekš 6 delegātiem 1000 fr., priekš 7 delegātiem 1250 fr., priekš 8 delegātiem 1500 fr., priekš 9 delegātiem 1750 fr., un priekš 10 delegātiem 2000 fr. Katra nodaļa saņem 50 eksemplarus no katras Starptautiskās Savienības publikācijas. Bez tam viņai ir tiesība saņemt tik daudz eksemplaru, cik viņai vajadzīgs pret samaksu līdzīgu priekš visām nodaļām un kuŗa tiek noteikta katru gadu no Biroja.

Starptautiskās Savienības nacionalām nodaļām ir atļauts savus biedrus, visus vai pa daļai, pasludināt, kā kādas citas Starptautiskās savienības biedrus, ar to noteikumu, ka šīs savienības mērķi nav pretēji Starptautiskās strādnieku aizsardzības savienības mērķiem.

5. Savienība tiek vadīta no komitejas, sastāvošas no locekļiem, kuŗi pieder pie nacionalām nodaļām, kuŗām tiesība uz priekšstāvi komitejā.
6. Valdības tiek uzaicinātas ievēlēt katra vienu delegātu, kuŗam komitejā tādas pašas tiesības, kā citiem locekļiem.
7. Komitejas locekļu mandātu ilgums nav ierobežots.
8. Komitejā sanāk uz vispārēju sapulci vismaz reizi gadā. Viņa var tikt sasaukta no Biroja katrreiz, kad to atrod par vajadzīgu vai kad vismaz 15 komitejas locekļi to prasa.

Sapulces vietas izvēle notiek pēc mutiskas vai rakstiskas sazināšanās ar delegātiem.

9. No sava vidus komiteja izvēl uz 2 gadiem biroju, sastāvošu no viena priekšsēdētāja, viena vice-prezidenta un viena galvenā sekretara. Tāpat komiteja ieceļ savienības kasieri.
10. Biroja uzdevums ir spert vajadzīgos soļus, lai izpildītu komitejas lēmumus. Viņš pārvalda savienības līdzekļus. Viņš katru gadu sniedz ziņojumu komitejai par savu pārvaldi un operacijām. Viņš ieceļ kalpotājus un citas savienības darbībai vajadzīgās personas. Viņš stājas sakaros ar Tautu Savienības Starptautisko darba biroju un visas rūpniecības valstīs ar specialistiem un kompetentām personām, kuŗas ar mieru dot ziņas par darba likumiem un viņu dzīvē izvešanu.
11. Galvenais sekretārs vada savienības, komitejas un biroja sarakstīšanos, kā arī publikācijas.
12. Kasieris ievāc iemaksas un viņa pārziņā ir līdzekļi. Viņš izdara izmaksas, tikai ar priekšsēdētāja atzīmi.
13. Šie statuti var tikt komitejas sēdē pilnīgi, vai pa daļai grozīti, bet tikai ar klātesošo locekļu $\frac{2}{3}$ balsu vairākumu un kad statutu caurskatīšanas priekšlikums ir iespiests ielūgumā uz sēdi.

Tautu Savienība

Saskaņā ar miera līguma 392. pantu starptautiskais darba birojs ir daļa no Tautu Savienības iestādēm. Tāpēc turu pār vajadzīgu sniegt īsu aprakstu par Tautu Savienības satversmi un uzdevumiem.

Tautu Savienība sastāv no 2 organiem: Savienības padomes un Savienības sapulces.

No statutiem redzams, ka, likumīgi un kamēr nav citu pretēju noteikumu, Tautu Savienības padome un sapulce var lemt par katru Savienības darbības laukā priekšā nākošu vai pasaules mieru traucējošu jautājumu. Statūti neaizrāda ne uz kādu starpību starp padomes un sapulces pilnvarām. Statutu 2. pants nosaka, ka „Savienība izved savu darbību caur Savienības sapulci un padomi”. Tomēr dažos gadījumos Tautu Savienības statutos vai miera līgumos ir paredzēti sevišķi uzdevumi vienai vai otrai no viņas organizācijām.

P a d o m e

Tautu Savienības padome sastāv no 8 locekļiem, no kuriem 4 pastāvīgi priekšstāvji no Francijas, Anglijas, Itālijas un Japānas un 4 ievēlami no Savienības sapulces locekļiem. 1921. g. septembrī Savienības sapulce ievēlēja par jaunu uz 1 gadu Beļģijas, Brazīlijas, Ķīnas un Spānijas priekšstāvjus.

Šo valstju priekšstāvji padomē ir sekošie:

Beļģija: Paul Hymans (agrākais ārlietuministrs).

Brazīlija: Gastas da Cuhna (sūtnis Parīzē).

Ķīna: Vellington Roo (pilnvarotais ministrs Londonā).

Francija: Léon Bourgeois (Senata prezidents).

Anglija: Lords Balfurs (agrākais premjerministrs, agrākais ārlietu ministrs, karaļa slepenā kabineta prezidents).

Itālija: Marchese Q. Imperiali (agr. sūtnis Londonā, senators).

Japāna: Vicomte K. Ishi (sūtnis Parīzē).

Spānija: Quinones de Leou (sūtnis Parīzē).

Tautu Savienības statuti resp. līgumi uzliek padomei sekošus pienākumus un tiesības:

Padomei jāapstiprina no ģeneralsekretara norādītās personas (6. pants). Viņai ir tiesība pārcelt Savienības sēdekli no Ženevas uz citu vietu (7. pants). Padome sastāda atbrūnošanās projektus un dod savu piekrišanu bruņošanās paplašināšanai (8. pants). Viņai jāspēj piemēroti soļi, lai novērstu caur ieroču izgatavošanu cēlušās ļaunās sekas (8. pants). Padome spēj uzbrukuma gadījumā

nepieciešamos aizsardzības soļus (10. pants). Viņas uzdevumā ietilpst izstrādāt un iesniegt projektu par pastāvīgo starptautisko tiesu (14. pants). Padomei pienākas noteikt dažādām valdībām kara spēka lielumu, saskaņā ar Savienības noteikumiem (16. pants). Padomei jāizšķir jautājumi par mandatu noteikumiem, ja tādi nav jau agrāk ar līgumu izšķirti no Savienības locekļiem (22. p. 8. daļa). Beidzot padomes piekrišana vajadzīga sekretariata kopdarbībai ar starptautiskām komisijām un birojiem (24. p. 2. daļa).

Arī miera līgumi uzlikuši zinamus uzdevumus Tautu Savienības padomei. Tā Versaļas līguma 48. pants uztic padomei 3 locekļu iecelšanu Saaras baseina robežu komisijā; 50. panta pielikuma 17. daļa uzdod padomei iecelt 5 locekļus Saaras baseina valdības komisijā. 213. pants dod Savienības padomei tiesību izmeklēt Vācijas atbrunošanās jautājumu.

To pašu pienākumu padomei uzliek līgumi ar Austriju (159. p.) un Bulgariju (104. p.) Austrijas patstāvība atkarājas, saskaņā ar Sen-Žermenas līguma 88. p. noteikumiem, no Tautu Savienības. Bulgārijas miera līguma dažādus pantus var ar Savienības padomes piekrišanu grozīt (160. un 247. p. p.).

Šķirējtiesnešu iecelšana zinamos gadījumos piekrīt Savienības padomei (Austrijas miera līguma 309. un 327. p. p.).

Arī citi līgumi piešķir Tautu Savienības padomei zinamas pilnvaras. Tā sauktie „minoritatu līgumi“ vispārīgi nosaka, ka bez padomes piekrišanas viņus grozīt nevar.

Ieceļošanas un izceļošanas līgums starp Grieķiju un Bulgariju (8. p.) nodod Savienības padomei zinamu komisāru iecelšanu.

Savienības kongress

Tautu Savienības kongress savu pirmo sesiju noturēja Ženevā no 15. novembra līdz 18. decembrim 1920. g. un taisīja lēmumu turpmāk sanākt katra gada septembra pirmajā pirmdienā. Otro sesiju noturēja Ženevā no 5. septembra līdz 5. oktobrim 1921. g.

Savienības statuti un miera līgumi norāda Savienības kongresa sevišķos pienākumus, no kuriem būtu minami: jaunu locekļu uzņemšana (1. panta 2. daļa); padomes izvēlamo priekšstāvju vēlēšanas (4. pants); jauno padomes locekļu apstiprināšana (4. pants); padomes ieceltā Savienības galvenā sekretāra apstiprināšana (6. pants); kongresam no padomes iesniegto jautājumu izšķiršana par nesaskaņām (15. p. 9. daļa); nederīgu līgumu un tādu starptautisku apstākļu pārbaudīšanas ierošināšana, kuri varētu apdraudēt pasaules mieru (19. pants).

Savienības kongresa nolemtie statutu pārgrozījumi stājas spēkā tikai pēc to ratificēšanas no visas padomes un savienības kongresā reprezentēta Savienības locekļu vairākuma (26. pants).

Atsevišķos līgumos var būt līdzīgi noteikumi; viņi var noteikti norādīt, ka tāds kongresa lēmums pieņemams vienbalsīgi jeb ar balsu vairākumu.

Galvenais sekretariats

Galvenais sekretars: Sirs Eric's Drummond's. Galvenā sekretara vietnieks: J. Monnet. Galvenie apakšsekretari: prof. B. Attolica, Dr. Inazs Nitobe.

Galvenajam sekretaram uzticēta sekretariata vispārējā darbība, padomei iesniedzamo jautājumu sagatavošana un padomē pieņemto lēmumu realizēšana.

J. Monnet's izpilda galvenā sekretara vietnieka pienākumus. Bez tam viņš ņem dalību saimnieciskās un finansiēlās, kā arī tranzīta un higiēnas sekcijās.

Sekretariats sastāv no zemāk minētām 11 sekcijām, kuŗas vada 9 direktori.

Administratīvo komisiju un minoritatu sekcija

Vadītājs: Eriks Colbau's.

Šī sekcija nodarbojas ar visiem Saaras baseina pārvaldes un uz Dancīgas lietām attiecīgiem jautājumiem, kā arī ar visām tām problēmām, kuŗas rodas sakarā ar minoritatu aizsardzību atsevišķās valstīs.

Bruņošanās sekcija

Ar Tautu Savienības statutu 8. pantu Tautu Savienības locekļi atzīst, ka miers būs uzturams tikai tad, kad valstīm bruņošanās tieksme būs visvairāk ierobežota, kas savienojams arī ar nacionālo drošību un starptautisko pienākumu izpildīšanu, kuŗi prasa kopēju darbību. Lai pabalstītu padomi, pie šīs bruņošanās ierobežošanas projektu izstrādāšanas, kuŗi pēc tam tiek nodoti dažādu valstju caurskatīšanai un izlemšanai, — ir nodibināta pastāvīga bruņošanās komisija, sastāvoša no militārpersonām un jaukta bruņošanās komisija sastāvoša no militar- un civilpersonām. Šai sekcijai pienākās, sagatavot jauktas komisijas darbus un būt ciešos sakaros ar bruņošanās komisijas sekretariatu.

Ekonomiskā un finansiēlā sekcija

Pagaidu vadītājs: F. H. Nixou's.

Še sekciju dibināja, lai izpildītu statutu 23. pantā norādītos pienākumus, kā arī citus statutos norādītos saimnieciska rakstura uzdevumus.

Informācijas sekcija

Vadītājs: Pierre Comert's.

Šai sekcijai jāziņo par Tautu Savienības darbību, kādam nolūkam jāuztur sakari ar dažādu valstju presi. Bez tam sekcijai ir sakari ar citām sekretariata sekcijām, kuŗām viņa nodod ievāktās ziņas.

Starptautisko biroju sekcija

Vadītājs: Dr. Inazs Nitobe.

Visi dibinātie, saskaņā ar miera līgumiem, starptautiskie biroji, ja viņi to vēlas, var tkt padoti Savienības direkcijai, un turpmāk visiem birojiem un komisijām, kuŗas nodarbojās ar starptautiskas ievēribas cienīgiem jautājumiem, jātiek padotiem Savienībai. Sekcija uztura sakarus ar visiem šiem starptautiskiem birojiem.

Juridiskā sekcija

Vadītājs: Dr. J. van Hamel's.

Sekcijai jādod Tautu Savienības padomei un citām sekcijām juridiskas atsauksmes visos jautājumos, kuŗos atsauksmes nepieciešamas. Bez tam viņai jāspē līgumu reģistrēšanai nepieciešamie soļi.

Mandātu sekcija

Vadītājs: William's Rappard's.

Šī sekcija nodarbojas ar visiem statutu 22. pantā norādītiem jautājumiem.

Politiskā sekcija

Vadītājs: P. Mantoux's.

Sekcijas uzdevums ir sagatavot oficiālus ziņojumus par katru politisku jautājumu, kuŗš padomei, vai nu jau likts priekšā, vai kuŗa iesniegšana ir sagaidama.

Higienas sekcijas

Vadītājs: Dr. Rajchmann's.

Saskaņā ar Tautu Savienības statutu 23. (f) p. Tautu Savienībai pienākās spert starptautiskā kārtībā soļus slimību novēršanai un apkaŗošanai. Šī uzdevuma priekšdarbus pienākās izpildīt higienas sekcijai.

Zocālo jautājumu sekcija

Statutu 23. un 25. p. p. noteikti Tautu Savienības uzdevumi attiecībā uz zocāliem un humanitariem jautājumiem. Ciktāl Savienība nodarbojas ar šiem jautājumiem, piemēram ar cīņu pret tirdzniecību ar sieviešiem un bērniem, viņi gulstas uz šo sekciju.

Tranzīta un satiksmes sekcija

Vadītājs: Prof. B. Attolico.

Šīs sekcijas uzdevumus norāda statutu 23. pants. Savienībai jāspē nepieciešamie soļi, lai nodrošinātu satiksmi un preču tranzīta brīvību Savienības locekļiem. Viņas aizsardzībā ir noslēgtas svarīgas konvencijas šīnī lietā (Barselonas konference 1921. g. martā — aprīlī). Vairāki līguma panti uztic Savienībai zināmas pārraudzības tiesības attiecībā uz dažādām starptautiskām iekšējo ūdeņu kuģniecības sistemām.

Finansu direktora, Sir Herbert Ames, uzdevumā ietilpst sekretariata administratīvo izdevumu pārraudzība, budžeta sagatavošana un parādu piedzīšana no Tautu Savienības locekļiem.

Publicējumi. „Journal officiel“ (mēnešraksts). Sniedz pieņemtus padomē ziņojumus un rezolūcijas, kā arī svarīgākos sekretariatā saņemtos vaj nosūtītos dokumentus. Dažus dokumentus, kā piemēram, attiecošos uz Alandu salām, uz poļu-lietaviešu sarežģījumiem un uz starptautisko tiesu, publicē atsevišķos pielikumos.

Résumé mensuel des travaux de la Société des Nations“ (Tautu Savienības darbības mēnešsaviļkums).

„Recueil des Traités“ (līgumu krājums). Reģistrēto sekretariatā līgumu saraksts.

„Bulletin mensuel de Statistique“ (statistikas mēnešraksts).

Savienības saeimas un padomes sēžu protokoli, ziņojumi un citi dokumenti.

Visi izdevumi iznāk angļu un franču valodā.

Pastāvīgā starptautiskā tiesa

(Hāgā, Miera pili)

Pastāvīgā starptautiskā tiesa, kuŗu padomei vajadzēja dibināt, saskaņā ar statutiem, tagad ir galīgi nodibināta. No juristu komisijas izstrādātie tiesas statuti ar maz grozījumiem pieņemti vispirms padomē un tad 1920. g. no Tautu Savienības pirmās saeimas. Tā kā šos statutus ratificēja pietiekošs valstu skaits jau pirms otrās saeimas, pēdējā varēja 1921. g. zeptembrī stāties pie tiesnešu vēlēšanām. Atklāšanas sēde notika 15. februārī 1922. g. Hāgas miera pili. Tiesas sastāvs ir šāds:

Priekšsēdētājs:

Dr. B. C. J. Loders.

Tiesneši:

Senators Rafaels Altamira, Spanija.
 Prof. Dionisio Anzilotti, Italija.
 Senators Ruy Barboza, Brazīlija.
 Prof. Antonio de Bustamente, Kuba.
 Lords Finlay, Anglija.
 Prof. Maksis Hubers, Šveice.
 Dr. B. K. Loders, Holande.
 Prof. John Bassett Moore, Savienotās Valstis.
 D. G. G. Nyholm's, Danija.
 Dr. Yorozu Oda, Japana.
 Prof. C. A. Veiss, Francija.

Tiesnešu vietnieki:

Nikolajs Beichmans, Norveģija.
 Prof. Demetre Negulesco, Rumanija.
 Tiesnesis Wang Chung Hui, Ķīna.
 Tiesnesis Michael Yovanoritch, Serbu, Kroatu un Sloveņu karaļvalsts.

Tiesas rakstvedis:

Ake Hammerskjöld.

Satura rādītājs:

	lap.	p.
1. Ievads	3	
2. Īsa Alberta Tomā biogrāfija	7	
3. Starptautiskā darba organizācija	10	
4. I. Vašingtonas konferences konvencijas	22	
5. " " " ieteikumi	35	
6. II. Dženovas konferences konvencijas	37	
7. " " " ieteikumi	41	
7. III. Žeņevas konferences konvencijas	44	
8. " " " ieteikumi	52	
8. IV. Žeņevas konferences lēmumi	55	
9. Ziņas par soļiem, kādi sperti konv. un ieteiku dzīvē izvešanai:		
a. I. Vašingtonas konv. un ieteik.	58	
b. II. Dženovas " " "	62	
c. III. Žeņevas " " "	64	
10. Darblais dažādās zemēs	66	
11. Apdrošināšana pret bezdarbu dažādās zemēs	74	
12. Baltijas valstis	79	
13. Versaļas līguma 13. daļa	80	
14. Starptautiskās strādnieku aizsardzības savienības statuti	92	
15. Tautu Savienība	94	
16. Pastāvīgā starptautiskā tiesa	99	

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309069209

101423